

Årskurs

1959

Innehållsförteckning

Vad betydde Ultuna för mitt liv? <i>Sten Haeggblom, Gulan</i>	10
Varför Ultuna? <i>Börje Olsson, Guldus</i>	16
Mina studieår på Ultuna <i>Rolf Olsson, Baal</i>	48
Ultuna <i>Ulf Bernardsson, Bille</i>	71
Lantbrukshögskolan Ultuna i Uppsala <i>Bruna Tjärvar, Snoddas</i>	74
Minnen från Ultuna <i>Sven Tidala, Pilitok</i>	85
IAAS-kongressen 1960 <i>Yngve Jonsson, Nyckter</i>	92
Småttingmatch på Syltavallen 1959 <i>Jan-Gunnar Persson, Funkis</i>	97
25års jubileum för CGMC <i>Stina och Göran Svensson, Tandem</i>	98
Kronåsensabotaget <i>Stig Andersson, Laggen</i>	99
Ultunaminnen – 62 år senare <i>Inger Andersson, Pysa</i>	100
Strålande forskning – en Alumnintervju <i>Inger Andersson, Pysa</i>	106
Jubiléer	108
Tillbakablick på 59-ornas 55-års jubileum <i>Erik Brasch, Husse</i>	116

Jag vill tacka alla som har bidragit med berättelser om Ultunaåren och vad som ledde dit och hur det blev sen. Berättelserna skiljer sig en hel del, och det gör vi själva också. Våra liv har också varit olika. Den gemensamma nämnaren var och är Ultuna.

Jag har gjort små ändringar i era skrifter, ofta för att Word gör sina påpekanden. I huvudsak står författaren för sin svenska.

Jag vill också tacka Rolf Olsson för hans synpunkter på alstret och min skrivning. Ett tack även till Stig och Inger Andersson för deras bidrag, bilder och bildtexter. Några av bilderna har jag tagit själv och några hittar jag i min dator. De uppmuntrande orden och positiva omdömena har gjort arbete lättare och bidragit till att det nu finns en första version. Jag beklagar att några luckor kvarstår att fylla i, och är tacksam för all hjälp.

Strängnäs i slutet av 2021
Börje Olsson, Guldus

Prolog

Årskursen före oss lade för två år sedan ner mycken möda att förklara för en bredare publik vad Ultuna och dess studentkår var och hur livet där fungerade. Resultatet i email-form har jag skickat ut till oss efterföljare. En bokform skulle följa.

De valde naturligtvis exempel från sin årskurs. Bland oss 59: or känner vi ju varandra genom årskursträffarna där vi kunnat berätta för varann vad som hände efter Ultuna, men också värma upp gamla minnen.

Det fanns ett intresse att dokumentera dessa också bland oss, för våra barn - som väl hört den ena eller andra historien - men framförallt för barn-barnen som väl knappast kan tänka sig att något sådant som t-ex kårnamn på alla studenter och professorer existerat vid ett universitet.

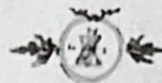
Hur vore det att komplettera 58-ornas arbete med exempel från oss - för oss, men med en exklusiv läsekrets inom våra familjer?

Stort tack till årskursens Ultunesarredaktör Börje/Guldus som åtog sig att samla in, redigera inkomna alster och fylla i med många egna. Det är väl 10 år för sent, men här följer berättelser om Ultunatiden från några av oss som finns kvar.

*Sten Haeggblom, Gulan
Österrike 2021*

INSKRIVNA 1959

ARNE ANDERSSON
KAVAJ

GUNNAR ANDERSSON
MOSUL

STIG ANDERSSON
LAGGEN

ERIC ARVIDSSON
PILO

ULF BERNHARDSSON
BIKK

ERIK BRASCH
HUSK

INGER EKMAN
PYR

LARS ERIK ERIKSSON
GUNGAN

LARS-GÖRAN FÄLLSTRÖM
TÖRN

STEN HAGBLOM
GULAN

OLLE HAKELIUS
ROKAN

LARS-GÖRAN JANSSON
TRIFEN

PERKER JOHANSSON
LÄRARE

TOMSTER JOHANSSON
BOK

YNGVE JOHANSSON
NYKÖTTAR

HARRY KARLSSON
SPÅNARE

ALOIS KORHONEN
SÄKER

KYKEL LARSSON
SÄKER

GÖRAN LINDBERG
KÖTTAR

EDVIN LINDBERG
SÄKER

NIL-MÅRTENSSON
KÖTTAR

PER GUNNAR NILSSON
LÄRARE

BÖRJE OLSSON
GÅRDAR

INGVAR ÖHLSSON
SÄKER

ROLF OLSSON
BAAK

HANS OLAV
COLT

JANSUNNAR PERSSON
KUNNIS

LEMMART PERSSON
KUNN

ANNE PETERSSON
KOSACK

BENGT PETERSSON
MORRIS

TORO PETERSSON
HOPPLONG

BENGT SIGURDSSON
KONTO

HENRY ANDERSEN
BAAK

PER-ERIC SUNDBERG
KUNN

GUNAR JENSEN
TANDEM

JURA TIDALA
PILITOK

ARNE TILLANDER
FINNER

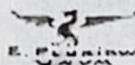
BRUNO TARKVAR
SNOEDAS

BIRGIT TOUDE
FINNA

LENNART THYSSLEV
JYUBIN

E. E. WINOW SCHOOL

SPECIAL STUDERANDE 1959-1960

RONALD BECK
VIGGE

JAN-BEN BRAVER
TUSAND

GYULA SIMON
TOKKI

MIKLO SIMON
BORNO

Vad betydde Ultuna för mitt liv?

En fackutbildning. En agronomring. Studentkamrater för hela livet. Fester. Fotbollslag. Handbollslag där vi bl.a. spelade mot fångarna på fängelset i Uppsala. Därutöver?

Av någon för mig outgrundlig anledning blev jag vald till kårordförande utan att ha bedrivit lobbying. Eller kanske därför. Vidgad insyn i studentpolitik genom Uppsala Förenade Studentkårer. En ren formalitet. Vi var för små för att kunna påverka. Viktigare var SFS, Sveriges Förenade Studentkårer i Stockholm med Carl Tham som ordförande. Mycken omröstningstaktik, men entrébiljett till Stadshuset och Nobelfesten.

Viktigare var LHS egna kårmöten, där det var en sport bland kamraterna att trassla till omröstningarna för ordföranden. I synnerhet vid övriga frågor om tidningar t.ex. "om mötet beslutar att prenumerera på tidning X och/eller Y" så föreslår jag Kalle Anka. Mycket lärorikt.

Småttingveckan 1959. Sten Haeggblom, Gulan buas ut.

Utveckling

Jag blev tillfrågad om jag kunde ställa upp som sekreterare i styrelsen under andra årskursen och tackade ja av ohämmad nyfikenhet. En obruten drivkraft för hela mitt liv. Därmed var biljardspelet under lunchpausen och ibland även måltiden struken till fördel för verksamhet i styrelserummet.

På hemmaplan var det inte lätt. Vår dotter Åsa föddes på AKH med en blodimmunisering (AB0 inte Rehsus) så man måste byta blod. Som kompensation för min myckna bortavaro åtog jag mig nattpasset 02:00-05:00. Flaska, blöjbyte och rundgång i vardagsrummet med vår dotter tätt intill bröstet och sjungande Ultunesiska snapsvisor. Vibrationerna fick henne att somna så länge jag sjöng och gick. Tidsutnyttjande för övrigt 0, tills jag kom på att ta en lärobok i den fria handen och övergå till koncentrerade ostörda studier. I kombination med sömndjupskurvor som visar en djup dal och senare grundare och grundare tills uppvaknandet levde jag med två djupa men åtskilda kurvor. Ytan under 0-Linen var densamma. Detta är möjligen det viktigaste jag tog med mig från Ultuna: ”tron på 2 lika stora sömnytor”. Det har hjälpt mig i alla möjliga trängda situationer i de 10 länder jag arbetat. Jag utnyttjar detta fortfarande då och då. Stiger upp klarvaken kl 3. Läser/skriver 2 tim. Somnar direkt kl 5. Utan att ha förlorat något. Inbillning?

Kårordförande

Ove O, Gulan och Funkis

foto Laggen

Kårmöte 1961/62 under ledning av kårordf. Sten Haeggblom, vice ordf Jan-Gunnar Persson, och sekr. Ove Olsson. 18 punkter behandlades.

Mindre jobb än som sekreterare. Mer utåtriktat. Festerna följde en given ritual och har beskrivits av andra. Välkomsthälsning till inspektör Svärström enda problemet. Mot slutet av perioden blev det lite svårt att hitta variationer som ledde till en applåd. Många intensiva kontakter med de nordiska Lantbrukshögskolorna.

En lustig episod från Helsingfors. Jag hade hört att jag måste försvara de svenska färgerna i öldruckning och övat på hemmaplan. När jag kommit så långt, att jag inte behövde svälja var jag nöjd. Snabbare kan det ju inte gå. Klara-Färdiga-Gå. Blicken mot taket. Raka rör. Halvvägs hör jag hur min kontrahent slår sin tomma flaska i bordet!! Nesa för LHS. Jag frågade efteråt kringstående, som berättade att han skapat en virvel i flaskan, som eliminerade "kluckandet". Min nyfikenhet på virvlar var väckt och passade bra när Alfa-Laval köpte ett patent för "liquid composting" där jag blev ansvarig för exploatering på lantbrukssidan. Jag skulle tro att det fortfarande finns en Sovchos Kommunarka med 2000 kor i utkanten av Moskva. Flytgödseln samlas i en stor bassäng, och i mitten flyter en "airator" där gödseln syresätts utan att kyla. Thermophila aeroba bakterier tar över nedbrytningen och ökar t.o.m. näringsvärdet. Spridning (luktlös, men fortfarande brun) genom normala bevattningsrörsanläggningar. Om jag väckt någon kurskamrats nyfikenhet kan jag rekommendera boken "det levande vattnet, Viktor Schauberger"

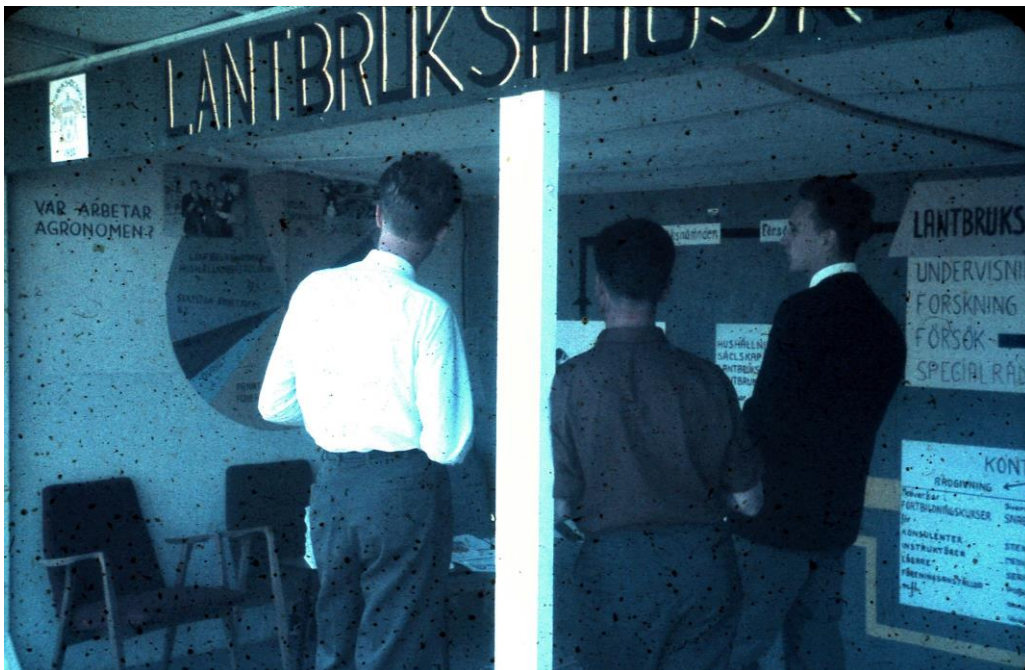
Det finns många episoder vid sidan av studierna, fester och spex, som fått följdverkningar i mitt liv. Tex när Björn Åbjörnsson som VD i Alfa-Laval Wien (enligt ryktet den högst betalade agronomen) bjöd in Kårordföranden till en veckolång studieresa i Österrike. Egen fabrik och utvecklingsavdelning. Den technische chefen var chaufför och fick upp mina ögon för detta vackra land och dess helt annorlunda traditioner. Bl.a. tillverkade och sålde Alfa-Laval hembränningsapparater som också kunde användas för potatiskokning till svinen när plommonperioden var över. Det var ganska lätt att övertyga Björn att donera LHS en dylik apparat, som väl förpackad i en trälåda som så småningom anlände till tullen i Stockholm. Jag hade då överlämnat ordförandeskapet till Olle Hakelius som mottog tullens telefonuppringning med orden "vad bra, här som potatisen ligger och ruttnar". Inte alls lustigt tyckte tullen. Långa förhandlingar följde som till sist löstes av Promille vår professor i organisk kemi. Han ansökte och fick tillstånd att hålla en (bevakad) föreläsning över alkoholtillverkning med apparaten som exempel. På första raden satt representanter för tullen, polisen, Uppsala stad, systembolaget, lärarkollegiet, donator och, i en ganska välfylld aula, studentkåren. Foto har jag tyvärr inget. Promille höll en fin föreläsning - utan formler - om alkohol genom tiderna i Sverige. Han hade byggt upp apparaten, tillfört ett sockerlag och antagligen bunsenbrännare samt ställt upp en stor och synlig flaska framför talarstolen. Vid de första

dropparna hurrade vi fyrfaldigt och det ultunesiska artilleriet sköt salut. Apparaten förseglades efteråt i en vitrin och ställdes ut i kårhusets övervåning där den var ett eftersökt "låneobjekt" för stutis och skogis vid gemensamma fester. Om den fortfarande finns kvar någonstans efter alla omorganisationer vet jag ej. Föga anade jag då att Alfa-Laval ungefär 10 år senare skulle fatta beslutet att dela sitt österrikiska bolag i ett försäljningsbolag och ett separat produktutvecklings- och tillverkningsbolag (Alfa-Laval Stalltechnik) med mig som chef. Med min gode vän och tekniske chef måste jag kritiskt gå igenom alla hans uppfinningar. Tjänar vi pengar på de enskilda produkterna? Kan vi konstruera nytt för hela koncernen och leverera från Österrike? Det sved i hjärtat att – efter denna sluta tillverkningen av hembränningsapparater.

Forskare eller ej?

Högskoleutredningen blev äntligen klar 61/62 efter 4 års arbete och intrigerande. Som studentkårsrepresentant var jag inbjuden att närvara vid rankningen av de 3 slutkandidaterna för alla utskrivna professurer. Denna erfarenhet fick mig att tänka om. Aldrig skulle jag vilja utsätta mig för en sådan process. Droppen för mig blev när vår bäste och kunnigaste lärare i maskinteknik (en civilingenjör) som upprätthöll fakultetspositionen helt framt blev "ej kompetensförklarad" för det jobb han upprätthållit flera år. Ett par månader senare var han engagerad av ett universitet i Amerika som tog emot honom med öppna armar. Min sluttenta och examensarbete blev desto enklare eftersom efterföljaren Kjell Svensson enbart kunde fråga om lantbruksmaskinens användning men ej dess konstruktion.

Jag var därmed helt öppen när Volvo BM annonserade efter försäljningschefer. 1 år internutbildning på olika platser och länder inom koncernen. 2 agronomer, 2 civilingenjörer, 2 från Handels och ytterligare 2 + 2 inbjöds till ett assesment centre. Mumrik och jag hade den äran att bli inbjudna, och för en heldag placerade vi vid ett runt bord i mitten av ett ganska stort rum, där det satt en observatör i varje hörn. Gruppen fick olika uppgifter att lösa och observatörerna fick en god inblick i hur vi 10 reagerade. Vem tog initiativ? Vem ville alltid ha rätt? Vem kunde lyssna? Vem teg för säkerhets skull. Naturligtvis gick anställningserbjudandet till oss 2 agronomer. Starttermin september 1963 Glad i hågen begav jag mig iväg till ELMIA där SLU bedrev informationsarbete. Se Guldus alster med foto. Vad han inte fångade in med sin kamera var att ALFA-LAVAL Södertälje var utställningsgrannar.

Stansen, Tjusarn, Gulan beundrar LHS monter på Elmia 1963

Utställningar har mycket dödtid så vi fick besök av Alfa-Lavals svenske chef Olle Arnegren. Och jag besökte dem. Vad jag har för planer? Jag berättade om BM. Han reagerade snabbt eftersom han visste att Alfa-Laval International beslutat att modernisera sina mjölkkningsmaskiner från grunden med Hamra gård som försöksplats och behöver en projektledare. Vore det något för mig? I stället för att offra ett år på en utbildningsplats? Hur mycket lön har BM erbjudit? Två dagar senare var han tillbaka med arbetsbeskrivning, 12% högre lön, och tidsplan för presentationsrunda vid HQ. Detta skulle bli mitt internationella hem i 25 år. BM var sura, så jag kunde inte undertrycka kommentaren "Ni skulle naturligtvis inbjudit 3 agronomer". Optimeringsförsöken på Hamra gällde pulseringsfrekvens 70/30 i stället för 50/50 mellan juverhalvorna, bekvämare gummiblandningar i spengummin osv., innehöll tillräckligt mycket material för ett doktorsarbete. Jag bad om tjänstledighet för 6 månader vilket Alfa-Laval avböjde med att utlova att i stället skicka mig till Harvard Business School när det fanns plats. Därmed var min forskningskarriär avslutad för gott.

Afrika

Mitt intresse för denna kontinent väcktes under Ultunatiden. De 2 nigerianer som kom till IAAS-kongressen imponerade inte enbart med sina fotsida skönt glänsande dräkter utan också med sina personligheter och åsikter. Jag anmälde mig efteråt i nationalekonomiundervisningen i Uppsala med en jämförelse mellan jordbrukskooperationen i Sverige, Israel och Nigeria i

seminarieform. Jag fördjupade mig i Georg Borgströms bok "Gränser för vår tillvaro" och i Club of Romes analys. Personlig slutsats: om man nu haft turen att födas och få en utbildning i Sverige, så är det väl inte mer än rätt att bidra med 10% av sitt liv – i brist på mecenatpengar- för att föra detta vetande vidare" Dessa tankar mognade på Ultuna och realiserades senare med 2 år som Chef för Svedish Volonteer Service i Zambia. Bondsöner som väntade på att pappa skulle lämna gården lyckades bäst. Volontärer med missionärers ådra blev ofta besvikna. Praktiskt arbete med moderna maskiner för majs och jordnötter på kooperativ ute i bushen. (20 år "avbokade "genom SIDA och med tjänstledighet från Alfa-Laval under väntetiden för Harvard). Senare följde kortare insatser för läderindustrin i Mocambique och Malawi. Betalt av UNIDO (United Nations Development Organisation) Ytterligare 10 år kan avbokas. Målsättningen knappt innehållen, men själv mycket mer profiterat än väntat.

Tack Ultuna. Det var där en lång resa tog form.

Sten Haeggblom, Gulan

Varför Ultuna?

För en Stockholmskis, född på Söder och uppväxt i Gröndal och Årsta strax söder om Söder, var kanske inte jordbruk en naturlig framtidsdröm. Min mamma arbetade på Tobaksmonopolet i Stockholm. Husmor i fabriken matsal bodde på en gård i Åkersberga nordost om stan, och när hon tog sommarledigt fick 5–10 ungar följa med ut till gården för att få lite frisk luft och hjälpa till lite. De platserna var mycket eftertraktade, men mamma lyckades få med mig samma år som jag skulle fylla 8 år. Tjejerna hjälpte till i kök och med städning, och vi grabbar fick hjälpa till i jordbruket så gott vi kunde. Det var några äldre med, som var vana och gjorde en del nytta. Vi små och nya sprang väl mest i vägen, men efterhand började jag tycka det var kul och ställde upp i lagårn tidiga mornar och drog ner mjölkkärran till herrgård, som låg någon kilometer bort. Vi grabbar bodde i en gammal barack, som bonden fått tag i efter kriget och flickorna bodde i stora huset. Det var som vanligt lite bråk mellan äldre och yngre och mellan grabbar och tjejer, men mest var det kul hela tiden. Måltiderna åt vi ute när vädret tillät och vi satt alla vid ett stort bord. En gång skrek en av de äldre grabbarna ”kasta hit mjölken” och bonden tog krukans och kastade den på honom. Det hela avlöpte väl, bonden fick skäll av frun, men det blev slut på skrikandet. Vi åt naturligtvis förnämligt. Hon var ju utbildad köksföreståndarinna, och här hade hon fri tillgång till sin bondgårds alla fina råvaror.

Jag återvände dit och tillbringade 5 somrar på familjen Borgs gård Solbacka utanför Åkersberga. Med åren fick jag mer att göra i arbetet med jordbruket, och sista åren kändes det som, att jag var bas och ansvarig för verksamheten, nåja. Sommarlovet omfattar ju inte så stor del av ett jordbruksår, men framförallt höskörden ingick plus alla sysslor med djuren. Jag lärde mig att mjölka både för hand och med en gammal maskin. Det fanns 4–5 mjölkkor på gården och det blev tidiga mornar för man måste vara klar kl 7 och dra ner mjölken till mjölkpallen. Han hade 2 hästar, varav en var så kallad ackordshäst. Det var ett system där hästar från A 1 i Stockholm på somrarna lånades ut till bönder utanför stan, för att hästarna också skulle få lite sommarlov. Det var stor skillnad på vad slags häst man fick från A 1. Självt hade han en trött gammal ardenner, som mest stod och glodde uppe i hagen. Jag förstod senare, att den fick gå och dra plögen hela hösten när ackordshästen lämnats tillbaks. Lånehästarna var oftast halvblod, ibland sega draghästar till kanoner och vagnar, men någon gång en lite piggare typ, som också gick att rida på.

Efter några jobbiga år i småskolan, fick jag ett par bra lärare i 5:e och 6:e klasserna och jag började trivas och fick bra betyg. Mina föräldrar övertygades att skicka mig till en teknisk realskola. Där mötte jag dock lärare som var direkta kopior på lärarna i filmen Hets, och mina betyg sjönk från a och AB till B? och BC. Efter två år gick det inte längre. Med hjälp av en Byrådirektör på Lantbruksstyrelsen, som mamma kände, sökte jag och kom in på Gålö jordbruksskola. Att jag åkte till en gård söder om stan i stället för norr om stan över sommaren, tyckte pappa var OK. Att jag inte kom hem på hösten och fortsatte i läroverket, utan stannade i två år, hade han svårt att förstå. Det blev lite spant i familjen.

Efter Gålö blev det kontrollassistentkurs i Strängnäs. Där träffade jag Ture, reservofficer och som siktade på att bli lantmästare. Vi umgicks mycket och fick båda plats som kontrollassistenter i Östergötland. När han kom in på Alnarp, gick jag på Skurups folkhögskola för att jag behövde kompensera mina bristande realskolekunskaper. Jag besökte honom på Alnarp några gånger. Sen fortsatte jag med att skaffa mer praktik på olika platser. I Strängnäs träffade jag min blivande fru Kerstin, och gick då sedan på Ulfhålls lantbruksskola. Gjorde lumpen i Linköping, sent pga uppskov och Kerstin följde med och fick jobb på SAAB. Då skaffade vi också en scooter.

Med scootern fick Kerstin och jag tillfälle att göra lite längre utflykter och besökte våra familjer i Strängnäs och Stockholm lite oftare. En helg när vi var i Stockholm, åkte vi ut till min gamla jordbruksskola på Gålö. Ingen av mina lärare var kvar, utom befallningsman Eriksson, som nu var yrkeslärare på skolan. När vi tittat runt bjöd han oss på kaffe, och vi pratade bl.a. lite om mina framtidsplaner. Det samtalet förändrade hela mitt liv. Han trodde, att jag skulle få svårt att komma in på Alnarp, och att jag behövde flera års ordentlig praktik, som rättare på bra gårdar. Det kändes inte så bra att höra det av honom, och jag hade ju inte heller fått så bra betyg av honom i praktiskt arbete, så förmodligen var jag nog rätt missmodig ett tag. Men han ger mig ett helt annat råd. "Du som har läshuvud skall bli agronom". Jag minns tydligt hans ord. "Här går jag och sliter år efter år, så kommer det en ny, ung agronom hit, som inte kan särskilt mycket och får högre lön än mig och blir min chef". Självt var han lantmästare, och det var en dröm för mig att få bli. Nu säger han, att jag skall läsa 4 år på Högskolan och bli agronom. Jag hade aldrig tänkt den tanken. Jag hade ju ingen studentexamen heller. Han berättade, att det fanns ett specialgymnasium på Hvilan i Skåne för lantbruksstudier. Det var 2-årigt, och det var nog bästa vägen för mig att gå vidare. Jag minns inte hur samtalet slutade. Jag var väl för omtumlad av det nya perspektivet på min framtid. Jag vet i alla fall att Kerstin och jag den helgen la om kursen helt. Nu var det 6 års studier, som låg framför mig

Småttingveckan

Studierna på Ultuna för 43 nyanlända studenter började första veckan i november med en småttingvecka. Det innebar noll mobbning men massor av kul fester och glada upptåg. Jag var 26 år fyllda när jag anlände, och lite förvarnad av mina äldre kompisar från Hvilan och kunde ta ut svängarna. Några av mina kurskamrater hade dock lite svårt, att underordna sig en del av de oförargliga upptågen och led ibland både synbarligen och hörbarligen. Bl.a. fick vi hela veckan bära små nappar i ett band runt halsen, och på festerna bar vi små haklappar. Som avslutning på veckan skulle vi doppas i Fyris och förberedelserna var mycket autentiska med en räddningsbåt i ån och noggranna instruktioner. De flesta var ganska skärrade, men jag hade fått lugnande besked av min vän Erik Månsson från äldrekursen på Hvilan. Jag lovade att inte skvallra. När vi sedan en och en leddes ner mot ån i mörkret, slutade promenaden i stället i kårhuset med en varm punsch i väntan på dopet. Många trodde senare, att just dom hade undantagits från dopet i Fyris pga. att deras personliga ledsagare varit snäll.

Bland de snällt stående småttingarna syns Kavaj, Kosack, Guldus, Gulan, Sirap o Porno innan de fått sina kärnamn.

Samtidigt pågick nämligen i kårhuset årets spex, som normalt årskursen före oss hade totat ihop och framförde. Det avslutades sedan vanligt med, att småttingarna då leddes in och fick sina kärnamn. Kvällen slutade sedan med den fantastiska småttingfesten, som av många gamlingar betraktades som årets stora händelse. Under de tidigare festerna under veckan, hade faderbröderna tagit till sin uppgift att uppfostra oss småttingar i de

ultunesiska traditionerna. Tyvärr ingick där förmågan, att hålla i sig omåttliga mängder alkohol. Några av småttingarna drack nog lite väl mycket, och alla misstag man gjorde i fyllan kunde ge upphov till ganska elaka namn. Ett av råden jag fick, var således att ta det försiktigt. Jag drack äppeldrycken Guldus istället för konjaksrogg före och efter middagarna. Färgen var förvillande lik, men några faderbröder tyckte väl, att jag var lite för nykter och smuttade på mitt glas, så jag blev upptäckt. Namnet Nykter var redan upptaget, så jag döptes uppe på scenen av en vikingahövding till Guldus. Det kanske inte var så snällt egentligen! Faderbröder Nykter och jag tog sedan för vana att alltid skåla med varandra på alla kommande fester.

Kemistudier

Studierna hade innan dess rivstartat. Jag var antagen till Husdjurslinjen tillsammans med 5 andra varav 2 tjejer. Det var Kemin, som dominerade hela första året och förutom några småämnen, Matematik, Fysik och Växtfysiologi var det bara en del av Husdjurens anatomi och fysiologi, vi hann med. Högskolorna avvek från universiteten, genom att det fanns fasta kursplaner att följa för de olika linjerna. Förutom betygsämnena, fanns det ett antal kortare obligatoriska kurser, som man måste läsa och få minst godkänt i. De ansågs inte så viktiga och räknades sedan inte in i slutbetyget för en agronomexamen. Kemin läste vi tillsammans med de som gick Jordbrukslinjen. Kemistudierna blev mitt första elddop. Högste basen, professor Svanberg hade en kort introduktionskurs i kemi, som avslutades med ett litet prov. Det var avsett för att gallra ut de studenter som kommit till Lantbrukshögskolan med för små kunskaper i kemi. De som underkändes uppmanades nog att byta till någon av de andra linjerna. Svanbergs föreläsningar liknade inte de lektioner vi hade på Hvilan. Han sa aldrig något om Massverkans lag eller nämnde orden elektroner, joner och sånt. Däremot var det formler på tavlan titt som tätt. Jag borde blivit varnad av det. Jag körde på skrivningen. Jag kunde inte formeln på saltsyra HCl, och det betraktades som mycket anmärkningsvärt. Det var väl några till, som fick tenta om veckan därpå. Man måste ha godkänt för att få påbörja studierna i Analytisk kemi. Jag tog fortfarande inte de här förberedande studierna på allvar och körde även på den andra skrivningen. Det var upprörande, och hade aldrig hänt förut. Nu var det frågan, om jag skulle få fortsätta på husdjurslinjen. Men jag fick en chans till, och då satte jag mig ner och pluggade formler och blev godkänd.

Skälet till, att jag fått gå upp en tredje gång, var nog laborator Egnér. Jag hade fått dispens att starta kursen i Analytisk kemi, och nu började det bli kul. Jag kände igen mig och fick höra samma ord på hans föreläsningar, som jag hört på Hvilan.

Laborationerna gick som en dans, och jag kände att jag hängde med bra. Kursen var dock lång och krävande, och fast jag klarade skrivningen bra efter juluppehållet, vågade jag mig inte upp på den muntliga tentan förrän i början på mars och fick min 2:a inskriven. Några av mina kamrater var nog före mig, och en del hade valt att tenta för en 1:a och var säkert klara redan då. Under tiden hade vi börjat med Organisk kemi för professor Hellström. Det var ändå roligare. Huvuddelen av kursen innebar helt nya saker för mig, och laborationerna var verkligen skojiga. Nu tillverkade vi enkla produkter, tog fram smaker och dofter, och började förstå kemins roll i det moderna samhället. Vi hade slutskrivningen i början av maj, och jag och gotlänningen Henry Sundgren, Öman fick båda en 2:a med spets. Den blev inskriven direkt, och vi slapp gå upp i den muntliga tentan. Läsa till tentor var ju det som var jobbigast.

Nu bar det av tillbaks till Svanberg för den sista delen, Lantbrukskemi. Hans föreläsningar kändes lite vettigare nu, för de handlade enbart om praktiska tillämpningar, av det vi läst i kemi. Hans skrivningar var väl också lättare att förstå, och jag insåg, att ibland kunde det vara bra att kunna några formler, så man slapp fundera så länge på laddningar och spänningar i material. Så hans slutskrivning klarade jag galant, och jag anmälde mig till den muntliga tentan hos honom så tidigt jag vågade. Det gick jättebra, och han uppehöll sig länge vid hur mycket kemi jag lärt mig på Ultuna av honom och de andra lärarna. "Kandidaten som var så dålig i kemi, när han kom hit." Den enda egentliga sakfrågan, som jag fick, rörde hans skrivmaskin. Jag skulle redogöra för dess kemiska sammansättning. Det gick bra, och han blev imponerad av, att jag tog upp den asfaltbaserade svarta färgen, som en komponent. Han skrev i en 2:a med spets, som slutbetyg i kemi, och det var 7 juni, och det blev en bra avslutning på det första läsåret. Jag tror knappast, att någon annan hade klarat en 2:a i kemin under första läsåret, möjligen Henry.

Förutom Henry hade jag 8 andra kompisar med mig från Hvilan, däribland en från äldrekursen, som hoppat över ett år. Några hade börjat på de andra högskolorna inom moderneringen, men nästan hälften valde andra studievägar, vilket inte Hvilan var avsett för. Det skulle nog senare påverka myndigheterna, när skolans framtid skulle bestämmas. De flesta av mina forna kompisar valde jordbrukslinjen, och de hade jag lite kontakt med under första året. De som gick andra linjer såg man aldrig under dagtid. När kemin var slut, så försvann även kontakten med jordbrukarna. Det som särskilde Hvilaniterna från de andra studenterna var dels åldern, och dels att de inte var så aktiva i kårlivet. Däremot hade vi något slags brödraskap, som sträckte sig långt upp och ner i årskurserna.

Föreläsning och demonstration i växtodlingslära våren 1962. Laborator Rune Larsson demonstrerar för Mogul, Ada, Kavaj o Colt. Foto Laggen

De kortare kurserna under första året, försökte jag klara av utan alltför stora ansträngningar. Jag lyckades faktiskt få Väl godkänd i matematik och klarade fysiken hyggligt. Växtkursen i systematisk botanik är värd ett eget kapitel. Den muntliga sluttentan innebar ett förhör på ett herbarium, då man skulle ange latinska namnet på olika växter. Till hjälp hade vi ett tiotal herbarier, som låg uppe på Jordbruksläran. Jag hade ingen vidare lust att sitta där dag in och dag ut och plugga in 1000-tals namn, så jag chansade och valde ut bara ett av herbarierna. Eftersom jag var husdjurare, så hoppades jag att tentatorn, laborator Virgin skulle välja det med alla gräsen. Jag var naturligtvis nervös, när jag gick dit, men han valde mitt herbarium, och jag blev godkänd. Visserligen står det Tillfredsställande i Examensboken, men det duger.

Festligheterna

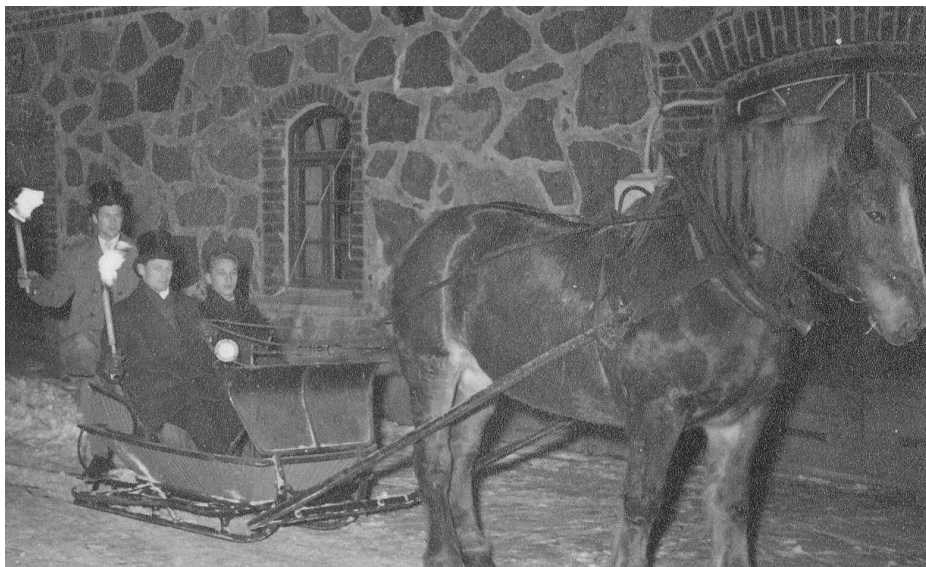
Som väntat ingick det en hel del studentliv på Ultuna. Jag var med på nästan alla stora fester, trots att jag var gift. Men det hade en naturlig förklaring. Redan när vi kom till Ultuna fick vi förfrågan från köket, om det var några som ville hjälpa till vid fester. Det hörde till att man under första året skulle ställa upp på sånt. Det var några till i vårt gäng, som var gifta eller hade sina flickvänner i Uppsala. Bl.a. Lennart Persson från Göteborg, som var min äldrekursare på Hvilan och då kallades Källe. Nu var han omdöpt till Ada. Hans tjej hette också Kerstin. Vi blev 5 par, som anmälde oss och i princip var med och serverade på alla fester. Inte bara på kårens fester, utan också på privata middagar vid stora födelsedagar m.m. som ordnades på Syltan, vår kårrestaurang.

Som ersättning fick vi äta samma mat och dricka samma drycker som festdeltagarna. Dessutom fick vi en ordentlig utbildning i serveringskonsten alla regler på stora middagar. Det var hög svansföring, och allt sköttes av Kårmarskalken eller inhyrd hovmästare. Vi kläddes upp i stiliga svart/vita serveringskläder. Vi marscherade in på en lång rad och påbörjade serveringen av mat eller dryck samtidigt efter en omärklig nick från Kårmarskalken. När det skålades och hölls tal, så fanns vi i köket eller gömda i den mörka bakgrunden. Jag tror inte att Magdalena Ribbing hade haft något att anmärka på eller att tillägga, när det gäller etikettsregler. När festdeltagarna drog upp på övervåningen till dans och drinkar, hade vi vår efterfest medan diskmaskinerna snurrade. Man längtade redan till nästa fest.

Jag tror lokalen rymde drygt 200 personer, och det var alltid fullt på festerna. Förutom Småttingskivan ingick fler traditionella arrangemang. Naturligtvis en Vårbal och en Luciabal i frack och lång klänning, Den S.k.ökan festen, när kårens eka skulle sjösättas, var förmodligen årets blötaste fest, och jag var bara med en gång. Den föregicks av ett antal jippon i parken och bl.a. en dragkamp mellan nykterister och fyllerister över en damm. Det var fler fester, som jag just nu inte kommer ihåg. Många av professorerna och lärarna med fruar deltog på de stora festerna, och vi bjöd alltid in representanter för nationerna i Uppsala och våra syskonhögskolor Stutis och Skogis, som då låg i Stockholm. Ultunas fester var kända runt om i den akademiska världen. Bl.a. var det alltid lätt att få med några från OD för att höja standarden på sånginslagen. Nu kanske inte det behövdes, för ultunesarna var också själva kända för den höga kvaliteten på sjungandet vid fester. Sångarprinsen Gustaf komponerade en sång till Ultunas studenter nån gång på 1800-talet, och när Systembolaget ordnade sin första tävling i bästa snapsvisa, så vanns den naturligtvis av en grupp från Ultuna. Vid en av festerna med många OD-ister närvarande, lånade jag kårens bandspelare och startade bakom en gardin. Trots allt glam och stolskrapanden lät det fantastiskt bra. När man hör en fyrstämig version av "Hur länge ska på bordet..." klinga ut i salen, måste nog även en hårdnackad nykterist ha svårt att nobba snapsen.

Gulans svensxa

Jag tror, att ett av skälen att Kerstin och jag beslutat gifta oss, innan jag började på Ultuna, var ryktena om de förfärliga svensxorna. Mina äldrekursare på Hvilan hade berättat hemska historier, och Kerstin tyckte inte det lät så bra. Redan före juluppehållet var det dags för den första i årskursen, som skulle gifta sig, Sten Haegblom, Gulan. Jag kom med i festkommittén,

Snön kom tidigt, så vi kunde låna häst o släde och köra Gulan till Syltan. Lämmel, Guldus, Gulan, Ardenner

eftersom jag tillhörde serverarna och kände till Syltan. Jag var dessutom husdjurare, vilket visade sig vara nyttigt. Vi beslöt nämligen att blanda in ett antal djur i svenssexan. Vintern hade kommit tidigt, och det låg ganska mycket snö på vägarna. Vi lånade häst och släde av Högskolans jordbruksförvaltning, för att skjutsa Gulan till festen. Jag klädde upp mig i frack och hög hatt och körde hästen. Sverker Johansson, Lämmel hade på sig en gammal redingot, som fanns i hans norrländska släkt, och han stod med bloss bakpå släden. Till Gulan hade vi lånat en bonjour från muséet. Slutligen hade vår toastmaster på sig sin smoking, men jag har glömt vem det var.

Festen var naturligtvis fulltecknad, och det blev stort jubel, när vi körde upp framför kårhuset. Det blev inte sämre av, att Gulan sen fick sätta sig upp på en åsna, som leddes uppför trapporna och in i matsalen av Torsten Johansson, Besk klädd till brud. Sverker fick assistera. Åsnor är inte att leka med. Den stod tillfälligtvis ute i ladugården på Kungsängen. Ett konstnärspår hade tagit hem den från Mellanöstern och skulle norrut i landet nästa sommar. De blev bara glada över att få låna ut den. Jag minns, att jag och Sverker hade det ganska jobbigt, när vi hämtade åsnan till festen. Det visade sig gå bäst om en av oss red på åsnan. Någon annan i kommittén måste ha löst det logistiska problemet, att få tillbaka båda djuren på natten till Kungsängen. Festen blev lyckad med en sån start. Gulan hade förstås bruden till bordet, men på andra sidan satt jag. Jag hade varit väldigt envis i kommittén att predika avhållsamhet med alkohol. Jag tyckte det var viktigt, att vi själva kunde hålla stilen så länge som möjligt. Det var en sed att brudgummen skulle supas under bordet så fort som möjligt. Det tänkte jag sätta P för.

*Bruden leder in åsnan med svennen.
Besk, Gulan, Lämmel*

Alla fick köpa snapskuponger på sedvanligt sätt, men det var OK att bruden, Gulan o jag drack gratis, så jag hade en flaska Renat under bordet och fyllde på våra glas. Men jag hade två flaskor. En med vatten i, och den använde jag lite oftare. Mitt emot oss satt de mest rabiata faderbröderna. De turades om att skåla med Gulan och kupongerna gick åt och måste förnyas. Det dröjde inte så länge, innan de första fick ge sig. Gulan stod pall och festen fortsatte. Efter några sedvanliga tal, var det min tur. Jag var väl förberedd. Bakom mig stod 2 kartonger med levande höns, som blivit inburna nån timme innan, utan att någon märkte något. De var inte tysta. Gulans far var ordförande i Fjäderfäorganisationen. Mitt i talet vänder jag mig om, lyfter upp kartongerna på bordet och släpper ut de stackars djuren. Jag fick aldrig avsluta mitt fina tal. Det blev fullständig kalabalik. Hönsen for direkt mot de levande ljusen, brände sig och kacklandet blev allt högre. Alla sprang runt i lokalen och försökte fånga in dem. Det var naturligtvis kvalificerat djurplågeri, och jag är både förvånad och lättad över, att det inte fick några efterräkningar. När vi lyckats få in de chockade och lite brända djuren i lådorna, tog jag upp dem till husdjursförsökens lokaler. Svenssexan fortsatte med drinkar, och till slut fick Gulan ge sig, och vi la honom på en madrass nere i källaren. Men det var många gamla faderbröder, som hade fått vika ner sig långt tidigare och inte mådde så bra dan efter. Den

svensexan pratade man länge om och gör kanske fortfarande. När jag efteråt frågade Gulan om, när han insåg mitt lurendrejeri, sa han, att det värsta var, att inte veta om det var brännvin eller vatten i glaset.

Det fanns en liten manskör på kåren. En av de äldre lärarna, Tore Philipsson döpt till Hesa Fredrik pga. sin eminenta sångröst, skötte om och dirigerade kören. Jag anmälde mig och sjöng 2:a tenorstämman med större entusiasmen än förmåga. Arne var också med, och han var en duktig tenor. Det var kul, och jag fick lära mig alla de traditionella vårsångerna. Jag tror att kören lät rätt bra. Fler av deltagarna sökte sig också in till Allmänna Sången i Uppsala, men till det räckte inte min talang. Jag försökte inte ens. De riktigt duktiga sångarna i den kören fick provsjunga för OD, och det var det finaste som fanns. En av mina äldrekursare, Ingvar Mattsson, Stansen blev antagen med sin djupa basstämma. Han deltog många år i OD, och honom mötte jag sedan i yrkeslivet på Alfa-Laval.

Redan på hösten första året blev jag invald i kårens festliga Selenadelpherorden. Namnet kommer av det grekiska namnet på månen, och vid varje fullmåne samlas bröderna till ett kapitel. Tidigare var det var en stor ära att bli upptagen i orden, men nu hade demokratiska och jämlika idéer börjat sprida sig, så intresset har väl svalnat. Det blev mest ett tillhåll för festprissar, och naturligtvis var den endast avsedd för det manliga könet. Jag deltog dock med viss tvekan, och försökte hålla igen lite på drickandet. Av mina kompisar var Arne med, men naturligtvis inte Per-Erik. Andra året blev jag vald till präntmästare och skulle skriva en krönika över varje möte. Det var kul, och jag la ner hela min själ i dessa alster. De lästes upp vid nästa kapitel, och det gällde att vara rolig och få åhörarnas uppskattning. Bäst minns jag min krönika från det årliga stockholmskapitlet. Jag använde Bellmans epistel nr 33 "Stolta stad" och lyckades på sedvanligt manér behålla en stor del av originaltexten och ändå få med allt som hände under mötet och alla namn. Den finns bevarad någonstans bland mina gamla papper. Många gamla lärare och ibland även professorer var med på mötena. Efter 3 års "festande" blev mina besök på kapitlen allt mer sällsynta.

En av de minnesvärda festerna första året var taklagsfesten för vårt bygge av studentbostäder på Kronåsen strax ovanför Ultunas lokaler. Jag visste om verksamheten, men var inte inblandad. Det hörde till, att det var andra och tredje årskursen, som arbetade inom kårstyrelsen och med diverse arrangemang. Det var ont om studentlägenheter i Uppsala, och på något sätt hade kåren lyckats få till stånd ett bygge av moderna bostäder nära Högskolan. Vi hade ju en fin lägenhet inne i stan och var inte intresserad av att flytta ut dit. Fler av mina kurskamrater kom sen att bo i de nya

husen. Men när det var dags för taklagsfest på Syltan, då ville man ju vara med. Det blev en lite annorlunda fest. Byggjobbarna var inte vana vid det akademiska festandet, och blev rätt tagna av allt sjungandet och talandet. Dom blev naturligtvis bjudna på allt, men det var också svårt för dem att förstå. Trots alla fria snapsar vi hällde i deras glas, var dom tvungna att smyga ut i kapprummet och smutta i sina medhavda, halvvarma flaskor. Det var för dråpligt, och det fanns ingen chans i världen, att kårmarskalken kunde hindra dom trots enträgna försök. När det sen var dags för invigning av de nya husen på hösten, var jag redan involverad som skribent.

Det förekom en hel del andra aktiviteter vid sidan av festerna. Studenttjippon i samband med vårfirandet och i utbytet med studenterna i Uppsala. Några gånger var jag väl med, men inte så ofta. Jag var inte heller så flitig i att utnyttja alla festligheter, som bjöds inne i Uppsala på de olika nationerna. Kerstin var väl lika trött som jag, och jag satt mest och pluggade på kvällarna i den fina, ställbara Duxfätöljen. Kerstin tjänade ganska bra på Ulleråker, och jag fick både studiebidrag och lånade fullt belopp av Studiestödsnämnden. Jag tyckte dock, att det behövdes lite tillskott och försökte första våren hitta ett extraknäck. Via mina kontakter på Wiad och mitt jobb hos Eskil Brännäng, kom jag i kontakt med Erik Norrman på Statens Husdjursförsök. De hade en försöksladugård på Kvarnbo strax söder om stan, där Erik bedrev försök med gödkalvar. Jag åtog mig utfodringen av kalvarna varje morgon och kväll före och efter studierna på högskolan. Det låter jobbigt och pretentiöst, men var faktiskt inte så uppoffrande. Jag var van vid tidiga mornar sen min tid som kontrollassistent, och det gick åt en dryg timme på kvällen innan jag kom hem. Jag minns inte hur mycket pengar, jag fick för arbetet. Det var väl drygt 100 kalvar, som enbart utfodrades med mjölk två gånger per dag. Olika stora mängder eller olika sorters mjölkersättningar var förutsättningarna för försöken. Jag var ju van vid den sortens jobb och lika noggrann som tidigare, och det uppskattades av Erik och hans kollegor. Det fanns annan personal i stallet, som skötte om djuren för övrigt, och de hade som vanligt liten annan syn på såna petjobb. Värst var det att lära de nya kalvarna att dricka ur hink. Några var helt nyfödda, och andra hade diat sina mödrar innan de kom till oss. Jag fortsatte med det extraknäcket nästan ett år, och förlorade nog inte så mycket av studietakten, men naturligtvis i umgänget med mina kurskamrater. Jag fick dock bra kontakter med personalen på Statens Husdjursförsök och Institutionen för Husdjurens Utfodring och Vård, som låg i samma hus. Det var där vi skulle tillbringa det sista läsåret.

Ultuna hade en egen idrottsförening, som var mycket aktiv. Jag lyckade hålla mig undan och bemästra mina böjelser. Jag fick ett heligt löfte av mina kompisar från Hvilan, att inte yppa, att jag

varit ordförande där nere för en förening som omfattade alla skolorna där inklusive de på Alnarp. Jag drogs ner till fotbollsplan någon gång och spelade i årskurslaget en gång första året. På sommaren pågick rätt mycket friidrott nere på idrottsplan, men det intresserade mig inte. All handboll pågick inne i stan, så den kom jag aldrig i kontakt med under åren på Ultuna. Det var största sporten på Hvilan. Inte heller orientering, mitt gamla intresse och som var en stor sport här. Nej, det enda blev rodd. Det fanns fler roddbåtar i båtskjulet nere vid Fyris. Jag var ju lite van vid båtar från min ungdom och tyckte det verkade kul. Vi var några ifrån vår kurs, som började ro en inriggad 4:a ganska ofta, och vi blev rätt duktiga. Jag satt längst bak och höll takten, stroke. Det var Henry, jag och Lennart Thyselius, Stubin, som var fasta i besättningen samt några till, som byttes om. Vi slog de andra årskurserna och fick representera Ultuna vid små tävlingar. Redan första sommaren kom ett gäng från Lund upp för att tävla mot Uppsala studenter, alltså oss. Skåningarna var marinläkare och hade rott tillsammans i flottan. De mötte våra äldre kursare i våra gamla inriggare, och de våra fick stryk efter noter. Andra sommaren var det däremot vi, som fick representera Uppsala i en kamp mot Stockholms studenter på Brunnsviken. Då rodde vi vår utriggade 4:a med rorsman. Den var mycket roligare och snabbare, men då kom vi också till korta och blev sist. Såå bra var vi inte. Brunnsviken var nog en bättre träningsplats än vårt kära Fyris.

Övningstur med en gammal inriggad 4:a. Cox var Guldus och roddare Öman, Tjusarn, Flimmer, Stubin

När båtarna skulle sjösättas sommaren 1960, var det Henry och jag som fick äran att inviga rodden med vår fina, men ranka singelsculler. För säkerhets skull måste en vanlig kajak följa med på turen. Vi bestämde oss för att ro upp till de vårflanerande

flickorna längs Uppsalas kajer. Jag rodde upp och Henry paddlade kajaken. Väl framme skulle vi byta av varandra. Allt gick till en början enligt planerna. Det var fint väder, fullt med folk, och vi blev den stora underhållningen för dagen. Det kändes flott att få svänga runt med roddbåten och lägga till vid den låga bryggan nedanför Flustret. Det var lite besvärligt att komma ur båtarna och hålla dem kvar vid bryggan i det strömmande vattnet. Jag gick först i kajaken och gled ut från kajen medan Henry skulle ta plats i singelscullern. Jag såg oroligt på hans försök att få ut båten i strömfåran. När jag lutar mig mot paddeln, far jag helt runt ner i vattnet, plums! När jag bytte från årorna till paddeln, så hade jag glömt att bladen är motställda på en kajakpaddel. När jag lutade mig mot bladet, skar det rakt ner i vattnet. Vad jag skämdes! Några flytvästar existerade inte på den tiden, men jag var snabbt inne med båten vid bryggan och kom i och iväg nerför Fyris. Jag vet inte om folk skrattade eller var oroliga för den kapsejsade studenten, men Henry skrattade i alla fall. Strax efter den händelsen bröt en Salmonellaepidemi ut i Uppsala. Syltan var drabbad, och vid en provtagning bland studenterna visade det sig, att jag var smittad. Det stora antalet drabbade innebar att alla, som inte hade symptom blev isolerade i hemmen. Det gjorde nu inget, för jag var i alla fall inne i hårt pluggande. Efter ett tag utpekades ett hönseri utanför stan som smittkälla, men jag tror, att det var mina kallsupar i Fyris, som var den utlösande faktorn.

Tågrånet

Rånarna från 58-orna och 59-orna inväntar tåget från Uppsala. Mogul med keps och Guldus med hatt

Trots blivande barnafader kunde jag inte avhålla mig från att ta aktiv del i de olika studentspexen. Uppsalastudenter deltog i en

stor insamlingsaktivitet för något behjärtansvärt ändamål i slutet av september 1960. Huvudnumret var en tågfärd längs en delvis nedlagd sträcka till Gimo med ånglok. Tågsättet rymde 500 personer och var fullpackad när det lämnade Uppsala station en lördagsförmiddag. Ombord fanns massor av aktiviteter, som hör till studentlivet och allt baserat på insamling av pengar. När tåget sakta kom tuffande på slätten strax utanför Uppsala, mötte lokföraren en stor skylt, som varnade för tågöverfall. När han snällt bromsade in tåget, stormade 10-tal ryttare från Ultuna fram över gårderna och stormade tåget. Jag var med bland fotfolket, som annars mest bestod av äldrekursare. Vi hade lagt några slipers på rälsen, för att tvinga tåget att stanna och satt upp skylten Operation tågöverfall. Ingen på tåget var förvarnad, men någon förständig i ledningen för överfallet hade i alla fall varnat stinsen i Uppsala. Det var ju faktiskt den reguljära sträckningen mellan Uppsala och Norrtälje, och det fick ju inte komma några andra tåg. Vi rusade in i vagnarna och slet med oss några sköna damer och tyvärr kom den stackars tåggeneralen med ut. Fångarna förpassades upp på hästarna och fördes bort i vild galopp.

Tågpassagerarna var inte rädda, utan de stormade ut, och det blev lite handgemäng på banvallen och i diken. Jag tror, att alla tyckte det var ett kul tilltag, även om resan fördröjdes rätt avsevärt. När vi sedan lämnade tillbaks fångarna, var allt frid och fröjd. En av flickorna ville dock stanna kvar hos sin erövrare, prinsen på den vita hingsten.

Tåget tuffade vidare och vi gick lyckliga hem, men det var inte slut med det. När tåget efter en mycket försenad uppvaktning vid Faringe med allehanda celebriteter, lämnade det allmänna spåret och ångade ut på den nedlagda delen av banan, kom nästa överraskning. Vid en järnvägsövergång hade vi backat upp ett stort lass grus och tömt på banan. Här fanns det ingen varning, så tåget hade kanat sista biten och inte stannat förrän en bit in i sandhögen. Vi hade några observatörer gömda inne bland buskarna, men jag var inte med då. I högen hade de stuckit ned ett antal leksaksspadar modell mindre och en skylt med texten Operation Dagsverke. Det tyckte varken lokföraren eller Uppsalastudenterna var kul. Det tog ganska lång tid för dem att få bort gruset. Vi och tidningsfolket däremot gladdes. Lite längre bort hade en grupp hemvärnsmän stått och väntat i över en timme. De skulle storma tåget och var beväpnade med insamlingsbössor. Det blev lite avslaget. I Gimo pågick sen hela dagen stora begivenheter, och de fick nog vänta länge på tåget. Huvudtalare var Moltas Eriksson, men han var inte så känd utanför Uppsalas studentkretsar på den tiden.

Bröllopet mellan Månflickan Luna och astronaten. Fr. vänster Besk, Ada?, Nykter, Guldus, Kosack, Snoddas, Gulan

Till hösten var det dags för att ta hand om de nya studenterna, småttingarna. Vi genomförde väl det på samma sätt, som vi blivit mottagna. Traditionen var stark. Några av småttingarna tog det så allvarligt, så att de hoppade i Fyris frivilligt, när de förstod, att det bara var ett skämt. Jag var inblandad i vårt spex, men jag fick tyvärr inte delta i själva skrivandet. Det hade jag gärna gjort med tanke på mina tidigare karriärer med visskrivandet. Däremot fick jag en roll i spexet. Det var en astronaut, tenoren Arne som skulle till månen, efter grundliga medicinska undersökningar. Däruppe satt Sankte Per, min roll och Djävulen, som spelades av Torsten Johansson, Besk och spelade kort om människornas själar. Det slutade med ett giftermål mellan månflickan Luna, klädd i Michelindräkt och astronaten. Jag var sedan lämpligt klädd för rollen som dopförrättare till småttingarna. Ett riktigt hedersuppdrag. Jag vann sedan mot djävulen och alla blev döpta och upptagna. En av småttingarna var min vän från Hvilan, Hans-Åke, som vi döpte till Månglarn. Han och hans Kerstin hade hittat en lya på andra sidan av stan, och vi umgicks rätt mycket under åren. Han hade valt jordbrukslinjen, så vi hade egentligen inga kontakter under dagarna.

Sankte Per, Guldus och Faan, Besk spelar kort om Kvitters själ-

Andra läsåret startade vi 6 husdjurare våra anatomiska studier. Vi fyra grabbar och två tjejer kom bra överens och efterhand började jag och Arne Pettersson, Kosack läsa ihop med Birgit Tovoté, Flinka och Inger Ekman, Pysa. Det var ingen ny upplevelse för mig att läsa ihop med andra. Det gjorde jag ju i Strängnäs 1951, men min rumskompis Rune och jag gjorde aldrig det på Hvilan. Rune, jordbrukareson från Östergötland var antagen till Ultuna, men han dök aldrig upp. Han började istället på Teknis i Stockholm. Det visade sig vara mycket effektivt, att läsa ihop. Vi hjälpte varandra till ganska bra resultat och snabb studiegång. De andra två husdjurarna var lite annorlunda. Per-Erik Sundgren, Grimm var en man i karriären, och trodde han skulle springa igenom Ultuna på rekordtid. Så blev det nu inte, eftersom hans drivkraft och energi ibland riktades på olika uppdrag inom kåren och på politiska uppdrag utanför studentlivet. Han blev årskursens talesman mot högskolan, men senare ej vald till ordförande för studentkåren, vilket var anmärkningsvärt. I sitt politiska liv bytte han parti över blockgränsen, och senare i livet blev han aktiv politiker i Stockholms län. Engel den Braver, Tjusarn var holländare, men acklimatiserad svensk och bodde med sin svenska fästmö på en liten gård utanför Uppsala. Han var inte dum, men gården, språket och skillnader i kulturerna gjorde, att han tog lite längre tid på sig. Nej, Arne, Birgit, Inger och jag var trots olika bakgrunder mer lika varandra när det gällde ambitioner och studier. Vi hjälpte verkligen varandra, en för alla och alla för en. Jag var gift och Arne hade en fästmö nere i Sörmland. Han var bondson från Tystberga. Inger hittade sin kille i vår egen årskurs, skåningen Stig Andersson, Laggen på jordbrukslinjen och Birgit

senare en annan skåning i vår yngrekurs, Jan Frank. De förhållandena blev permanenta. Studierna behövde således inte störas av ovidkommande trams med tjejer.

Tjusarn, Kosack, Flinka, Grimm, Pysa, Guldus dissekterar den get, som vi med stor möda fött upp i stallet.

Anatomistudierna blev väldigt roliga och intressanta. Föreläsningar med bara 6 elever blev mycket intima och lärorika och laborationerna väldigt konkreta. Först gällde det förstås att lära sig namnet på alla benknotor, muskler och organ på latin. Sen fick vi börja plocka med dem på labbet. Det var oftast material från slakthuset, som vi fick ut för att jobba med. De flesta laborationerna leddes av en kvinnlig amanuens, som gick några år före oss på husdjurslinjen. Hon hette Inger Ekman, Ärla senare gift med agronom Jan-Erik Bjäresten. Vi hade tillgång till en liten stallbyggnad, där vi kunde ha en del levande djur. Under vintern födde vi upp en liten get, och på våren slaktades den, för att vi skulle kunna utföra en fullständig dissektion av djuret. Det låter drastiskt och inhumant, men så fungerar ofta vi husdjurare även senare i livet. Då hade vi redan studerat den fysiologiska delen ett tag, och började bli hemtama med hur djur såg ut invändigt och hur de fungerade. Det var två tunga, svåra läroböcker i ämnet på engelska att plugga igenom före tentor och skrivningar. Vi jobbade hårt tillsammans och vågade oss på att tenta den första delen i slutet av februari, och klarade oss alla fyra. Kursen var slut i och med läsåret, och vi läste tillsamman en hel del under sommaren och gjorde sluttentan i slutet av september, innan nästa läsår kommit igång. Vi klarade oss igen alla fyra, och jag fick en 2:a inskriven i boken. Jag vet inte om någon av de andra fick spets på den tentan.

Under vårterminen utökades familjen med en liten son, Mats. Några möjligheter att lämna bort honom på dagarna hade vi inte, Kerstin stannade hemma. Med en liten unge i familjen var inte längre scootern något lämpligt fortskaffningsmedel. Vi måste köpa en begagnad bil för att kunna behålla vår rörlighet. Vi hade väl blivit bortskämda med det. Jag hade gott om duktiga bilmänniskor bland kurskamraterna och framförallt bland maskinarna, bl.a. min roddarkompis Lennart. Vi skulle köpa en SAAB, det var alla överens om. De räknade att 1500 – 2000 kronor skulle räcka till en skaplig bil, och det tyckte Kerstin o jag lät vettigt. Vi fick väl några kronor för scootern också. Bilhandlarn hade aldrig sett en scooter förr med så många mil på mätaren. Jag provkörde några SAABar med säljaren bredvid som tur var. Efter alla dessa mil på motorcykel och på scootern hade jag lärt mig, att använda motorn att bromsa med. När jag släppte gaspedalen på SAABen, så ökade den farten. Åtminstone kändes det så. Det blev många tvära inbromsningar och olyckstillbud, innan säljaren gav upp och letade reda på en Volvo istället. En grå PV av 1954 års modell för 1700 kronor. Det blev vår första bil, och vi hann med 14 Volvobilar, innan jag bytte märke. Mina kompisar på Ultuna blev besvikna.

Vi hann med några andra ämnen också under andra läsåret. Framförallt läste vi en 1-betygskurs i statistik. Jag tyckte den var väldigt rolig och hade ju lite erfarenheter från mitt arbete på Wiad och hos Eskil i Halland. Den utbildningen har jag haft mycket nytta av, och den skiljer agronomerna från i stort sett alla andra vanliga utbildningar. Jag har skojar mycket med veterinärer och läkare senare i livet, när de försökt sig på att dra sina "vetenskapliga" slutsatser på dåliga underlag. Jag fick godkänt på proven och tentan, men hade väntat mig spets. Dessutom läste jag en kort kurs i Rättskunskap och en lite längre i Skogshushållning, som jag klarade utan problem. Det fanns inget egentligt schema, men föreläsningar, laborationer och kurser var lagda för en normal studietakt inom varje linje. Hittills hade jag följt den till punkt och pricka liksom mina 3 kamrater. Att man tentade av sista delen av läsårets delar i början av nästa hösttermin, hörde till programmet.

Kårarbete

Under andra läsåret hade jag dragits in i kårarbetet. Först kom jag in i studieutskottet, som var det mest seriösa, och så började jag skriva i kårtidningen Ultunesaren. Det medförde, att jag fick uppdrag att skriva artiklar i Uppsala Nya om studentlivet och allt annat som hände på Ultuna. När de förstod, att jag hade egen bil, skickade de ut mig på uppdrag att referera sammankomster bland bönder runt om i länet. Vid lite större arrangemang fick jag sällskap med en fotograf, men vi åkte aldrig ihop. De hade bråttom

iväg till nästa grej. De tyckte jag var naiv, som ofta stannade kvar tills hela evenemanget var över. Jag gick upp på redaktionen dan efter med min artikel, och redaktionschefen ville, att jag skulle komma in till honom direkt. Det var en propert klädd man, som satt i ett stort, fint rum. Det stora, mörka skrivbordet var så gott som tomt på papper. En korg för inkommande och en för utgående, det var allt. Han tog emot mig vänligt och läste snabbt igenom mitt alster. Sen la han det i utkorgen med några oläsliga kråkor på. Jag fick en lapp där han skrivit 20, 40 eller 60 kronor på, och jag fick beloppet av kassören, när jag gick. Då hade jag slutat mitt jobb på Kvarnbo och var glad att tjäna några kronor extra. Jag har säkert varit med om en historisk epok. Jag fick också kontakt med Uppsalastudenternas kårtidning Ergo och skrev några artiklar om Ultuna och vårt kårliv i den. Det var helt nya bekanskap jag då mötte. Skärpta killar och tjejer, som jag senare läste om i kultursammanhang, bl.a. den senare kände Leif Nyhlén. Jag skrev också några artiklar om Lantbrukshögskolan i lantbrukstidningar. Jag hade redan tidigare köpt en begagnad, men ganska modern skrivmaskin, och den har jag haft mycket nytta av. Jag har aldrig lärt mig att skriva maskin ordentligt, men hackat på rätt hyggligt under åren. I mina pärmar har jag sparat de flesta av mina artiklar.

Mot slutet av höstterminen andra året la redaktören för Ultunesaren av. Jag utsågs då till ny redaktör av kårstyrelsen och utsågs också till kårens pressombudsman. Det innebar en hel del arbete, men med tanke på att jag samtidigt klarade av att sköta mina studier, var det tydligen inte för mycket. Jag hann ge ut tre nummer av Ultunesaren, och även om jag utnyttjade fler goda skribenter, var det rätt jobbigt att fixa annonser och ordna med tryckning och sånt. En av dem som skrev mycket var en av mina Hvilankompisar Per-Gunnar Nilsson, Lapsus,. Naturligtvis fick jag skriva en hel del av innehållet själv. Bl.a. gjorde jag intervjuer med några av de kända eller nytillträdna professorerna och någon i årskursen fick fram fina teckningar av gubbarna. Redaktörsjobbet hade jag ju provat på tidigare under min studietid, och jag fick tillfälle att arbeta med tidningar senare också. Jobbet som pressombudsman innebar inte, att jag skulle skriva mer än tidigare, utan istället få andra att skriva om vad som skedde på Ultuna. Naturligtvis medförde det, att jag fick lära mig den hårda vägen, att alla journalister fordrade att få utförliga pressreleaser innan de dök upp eller skrev något. Det hade jag också nytta av senare. Som tur var hade jag nu både en skrivmaskin på kåren och en hemma. Redaktionen hade också en egen lokal. Efter 1 ½ år lämnade jag över redaktörsjobbet och började läsa på allvar.

Det här innebar naturligtvis, att jag hade mycket kontakt med kårstyrelsen. Under mitt första år var Sven-Uno Skarp, Slö kårordförande och när det var dags att välja hans efterträdare ur

vår äldrekurs blev Ingvar Mattsson utsedd. När det sen skulle väljas en ny det tredje året ur vår kurs, blev Sten Haeggblom vald, trots Per-Eriks stora engagemang på Högskolan. Det fanns ingen i årskursen efter oss, som var villig eller duglig att ta över under mitt fjärde år, så då valdes istället Olle Hakelius från vår årskurs. Alla de fyra har jag senare i karriären haft eller har fortfarande kontakt med. Jag tyckte redaktören för Ultunesaren skulle ha en självständig ställning mot kårstyrelsen, och vi gjorde en utredning om kårens organisation. Det slutade med en pretentiös organisationsplan, där redaktören kom att hamna direkt under vårt beslutande organ, det årliga kårmeetinget.

Innan dess hade jag dock fått vara med om en fantastisk resa. Kurserna på Ultuna var svåra att fylla under dessa år. Det fanns 50 platser tillgängliga, och i vår kurs var vi 43, och de andra kurserna var inte heller fyllda. Det berodde i huvudsak på att man fordrade 2 års praktik för inträde, och det var inte många studenter, som var villiga att offra den tiden före sina egentliga studier. Eftersom nästan alla som sökte kom in, var inte standarden på elevkåren så hög, och agronomexamen stod inte högt i kurs. Efter några års utredande fanns nu förslag på att ändra dessa förhållanden. Jag stred själv för förslaget, att man skulle slopa praktikkravet och istället göra utbildningen 5-årig, och lägga in ett första propedeutiskt år på en lantbruksskola. Det var inte helt accepterat i studentkåren, men förståndet segrade, och vi anslöt oss till förslaget. Bonderörelsen var emot. Man valde ut 5 skolor på olika platser i landet, som fick äran att hysa dessa studenter under första året. Mycket riktigt steg antalet sökanden starkt, och det blev en ordentlig gallring och standardökning.

I slutet av vårterminen beslöt ledningen, att rektor Gunnar Torstensson och en student skulle åka runt till skolorna och informera de nya studenterna om studierna och villkoren på Ultuna. Studieutskottet fick uppdraget att utse en representant, och Henry, som var ordförande, ville inte ställa upp, så jag fick åka med. Det blev en oförglömlig resa. Vi flög mellan de olika platserna, skjutsades med bil ut till skolorna, övernattade några gånger på stadshotell och hann med allt på 3 dagar. Trots närheten lärde jag mig aldrig känna Torstensson. Han var ju professor på institutionen för Allmän Jordbrukslära, och jag hade inga kurser hos honom. Själv ansåg han, att alla agronomer borde läsa mest jordbrukslära, och sen eventuellt något annat. Vi hade dock trevligt ihop under dagarna. Han var ganska kortväxt, och vid en lunch på Önnestad satt han omgiven vid bordet av rektor Bengtsson och hans lika långa och breda skånska lärare. Den bilden glömmar jag aldrig. Just flygresan från Kristianstad till Kalmar blev också minnesvärd. Det var en mycket blåsig och guppig resa. Vi hade druckit vitt vin på lunchen, och jag kände mig illamående, men klarade mig utan att kräkas. Vi

mellanlandade i Ronneby och planet skuttade och vinglade ordentligt. Första hoppet blev högre än de omgivande talltopparna längs banan. När planet stannat kallade Torstensson in kaptenen och gav honom en riktig utskällning och hotade med att ta taxi sista sträckan på SAS's bekostnad. Kaptenen lovade att landa försiktigare i Kalmar. För mig var det helt otänkbart, att någon vågade sätta sig upp mot kaptenen på ett flygplan. Jag minns inte vad jag sa under informationen till studenterna, och om det var mina ord, eller något som kårstyrelsen totat ihop. Torstensson var dock nöjd och ville inte, att jag skulle ändra något. Eleverna verkade också nöjda och ställde en massa frågor, innan vi hann iväg till nästa skola. Jag hann tyvärr inte komma ihåg några namn eller ansikten, men senare när de anlät till Ultuna mötte jag ofta studenter, som påminde mig om det ena eller det andra från den resan.

Spex

Varje år ordnades ett aprilskämt på kåren, och normalt var det andra årskursen, som stod för arrangemangen. Våra företrädare hade byggt en stor rymdraket, som naturligtvis inte höll måttet utan bröts sönder i bitar när det skulle skjutas upp. Det small och rök och var omåttligt uppskattat. När det var vår tur, så kom jag in i ett gäng med mycket vilda planer. Förutom Henry och jag ingick några duktiga maskinare, bl.a. Lennart med både kunskaper och resurser. Vi planerade att smyga in en natt och såga ner Gunillaklockan vid slottet och sänka den i Fyris utanför Ultuna. Tekniskt skulle det varit mycket lätt. Sen skulle vi kontakta dykare och meddela, att vi under en roddtur känt, att det låg något på botten, och klockan skulle så hissas upp den 1 april. Sent under

Sjöslaget där 58-orna möter Uppsala studentkår.

planeringsarbetet började efter tankens kranka blekhet avspegla sig i våra sinnen. Blev det kanske fängelsestraff och avstängning från vidare studier? Dykarklubben var då redan kontaktad. Snabbt ändrades planerna och inne i Maskinteknikas lokaler byggdes under en natt upp en stor plåtkonstruktion, som skulle se ut som ett sjunket fartyg. Vi rapporterade via fler olika kanaler till massmedia, att vi under roddturer i Fyris utanför Ultuna stött på ett vrak, som förmodligen var från medeltiden. Nu var dom ganska vana vid studenter i Uppsala, och det var bara nån enstaka journalist, som kommit ut för att bevittna, när dykarna funnit och dragit upp föremålet ur ån. Det var som sagt 1 april. Men åskådarna hade kul, och vi fann turligt nog en flaska punsch i vraket för vår egen trivsel. Eftersom jag skrev själv i Uppsala Nya, så blev det en ganska stor artikel i den tidningen.

Nästa stora evenemang var det årliga sjöslaget på Fyrisån mitt i Uppsala mellan oss och studenterna i Uppsala. Det avslöpte i slutet av maj och våra företrädare hade året innan byggt ett vikingaskepp, som slogs mot en pansarkryssare. Ultunesarna sänkte sina motståndare. När det var dags för oss, så var det ungefär samma gäng som under apriläventyret, som ställde upp. Den enda begränsningen var, att man endast fick använda 4 oljefat som flythjälp. Nån av de skärpta kom på den strålande idén, att bygga en rund flotte med de fyra faten långt ut för att få bästa stadga. Vi använde stadigt trävirke till plattform och räcken. Vi gjorde ett stort hål i mitten, där vi placerade en alldeles för stor utombordare. Längs sidorna placerade vi sluttande masonitskivor ner till vattenytan, för att inga skulle kunna ta sig upp på flotten.

foto Laggen

Förberedelserna inför sjöslaget mot Uppsala studentkår. I farkosten syns Guldus, Porno, Tafsén med andra ultunesare. text Pysa

Vi sålde reklamutrymme på skivorna till lämpliga bondeföretag, och hade råd att skaffa en enormt kraftig vattenpump, som drevs med en dieselmotor. Jag tror vi hade en eldkastare med oss också, men den använde vi aldrig. När vi sjösatte vidundret i Fyris, visade det sig, att vi skulle få slåss mot ungefär samma typ av pansarkryssare som våra föregångare.

Besättningen var också maximerad till 5 personer. När vårt gäng tuffade ut i ån, skrek speakern, att det fattades en man på vår flotte, och att det var orättvist mot de andra. Flotten styrde då raskt in till en brygga, där jag stod tillsammans med Kerstin och med Mats i en barnvagn. De slet tag i mig och släpade mig ombord. Jag var finkläd i min mörka kostym, samma fina kostym som jag köpt 10 år tidigare på Fröjds i Stockholm. Jag bar också på min gamla spegelreflexkamera och såg ut som en riktig turist. Åskådarna längs ån var helt förbluffade, och gick på den grejen. Speakern och motståndarna var dock nöjda. Striden blev ganska kort. Efter några turer runt i ån satte vi igång vattenkanonen, och strålen var så kraftig, att deras stolta pansarkryssare välte direkt. Deras enda ammunition var surströmmingsburkar och färgpytsar. Tyvärr fick jag en burk med surströmming över mig, innan de välte. Sen simmade de omkring i ån, utan att kunna komma upp i vår flotte. Men det blev succé när de kravlade sig i land. De var klädda i fina uniformer alla fem. Ett Tv-team intervjuade amiralen, och vi fanns inte. Det kändes lite snopet, men vi var kanske inte så Tv-mässiga. På kvällen såg jag inslaget, och man fick intrycket att de vunnit striden. Vår flotte syntes bara lite i bakgrunden.

När vi kört hem flotten, och jag skulle klä om nere i vårt omklädningsrum, märkte jag hur hemskt min kostym luktade. Jag hade ju ändå tänkt slänga den, men nu visste jag inte hur. Jag drog fram ett klädskåp från väggen och hängde upp kostymen på en galge bakom skåpet innan jag sköt tillbaks det. Jag hade tänkt gå dit lite senare, men glömde helt bort den. När vi firade 5-årsjubileum i kursen, hade jag ett ärende ner i källaren och passerade omklädningsrummet. Det brukar kunna lukta ganska illa i idrottsföreningars omklädningsrum, men här kändes det värre än vanligt. Då slog det mig plötsligt, kostymen! Mycket riktigt, när jag drog fram skåpen, hängde den där prydligt och stank. Jag lyckades hitta ett soprum och kastade in den i förhoppning om att ingen sett tilltaget. Någon undrade nog senare vad det var.

En stor del av tredje läsåret ägnade jag åt kårarbetet och deltog i de flesta av kårens festligheter och andra aktiviteter. En av de mer uppmärksammade händelserna var kälkbacksåknningen. Den var föranledd av Prins Gustafs visa, som han diktat till oss. Den hette Kälkbacksvisan. Uppifrån Kronåsen gick en smal grusväg förbi ett

antal professorsvillor och ner till planen där Syltan och fler institutioner låg. Den var bitvis ganska brant, och vid lämpligt väder anordnades en fest med kälkåkning för kårstyrelserna för Ultuna och Uppsala Studenter. Det var inga små barnkälkar, utan vi lånade jordbruksförvaltningens skogsslädar. Dom var ganska stora och tunga att släpa upp för backen, och mycket svåra att styra. Tävlingen mellan kårstyrelserna gick ut på att komma så långt ner som möjligt. Det var helt osannolikt, att man skulle nå ända ner med kälken. Tredje året fick jag vara med om detta exklusiva evenemang. Vi satt 6–7 stycken på släden, som i rasande fart for nerför backen, och vi slet med skacklarna för att försöka hålla den på vägen. Ganska långt ner for vi in i ett staket, det var professorerna vana vid, och vi kände oss nöjda med resultatet. Så gick vi uppåt backen för att se hur det gick med Uppsalaborna. Det var inte tal om att åka samtidigt med kälkarna. Vi hör ett fantastiskt skrikande uppifrån backen, och mot oss kommer släden farande i full fart och utom all kontroll. Strax ovanför oss far den rakt in i en ek. Skrattandet avbryts efter ett tag, när vi hör lite jämmer. I högen av uppsalastudenter hittar vi ett benbrott och ett armbrott. De två stackarna skickas snabbt in med privatbil till Akademiska, och festen fortsätter på Syltan. Efter nån timma kommer han med armbrottet ut till Ultuna för att förena sig med oss. Han var läkarstuderande och hälsar med beklagande, att kompiserna med benbrottet tyvärr inte kunde följa med tillbaks ut.

Naturligtvis hade jag också varit med om småttingskivan hösten 1961, men den minns jag inte mycket av. Våra efterträdare hade ju inte varit särskilt aktiva i varken kårarbete eller festligheter. Det beslutades då att Spexet skulle flyttas till annan tid, och inte skötas av den aktuella årskursen. Nu sattes ett Spexgång ihop av duktiga sångare och komiker. Det innebar att kvalitén steg betydligt. Både min vän Arne och den duktige basen Ingvar Mattsson var med i rollistan. Handlingen förlades till Egyptien och Aidatemat efter känd Lundaförlaga. Det blev en härlig föreställning.

IAAS-kongressen

Hela vårterminen -61 gick åt för kårstyrelsen att planera för höstens IAAS-kongress. Det var en internationell förening för lantbruksstuderande från stora delar av världen. Den skulle äga rum i början av augusti och starta i Malmö med resor till olika lantbruksföretag längs vägen upp till Uppsala och invigningsceremonier. Huvudtalare då var generalsekreteraren för NIB, Arne Björnberg. Det var SIDA's föregångare. Dessutom talade vår egen Professor Svärdström om Kooperationen. Med var också KF's sekreterare Arne Holmberg och folk från Lantbruksförbundets ledning. Därefter en resa i Mälardalen, en upp till Dalarna och slutligen en till Stockholm för att sen sluta med kongressen på

Ultuna. Under stockholmsresan besökte vi både KF's Vår Gård ute på Saltsjöbaden och Lantbruksförbundets Sånga Säby på Ekerö. Temat var Lantbruket och Kooperationen, och både Lantbruksförbundet och KF var stora sponsorer. Sten Haeggbloom var då ordförande i studentkåren, och hans företrädare Ingvar Mattsson utsågs till bas för evenemanget. Jag hade inget med planeringen att göra i början, men som pressombudsman blev jag snart ansvarig för all information om resorna och om kongressen. Med hjälp av mina bekanta på Uppsala Nya, fick jag kontakt med alla tidningar längs resvägen och fick till några skapliga pressreleaser, som jag skickade runt. Vi fick väldigt mycket uppmärksamhet under resan, och höjdare ställde upp överallt.

Samlingen skedde på Hvilans lantmannaskola och sammanlagt blev det 78 deltagare inklusive några svenska. De flesta var naturligtvis från Europa, men det fanns studenter från Indonesien, Ceylon, Pakistan, Togo, Nigeria, Turkiet och Israel med i gruppen. Det gick åt 2 stora bussar, som KF bjöd på. Under resan besökte vi några duktiga bönder, stannade till på Elmia och olika KF eller SL anläggningar. Första övernattningen var på Vretaskolan. Då träffade jag för första gången Jan Beckman på Kungsbro och direktör Mats Blom på Göta Lantmän. Båda fick jag mycket att göra med senare, när jag kom till Östergötland. Jag hade tagit för givet, att jag skulle följa med på alla resorna. Det visade sig, att jag var den enda från Ultuna, som var så ambitiös. Ingvar Mattsson valde bort de delar som inte var så viktiga. Kassören tröttnade snabbt och överlät kassan och en del formalia på mig. Tjejen, som hade hand om övernattningarna följde heller aldrig med på endagsturerna. Våra delegater var med nån gång. Jag skämdes faktiskt för mina slöa svenska kamrater, och kände i luften att höjdarna i IAAS var besvikna. Å andra sidan fick jag många vänner

bland deltagarna. Det israeliska paret var nygifta, och tog det här som en bröllopsresa. Det gick lätt att sälja in hos reportrarna. Vi fick massor av bra press överallt där vi drog fram.

Kongressen varade i två dagar, och den minns jag inte mycket av. Jag var väl trött efter resandet och allt ansvaret, så jag var väl inte med så mycket. Det mesta rörde IAAS´ s egna förhandlingar med val av nya funktionärer och nästa års värdland. Naturligtvis avslutades det hela med en middag på kåren, men den blev inte så livlig som fester på Ultuna brukade vara. Dels var det lite för många höjdare från annat håll, och dels var ju nästan alla studenter på sommarlov. Vid avtackningarna visade det sig att de flesta delegationer hade släpat med sig viner hemifrån, som de gav till oss organisatörer som tack. Ingvar Mattsson fick några fina franska viner och de andra fick tyska eller spanska viner. Jag avtackades sist och fick en kartong med 12 konstiga portugisiska viner. Trots jublet från alla delegater tyckte jag nog, att jag dragit det kortaste strået. Så var det inte. När jag kom hem, såg jag att det var 12 flaskor 43-%ig brandy, så det var nog första priset trots allt. Jag hade avec hemma resten av studieåren och fler år till.

Jag hade nu börjat läsa Ärftlighetslära och Husdjursgenetik samt hade några kursämnen kvar. Jag deltog bara i de obligatoriska föreläsningarna och laborationerna, och tentade av småämnena så snabbt jag kunde, för att inte släpa med dom för länge. Förutom att jag klarade av Ärftlighetsläran med en 1:a efter höstterminen, läste jag inte alls på mina stora husdjursämnen. Under den här tiden kom vi in på alla konstiga husdjur, som fanns inom lantbruket. Bl.a. skulle vi utbildas till domare vid bedömningar av de olika husdjuren. Jag kommer faktiskt inte ihåg under vilket ämne det låg. Kor och grisar gick väl an, för dom kände jag ju till en del om. När det kom till hästar blev det värre. Vi åkte ut till några avelsgårdar med hästar, och det fanns väl några kvar på Ultuna. Vi skulle bedöma deras rörelser, utseenden och förmodligen en massa andra saker, som jag inte brydde mig om. Hästen var ju på väg ut från lantbruket. Det verkade också som om vårt ointresse delades av läraren. Vi blev alla sex godkända som domare! Under våren hann vi att starta på Utfodringsläran, som skulle bli mitt huvudämne. Mina kamrater, som jag läste ihop med, tyckte jag var vansinnig med allt kårarbete. Kerstin lät mig väl hållas. Det var jobbigt, men kul, och troligtvis nyttigt för min fortsatta karriär. Så många bra kontakter med olika människor hade jag aldrig fått, om jag suttit fast vid läroböckerna hela tiden.

På försommaren före läsårets slut fick jag belöning för mitt slit med Ultunesaren och annat kårarbete. Jag utsågs till Lantbrukshögskolans representant vid vår systerskola i Norges stora begivenhet Åsveckan. Det var ett eftersträvansvärt uppdrag, och de festligheterna var kända i hela Norden. Vi var en stor grupp

inbjudna studenter från Danmark, Finland och universiteten i Oslo, Bergen och Trondheim. Jag hade sällskap med en lantmästare från Alnarp. Vi inkvarterades i en för tillfället tom professorsbostad. Den var omöblerad förutom ett antal madrasser på golven. Tyvärr fanns det inte heller någon armatur i huset, vilket senare visade sig ödesdigert. Vi fick vara med om ett omfattande program med resor till olika lantbruk och företag inom lantbruksnäringen. Naturligtvis också besök på institutionerna och ett otal festligheter inberäknat ett stort studentspex. Som representant för "storebror" Sveriges motsvarande lantbrukshögskola skulle jag naturligtvis hålla en massa tal. Tyvärr minns jag inte mycket av dom eller hur mottagandet av mina tal blev. Vi gick omkring i ett ständigt rus. Redan till lunch ingick snapsar m.m.

Åsveckans general anländer till festligheterna.

De norska universitetsstudenterna var otroliga. Det var naturligtvis lika begärligt för dem att få åka på Uka i Ås, så de som utsågs tillhörde toppen av kårpamparna. Det blev full fart från början, och det ansågs helt naturligt, att vi gäster skulle vara värst på allt. Roligheter, gags, improviserade avbrott i programmen, fördröjningar och allt drickande. Jag tror inte jag har skrattat så mycket under en vecka varken förr eller senare. Lantmästare Tolstoy och jag bidrog så gott vi kunde. En sen kväll skulle vi ha en liten efterfest i vår kåk, men det var lite väl mörkt inne. De två gossarna från Bergen försvann ut och kom in med ett blinkelys, som de hade hittat på en vägstump framför ett vägarbete. Det blev lite nervöst med den blinkande belysningen, men festen fortsatte. Blinklampan, sattes sedan in i en garderob på övervåningen. Det blev ett förfärligt liv på morgonen. Någon från skolkansliet kom och frågade efter blinklampan, men ingen av oss hade hört eller sett

något. De misstänkte förstas oss först. Sen kom polisen och gjorde förhör, men fortfarande var det ingen av oss, som visste något. Jag satt så att jag hörde ett svagt tickande från övervåningen, men ingen av poliserna märkte något eller gick upp och kollade. När vi åkte hem dan därpå hade tickandet blivit svagare. Batteriet var väl slut. De hade ställt dit ett nytt blinkljus vid vägarbetet. Det låg vid en lokalväg, där bara skolans egen personal körde, så trafiksäkerheten var nog inte i fara. Jag fick aldrig något besked från Ås hur det hade gått senare. Den nye professorn hade väl undrat, när han öppnade garderoben.

Vi åkte med ett gemensamt tåg till Oslo, och alla bokade sen om till sena tåg hem till våra olika hemorter. Oslostudenterna ordnade in oss på en av Oslos finaste krogar vid Karl Johan, och där satt vi sen allihop hela dan och drack och åt. Någon försvann ut på stan i ett ärende, och en efter en åkte vi sen iväg efter väldiga avskedsprocedurer. Det blev en av de roligaste dagarna i mitt studentliv. Jag tog nattåg till Stockholm och blev kvar sent. Jag har glömt krogens namn, men har senare kollat att den ligger kvar.

Sista läsåret

När vi startade fjärde läsåret fick jag jobb som amanuens på Husdjurens utfodring och vård. Det var ju där jag kände mest folk, även om Eskil Brännäng hade jobbat på Husdjursgenetiska. Det var ett slags springpojksjobb, som var inkörspport för blivande forskare på institutionerna. Nu hade jag slutat med allt kårarbete, och var inte så ofta med på fester och andra upptåg. Nu var det pluggandet som gällde. Alla kurser var avklarade, och det var bara utfodringsläran och genetiken kvar. Jobbet som amanuens innebar, att jag fått eget tjänsterum och tillgång till lite mer resurser. I praktiken hade jag faktiskt mindre jobb vid sidan av studierna, än vad jag haft de tidigare åren. Jag tentade av första delen av utfodringen strax innan höstterminen var slut. Vårterminen blev väldigt speciell. Först blev jag utnämnd till assistent och fick ren undervisning på min lott. Samtidigt måste vi ta fram ett nytt kompendium till den nya kursen i Utfodringslära.

De studenter som var först att läsa det ämnet i den nya studieordningen, skulle komma i mars. Laborator Hellberg och jag fick ta fram materialet. Han var chef och jag grovarbetare. Kompendiet var avsett för de studenter som inte hade inriktat sig på husdjur, utan endast skulle ha viss kunskap i ämnet. Hellberg hade fått lite direktiv från professorn och från skolans ledning, men vi kunde jobba ganska fritt. Han gav mig en massa idéer och uppslag, och sen var det bara att sätta igång. Jag plockade fram statistik, historiska bakgrunder och annan lämplig fakta och skrev. Jag trodde han skulle delta i skrivarbetet, men icke så. Han

kom bara in på mitt rum lite då och då med nya idéer och uppslag. Det här var lite svårare än att skriva i tidningar. Nu måste man kolla att allt blev rätt, innan det skulle tryckas. Vi hann bli klara före kursstarten, och jag minns dagen när buntarna kom från tryckeriet. Hellberg kom in glädjestrålade på mitt rum och gav mig ett exemplar. Mitt namn fanns med.

Jag hade nu 13:e lönegraden och insåg, att alla andra assistenter hade 17:e lönegraden. Anledning var att jag inte hade tagit ut någon examen. Det var rätt stor skillnad i pengar för en fattig student, och någon gång på nyåret 1963 bestämde jag mig för att nu gällde att bli klar. Jag satte upp som mål att ta en tenta i månaden, till alla fem återstående var klara. Starten var enkel. Jag hade sluttenta i Utfodringslära för min nye professor Sture Eriksson kvar. Redan 11 januari fick jag tid hos honom, och han kunde inte annat än att ge sin nye assistent en 2:a med spets. Lite senare lämnade jag in mitt examensarbete till honom och fick godkänt. Jag hade fått lov av Erik Norrman att bearbeta en del av de försöksuppgifter från kalvförsöken, som jag hade jobbat med åt honom. Jag försökte hitta lite andra infallsvinklar, än vad som ingick i hans försök. Det blev inget strålade aktstycke. Jag skäms fortfarande när jag läser det. Däremot hade jag hösten innan hållit ett seminarium om köttjursuppfödning, och mycket av vad det innehåller verkar fortfarande aktuellt. Den uppsatsen är jag mer nöjd med. Under hela den här tiden hade jag det mesta av undervisningen för de nya studenterna och ansvaret för schemaläggning m.m. Jag tyckte det var kul och kände inte att det störde mitt pluggande. Fortfarande satt jag väl mest hemma på kvällarna och läste i den gröna fåtöljen.

Innan dess hade jag tentat i Mejerikunskap i slutet av februari mitt i skrivandet av kompendiet. Då fick jag en 1:a med spets. I början av vårterminen läste vi också vårt sista ämne, Mikrobiologi, och det tyckte jag var kul. Men jag hade ju rätt mycket annat att göra, så nu hade jag dragit ut mitt mål så långt som möjligt och fick tid för en tenta 30 mars. Den här gången blev det en ren 1:a och lite besvikelse. Hade jag försökt med en 2:a hade jag väl åkt ut. Nu var det bara ett ämne kvar, Husdjursgenetiken. Den hade vi läst året innan, och kunskaperna var inte helt färska. Drivfjädern att klara en tenta per månad och få 4 lönegrader mer, var dock stark, och jag vågade mig på att gå upp för första delen 29 april och klarade min 2:a med spets. Nu kändes förmodligen målet nära och 4 veckor senare, 24 maj klarade jag sista delen också med spets. Det är den dagen som räknas när jag sen tar ut min agronomexamen med 15 poäng. Minimum för en examen var 14 poäng, och man hade inte mycket nytta av att skaffa fler. Den 17:e lönegraden däremot fick jag vänta med tills lärarkollegiets beslut 29 maj. Så här efteråt kan jag inte annat än förundras över att det gick vägen. Mina läskamrater hade jag i stort sett lämnat under

den här intensiva perioden. Ingen av dem var klara då, och ingen av dem trodde, att jag skulle lyckas. Kanske inte jag heller.

Arbetet med LHS's paviljong på Elmia juni 1963

På försommaren hade jag hunnit med ett sista engagemang i studentkåren. Av någon outgrundlig anledning fick jag ansvaret för kårens monter på Elmia. Studentkåren hade fått medel att delta på Lantbruksutställningen på Elmia sommaren 1963. Jag tror inte jag var med från början, men efterhand fick jag komma med idéer och att hjälpa till med att utforma materialet. När det var dags att åka ner och sätta upp montern, var jag bas för 3 yngre studenter. Vi åkte ner i vår Volvo och det ganska omfattande materialet skjutsades ner med Högskolans lastbil. Det tog några dagar att sätta upp alla skyltar och bilder, och jag var riktigt stolt över resultatet. På något sätt hade vi satt Högskolan i centrum kring vilken allt annat inom svenskt lantbruks kretsade. Vi hade fått hjälp av proffsfotografer med fina, stora bilder från undervisningen och från olika lantbruksmiljöer. En av grabbarna var händig med verktyg, och en tjej hade konstnärliga anlag. De flesta på Elmia tyckte vi hade fått till en både snygg och informativ monter. När det sen var dags för invigning hade kårens ordförande kommit ner, och styrelseledamöterna turades sedan om att bemanna montern under utställningen. Någon hade fixat tomma kontorslokaler i Jönköping nära Elmia där vi kunde övernatta. Det var ganska primitivt, och de hade lagt in 4 madrasser på golvet, 2 i varje rum. Som på många andra kontor var övre delen av väggarna glasfönster. När vi kom dit sent första kvällen, började jag flytta en madrass, så att vi tre grabbar låg i ett rum och tjejen ensam.

Samtidigt med Elmia-jobbet pågick ett annat projekt. Vi sex husdjursstudenter skulle göra en studieresa, som avslutning på våra 4 år på Ultuna. Den resan var jag inte med och planerade av

naturliga skäl. Det fick Arne, Per-Erik och flickorna sköta. Jag tror vi fick lite bidrag av Högskolan, men vi betalade det mesta själva. Vi bjöd med oss vår nyutnämnde professor Sture Eriksson med sin fru. Vi åkte med vår och professorns bil. Vi reste ner till Skåne och över till Danmark och stannade väl till på ett par lantbruksföretag och hos några bönder. Vi bodde på skolor eller billiga motell. Vi stannade naturligtvis till på Elmia, där just då Sten Haeggbloom presiderade vid montern. Eftersom Sture Eriksson var med, så öppnades rätt många dörrar för oss, och i Danmark fick vi träffa flera höjdare inom lantbruksforskningen och se olika försöksgårdar. Så det blev en givande och intressant resa för oss. Som en avslutning på Danmarksresan skulle vi naturligtvis besöka ett bryggeri och dricka öl. När vi kom till Carlsbergs Bryggeri möttes vi av en äldre distingerad gentleman i snygg grå kostym. Jag var övertygad att han var VD för företaget. Visningen blev också väldigt speciell och ingående, och vi kände oss hedrade. Som vanligt slutar det med provsmakning av olika ölsorter, men vår guide varnade oss för de blaskiga varianterna. Vi drack bara Elefantöl, som innehåller 6–7% alkohol. Det blev mer än en flaska! Jag började bli ganska dragen och oroad mig för bilkörningen hem till Sverige. Fru Eriksson hade redan sagt ifrån, att hon skulle köra sista biten till färjan. Jag lyckades övertyga Pysa att köra vår bil. Så det var ett gäng berusade gäster, som lämnade bryggeriet på vingliga ben. Kvar stod en helt opåverkad karl och vinkade adjö. Han var nog inte VD, utan förmodligen en uppsnyggad van öldrickerare.

Nu när examen var klar skulle det forskas. Eftersom Hellberg fortfarande var min chef, så var det med honom jag skulle diskutera inom vilket område, jag skulle söka ett projekt. Av någon anledning började jag läsa forskningsresultat om djurs beteenden.

Det var främst i Australien och USA man hade jobbat inom det området. Mycket litet i Europa och inget alls i Sverige. Jag fann det intressant, och började så smått se framför mig en undersökning om kornas uppträdande under betestiden eller i samband med mjölkning under frigång. Det senare var ganska nytt i Sverige, men vanligt i USA. Jag hann inte så långt. Dels var det sommar och semestrar, och dels hann jag få ett nytt jobb från 1 juli. Man hade omorganiserat Statens Husdjursförsök och integrerat den i vår institution, och istället hade man startat en verksamhet med statsagronomer i alla de praktiska ämnena. De hade till uppgift att föra ut forskningsresultaten till lantbruksskolor och lantbruksnämnder och även direkt till lantbrukarna. En av forskarna hade blivit statsagronom för svin och hans tjänst som försöksledare för svin, fick jag utan att ens söka jobbet. Min vän Erik Norrman blev statsagronom för kor, men hans tjänst var det slagsmål om. Den nya tjänsten innebar ett lyft till 19:e lönegraden, och nu börjar jag segla upp som den bäst betalde i årskursen. Det hann ändra sig snabbt redan under det första halvåret.

Nu måste jag sadla om och försöka sätta mig in i ett helt nytt område. Visserligen hade jag jobbat med grisar på Ulfhälls lantbruksskola, men hittills hade jag ju mest sysslat med kor och kalvar i min yrkesutövning. Det fanns en massa försök med grisar ute på Kungsängen och på fler försöksgårdar ute i landet. Jag borde också försöka finna några intressanta nya områden att själv forska med. Det hann jag inte heller. Redan inom en månad ringer rektor Sigge Kvarnbäck från Ulfhäll, och ville att jag skulle komma dit som husdjurslärare. Han hade hört att jag var klar med min examen, och tyckte det var raskt marscherat. Jag blev alldeles paff, men samtidigt väldigt smickrad. Jag hade ju klart för mig att Sigge inte betraktade mig som någon mönsterelev på Ulfhäll. Kerstin och jag åkte dock dit, för att prata med honom och få lite information om boendet m.m. Kerstin var höggravid och vi väntade vårt andra barn innan dess. Det resulterade dock i, att jag tackade ja, och fick gå in till Sture Eriksson och skamligen säga upp mig från 1 oktober. Jag tappade 5 lönegrader! Men förmånerna som lärare på Ulfhäll uppvägde mer än väl den förlusten. Vi hade under våren planerat för att bosätta oss i Uppsala mer permanent och hade köpt en tomt utanför stan. Vi hade till och med köpt ett hus, som var under uppförande på Rågvägen 8. Vi fick lov att snabbt hitta en köpare, och sålde det till en kapten på flygflottiljen för samma summa, som vi redan betalt. Så gick det med min akademiska karriär, och jag har inte ångrat mig. Med tiden har jag insett, att jag inte är någon forskartyp. Jag har aldrig haft det tålamodet eller envisheten att sitta och leta rätt på alla fakta. Jag har haft för lätt att dra slutsatser och finna genvägar, och då har kanske sanningen fått lida. Så gör nog inte en riktig forskare.

Börje Olsson, Guldus

Mina studieår på Ultuna

Under åren 1960 – 1965 skrev jag dagbok. Ibland dagligen, ibland bara då och det finns perioder då inget blev skrivet i dagboken. Det fanns kanske inte tid. Eller kände jag inte alltid behov av att skriva något i en dagbok. Dagböckerna från första delen av 1960-talet har legat olästa i alla år sedan dess. Men nu har jag läst vad jag skrev då. En fantastisk upplevelse. Allt känns så långt borta och ändå så nära. Då jag läser dagböckerna känns det som att återuppleva vad som hände under studietiden.

Mycket av vad som står i dagböckerna är av personlig karaktär och passar inte alls som underlag för denna berättelse. Men där finns också ganska mycket om studierna och om allt som hände och som jag upplevde under studieåren. Mycket av innehållet i denna berättelse bygger därför på vad jag skrivit i dagböckerna och jag har också tagit med en del citat av vad jag skrivit. Detta för att tillföra berättelsen en känsla av närvaro. Mina studier på Ultuna påbörjades höstterminen 1959. Men jag börjar denna berättelse våren 1958.

Varför blev jag agronom?

Det är någon gång under vårterminen 1958. Jag sitter på yrkesvägledarens rum vid Högre Allmänna Läroverket i Linköping. En medelålders kvinna som verkar ganska kunnig i sin roll som yrkesvägledare. Hon har inte träffat mig förut. Tidpunkten för studentexamen närmar sig. Jag är pga min synnedsättning frikallad från värnplikten och jag är inställd på att söka mig till högre studier efter examen. Jag är hos yrkesvägledaren för att ställa frågor inför min framtid. Jag har vaga tankar på att utbilda mig till agronom. Men jag vet egentligen inte mycket om vad en agronomutbildning innehåller eller om vilka yrkesmöjligheter den ger. Och jag vet inget om Lantbrukshögskolan och inget om Uppsala. Jag vet bara att Lantbrukshögskolan finns i Uppsala.

Jag är uppväxt på en bondgård i södra Östergötland och det naturliga hade väl varit att jag blivit lantbrukare. Men med min medfödda synnedsättning och min avsaknad av praktiska handlag fanns inga förutsättningar för att jag skulle kunnat bli en bra lantbrukare. Under min barndom hörde jag ofta min mamma säga: "Bli inte bonde, pojke!". Mina föräldrar hade upplevt hur det var att försöka försörja sig på ett familjejordbruk under 1930-talets krisår. Och de hade upplevt de svåra krisåren under andra världskriget. De insåg att jag skulle ha större möjligheter att få ett

bra liv i något annat yrke än som lantbrukare. Och de såg tidigt att min håg stod mot teoretiska studier. Det fanns ingen större akademisk tradition i min familj. Men jag hade en farbror som var veterinär. Han arbetade dock i Dalarna och jag träffade honom inte så ofta.

I mina föräldrars bekantskapskrets fanns en agronom. Men han hade flyttat från Östergötland till Gotland. Ett möte med honom i samband med besök hos släktingar på Gotland i början av 1950-talet gjorde dock intryck på mig. Jag förstod det inte då men jag har förstått det senare. Några gånger fick jag som tonåring följa med min pappa på fältvandringar som leddes av en agronom som arbetade på och senare blev chef för länets Hushållningssällskap. Jag minns att jag blev imponerad av växtodlingsrådgivarens stora kunskaper. Föga anade jag då, att den mannens brorson några år senare skulle komma att bli min kurskamrat på Ultuna. Pappa sålde korna 1951 och bedrev under 1950-talet köttproduktion i mindre skala. Han hade några amkor och SRB och Aberdeen Angus korsades. I mitten av 1950-talet blev min pappa intervjuad av en student från Lantbrukshögskolan som gjorde examensarbete om köttproduktion. Jag var hemma den dagen och råkade lyssna till intervjun. Jag blev nyfiken på vad studier till agronom kunde innebära. Jag tror att detta möte med en Ultunastudent (som senare kom att bli en av Sveriges främsta experter rörande köttproduktion) kom att betyda mycket för mitt yrkesval. Undan för undan växte tanken fram hos mig att jag ville bli agronom. Många andra möjligheter hade säkert funnits. Mina betyg var tillräckliga för att söka mig till flera olika högskolor och universitet. Men jag kände en samhörighet med och en bindning till modernäringen och ville ägna mig åt något med anknytning till denna.

Och nu sitter jag alltså hos yrkesvägledaren vid läroverket i Linköping. Jag är ganska blyg och ställer först en del allmänna frågor om högre studier. Men så vågar jag komma till mitt egentliga ärende – jag vill veta mera om agronomutbildning och om Lantbrukshögskolan. Yrkesvägledaren bläddrar i sina papper. Det visar sig att hon inte vet särskilt mycket om agronomutbildning. Hon ser bekymrat på mig. Hon förstår att jag har en grav synnedsättning och hon börjar prata om att detta kan utgöra ett hinder då jag vill gå vidare till högre utbildning. Hon säger att det på många håll finns spärrar. Man måste ha full syn för att bli antagen om man söker till vissa högskolor. Och så säger hon: ”Men jag ser här i mina papper att Lantbrukshögskolan inte har några sådana spärrar. Sök dit!” Jag blir mycket förbluffad över denna kommentar. Aldrig hade jag haft en tanke på att mitt handikapp skulle få styra mitt val av utbildning, Visserligen förstod jag att jag inte kunde bli pilot och kanske inte läkare. Men ändå. Jag upplevde inte min nedsatta syn som en begränsning. Jag kom att

söka mig till studier vid Ultuna och klara dessa studier trots att jag hade en allvarlig synnedläggelse. Det var inte yrkesvägledarens märkliga kommentar om min synnedläggelse som ett hinder som styrde mig. Snarare tvärtom. Jag ville visa mig själv och andra, att det var möjligt att klara högre studier trots att jag var nästan blind.

Att studera med ett funktionshinder

Jag har en medfödd grav synnedläggelse - synskärpa 0,1 på höger öga och ännu sämre på vänster öga, Men jag har alltid levt och försökt leva som om jag hade haft full syn. Visserligen har jag inte klarat allt. Har till exempel inte kunnat köra bil. Och jag har aldrig sett vad som skrivs på svarta (eller senare vita) tavlan i de skolor jag gått. Men det mesta klarar man ändå. Jag hade på den tiden mycket god hörsel och med hörselns hjälp kunde mycket kompenseras. Det jag inte såg kunde jag höra. Jag är mycket tacksam för att jag inte som barn skickades till blindskola. Jag har alltid gått i vanliga skolor och jag har klarat mig i yrkeslivet trots mitt handikapp. Ett funktionshinder skall inte förstoras som ett problem. Mycket kan man klara av trots att man inte ser. Men visst har min dåliga syn inneburit många problem både under agronomstudierna och tidigare och senare i livet. Det fanns på den tiden ingen anpassad undervisning och inga anpassade hjälpmedel för synskadade. Det enda jag hade till min hjälp var mina kikarglasögon (förstorande glasögon) och en liten kikare som jag ibland använde.

Jag känner stor tacksamhet för allt stöd och all hjälp jag fick under studietiden av förstående studiekamrater och av förstående lärare. Utan detta stöd skulle jag mött stora problem under studierna. Men det fanns undantag. Det fanns oförstående lärare. Än i dag känner jag bitterhet över en tentamen i förhörsämnet maskinlära på Ultuna. Jag hade goda teoretiska kunskaper i ämnet. Men då läraren vid det muntliga förhöret försökte få mig att förklara hur en viss lantbruksmaskin fungerade klarade jag inte detta. Jag försökte säga att detta berodde på min nästan obefintliga syn. Men läraren svarade kallsinnigt: "Det kan vi inte ta hänsyn till vid tentamen." Jag fick rest och fick komma tillbaka senare. Då blev jag ändå på något sätt godkänd. Men det finns också en del positivt med att ha dålig syn. Följden av att jag inte såg vad som skrevs på svarta tavlan blev att jag lyssnade mycket noga under föreläsningarna och förde noggranna anteckningar. Det jag skrivit blev sedan mycket värdefulla underlag då jag tentamensläste. Det finns ett exempel på då mina anteckningar kom att bli mycket användbara även för andra. Läraren i ämnet Skogshushållning reste till USA 1960 och detta kom att leda till att kursen inte gavs under hans bortovaro. Men tentamenstillfällena gavs. Företagsamma studiekamrater (jag tror det var några inom

årskurs 58) lånade mina anteckningar, skrev rent dessa på maskin och gjorde ett kompendium som distribuerades till dem som ämnade tentera under lärarens bortovaro. Jag fick en mindre summa som tack för hjälpen, och jag tyckte att det var bra att mina anteckningar kunde bli till nytta för andra. Anteckningar från föreläsningar då jag inget sett men hört och skrivit ned allt vad läraren sagt,

Märkligt nog har jag nästan inga minnen från min studietid på Ultuna av att min dåliga syn utgjorde ett hinder. Och det finns i mina dagböcker inga noteringar om detta. Det jag skrivit i samband med den misslyckade tentamen i maskinlära är det enda jag hittar. Ja, det finns möjligen ett exempel till där min dåliga syn vållade problem. En av tentorna i förhørsämnet systematisk botanik gällde att man skulle kunna känna igen och ange de latinska namnen på cirka 400 växter, Man fick läsa på i herbarier som studenterna fick använda vid tentamensläsning. Jag kuggades vid första försöket. Läraren hade ett eget herbarium där växterna såg lite annorlunda ut än i de herbarier vi hade tillgång till vid tentamensläsning. Min dåliga syn var nog en bidragande faktor till att jag misslyckades vid första försöket. Men läraren sade inget om detta. Och jag tror inte att min syn var den avgörande faktorn. Jag hade inte läst på tillräckligt. Vid andra försöket några år senare, alldeles i slutet av min studietid, gick det bättre.

Ingelstorp

Som jag nämnde ovan visste inte yrkesvägledaren i Linköping så mycket om Lantbrukshögskolan. Men hon hjälpte mig med information om vad som krävdes för att söka till agronomutbildningen. Jag fick veta att det krävdes kurs på lantmannaskola och att en del skolor börjat anordna praktisk-teoretiska kurser för studenter – kurser speciellt anpassade för dem som ville söka sig till Ultuna. Jag skaffade information från de skolor som anordnade sådana kurser – flera skolor i Skåne samt Ingelstorp utanför Kalmar. Jag sökte mig till Ingelstorp som var den skola som låg närmast mitt hem i Östergötland.

Vi var tre blivande ultunesare – Tord Petersson, Arne Tillander och jag – som gick den praktisk-teoretiska helårskursen på Ingelstorp. De teoretiska lantbruksämnena läste vi tillsammans med skolans s.k. längre kurs. Dessutom gjorde vi praktik på skoljordbruket och hos lantbrukare några mil från skolan. Från mitt år på Ingelstorp 1958–59 finns inga dagboksanteckningar. Men jag har många positiva minnen från Ingelstorp. Jag fick uppleva hur det är att bo på internat. Jag fick uppleva mycket gott kamratskap mellan alla skolans elever. Och jag fick mycket gedigna baskunskaper som blev en bra grund för studierna på Ultuna.

I många av de praktiska moment som ingick i kursen på Ingelstorp utgjorde min synnedsättning ett problem. Men jag klarade det mesta ganska bra. Ladugårdsturererna gick bra tack vare att jag alltid placerades där tillsammans med någon mycket djurkunnig kamrat. Särskilt minns jag den natt då Ingemar Johansson blev världsmästare i boxning. Jag sov inget den natten och efter att ha hört radioreferatet från matchen skötte jag morgonmjölkningen tillsammans med en yngre mycket duktig praktikant. I min utbildning på Ingelstorp ingick utbildning till kontrollassistent. Jag minns hur Tord Petersson och jag cyklade till en större gård (Kläckeberga) några km från Ingelstorp, skötte provmjölkningen där och sedan cyklade till överkontrollassistentens bostad i det lilla samhället Lindsdal och där körde fram fetthaltsresultatet från de mjölkprover vi hade med oss från provmjölkningen på Kläckeberga. Men jag sattes nog att genomföra en del praktiska moment som jag egentligen inte borde klarat. Jag fick själv köra traktor och vid ett tillfälle fick jag själv plöja med traktor och sedan köra traktor och plog själv hem till gården. Det lär ha gått historier på Ingelstorp långt efter min tid där om hur jag utgjorde en trafikfara då jag kom körande med traktor på allmän väg och där mötte bilar och andra trafikanter...

Under året på Ingelstorp tog jag det slutliga beslutet att söka till Lantbrukshögskolan. Jag valde den ekonomiska linjen trots att Ingelstorp då inte hade någon lärare specialiserad på ekonomi. Undervisningen vi fick i ekonomi gavs av lärare med husdjursbakgrund. Jag valde ekonomlinjen eftersom jag var intresserad av ekonomi och eftersom jag förstod att denna linje kanske skulle vara lättast att klara för en synskadad. Under försommaren 1959 var det studieresa från Ingelstorp till lantbruksutställningen i Jönköping. Där hade Lantbrukshögskolan en monter och där träffade vi några agronomstudenter från Ultuna. Diskussionerna med dem gjorde att jag med stora positiva förväntningar såg fram mot Ultunastudierna.

Jag blir ultunesare – får ett kårnamn

Hösten 1959 börjar mina agronomstudier på Ultuna. Allt är nytt för mig. Endast vid ett tillfälle tidigare hade jag besökt Uppsala och Ultuna. Men det var bara ett kort besök. Första dagen då 59:orna samlades kände jag mig nog ganska blyg och vilsen. Jag kände bara kamraterna från Ingelstorp och en studentkamrat från Linköping (Birgit Tovoté – senare Birgit Frank). Jag visste inget om smättingveckan. Jag minns hur vi stod och väntade en timme utanför Luntan (biblioteket) innan tre phaderbröder ur årskurs 58 kom ridande för att hälsa oss välkomna. Men smättingveckan blev ganska trevlig. Jag minns spexföreläsningen som hölls av phaderbröder Uran (Birger Svensson). Jag minns hur vi fick hjälpa

Mottagning av de nya studenterna 1 oktober 1959. Till häst Bengt Nilsson, Gunilla Magnusson och Nils Möller framför ännu odöpta Bille, Baal, Gulan o Snoddas. Text Pysa

till i köket. Jag minns kåraftonskvällarna med många roliga inslag men även med en del ganska bisarra moment. Och särskilt minns jag hembjudningskvällen hos phaderbröderna Dispril och Debatt. Där blev det en mycket gemytlig stämning. En försmak av den sorts ultunesiska gemenskap och kamratskap som jag skulle komma att få uppleva så mycket av under de kommande åren.

Men då det blev lördagskväll och Småttingskiva fanns jag inte kvar i Uppsala. Jag hade sedan lång tid tillbaka (utan kännedom om att det var småttingskiva den kvällen) tackat ja till att vara med på en bal på den skola i Kalmar där Marianne – som så småningom kom att bli min hustru och livskamrat – var elev. Jag ville inte svika ett löfte. Jag knackade på kårstyrelsens rum och förklarade för phaderbroder Stansen, att jag ämnade utebli från Småttingskivan. Stansen blev förbluffad men gav efter viss tvekan sitt medgivande. Jag blev senare under hösten döpt och formellt upptagen i den ultunesiska gemenskapen i samband med Agronomdagen. Då döptes även ett par andra 59:or som kommit för sent till Ultuna p.g.a. militärtjänst. Mitt kårnamn blev Baal. Man sade att Baal var en gud i Kanaans land och att det fanns en koppling till att jag valt den ekonomiska linjen. Men jag vet inte hur mycket namngivarna visste om den syrisk-feniciska mytologin. Baal dyrkades av de semitiska folken under forntiden som en storm- och fruktbarhetsgud. Baal gick segrande ur en långvarig kamp med havsguden Yam och blev gudarnas herre. Baal användes inte bara som namn på en gud utan även som en titel – ”herre”. Men det

verkliga skälet till att jag fick namnet Baal var inte anspelningarna på gammal mytologi. Jag fick namnet Baal därför att jag prioriterat en bal på en flickskola i Kalmar framför att delta i Småttingskivan! Då jag fick detta namn kände jag en viss kluvenhet, och kände mig inte helt nöjd med namnet. Men så småningom kom jag att känna stolthet över att jag hade mod att hålla ett löfte och välja en bal i Kalmar, framför att delta i Småttingskivan!

Jag kom snabbt in i den ultunesisk gemenskap och kamratskap. Och jag kom att trivas med att studera på Ultuna och att bo i Uppsala. Men då anade jag inte att jag skulle bli Uppsalabo resten av livet och att jag skulle arbeta vid Lantbrukshögskolan/SLU under större delen av mitt yrkesverksamma liv. Jag har hösten 1959 inga klart utstakade mål framför mig. Men min ambition är att klara agronomstudierna på ett bra sätt. Det dröjer inte länge förrän jag känner mig hemma på Ultuna och i Uppsala. Jag minns att jag fick en känsla av att jag kände eller kände till alla som studerade eller arbetade på Ultuna. Det var naturligtvis inte helt sant. Jag var ju gravt synskadad och kunde omöjligt känna igen alla jag mötte där. Men jag minns att jag ändå hade den känslan. Och detta måste ha varit en följd av den goda kamratskap och den goda kollegiala stämning som fanns på Ultuna.

Första året hyrde jag rum på Höjdvägen 4 i Graneberg. Vi var tre ultunesare som hyrde rum på övervåningen i en villa – Anonym (Thorsten Andersson), Flimmer (Arne Tillander) och jag. Ett fint kamratskap växte fram mellan oss tre. Där fanns ett litet pentry så vi kunde laga oss frukost och enklare måltider. Flimmer kom tyvärr att få problem med studierna. Trots att han var mycket begåvad klarade han inte kemin, och han kom inte att fullborda agronomstudierna. Anonym blev framgångsrik ekonomagronom. Han blev så småningom förbundsdirektör i LRF och sedan landshövding på Gotland. I närområdet i Graneberg/Sunnersta bodde många 59:or och jag hade många kontakter med flera av dem både i studierna och på fritiden. Särskilt täta var kontakterna med Hopalong (Tord Petersson) som bodde i närheten. Det huvudsakliga fortskaffningsmedlet var cykel. Trots min dåliga syn klarade jag att cykla till Ultuna och även in till Uppsala. Trafiken var mindre på den tiden. Uppsala var fortfarande en småstad och Ultuna var en lugn plats där man kunde förflytta sig med hjälp av cykel utan problem. Men det fanns ju också bussar. Vid dåligt väder åkte jag buss till Ultuna eller in till Uppsala. Spårvagnarna hade slutat gå året innan jag kom till Uppsala. Jag minns att jag brukade handla på Konsum i Sunnersta. Där stängde de kl. 14 på lördagar. Detta blev ett problem eftersom undervisningen höll på till kl. 14. På den tiden var det föreläsningar även på lördagar. Men jag minns att lärarna brukade vara hyggliga. De avstod från rast så att vi kunde sluta några minuter före kl. 14. Då hann vi lagom cykla till Konsum i Sunnersta och handla där innan de stängde.

Allmänt om agronomutbildningen

Agronomstudierna följde under min studietid en ganska fast kursplan där endast ett fåtal valmöjligheter gavs att välja bort eller välja till ämnen och kurser. Det fanns dels betygsämnen eller tentamensämnen, dels förhørsämnen. I tentamensämnena följde man kurser för och tenterade för ett eller två betyg. Då man tenterade för ett eller två betyg kunde man bli godkänd eller få "spets". I ämnen man ville fördjupa sig i fanns även möjlighet att tentera för tre betyg. Förhørsämnena var kortare kurser som skulle motsvara ett halvt betyg. Men många av förhørsämnena var ändå mycket omfattande och krävde mycket studiearbete med flera delkurser och flera skriftliga prov. Exempel på förhørsämnen som krävde nästan lika mycket studietid och studiearbete som en del betygsämnen var kemi och systematisk botanik. För förhørsämnena fanns betygen "Tillfredsställande" och "Väl". "Två betyg" i agronomutbildningen motsvarade vad som på den tiden kallades "ett betyg" i universitetens utbildningar.

Utbildningen till ekonomagronom var på den tiden inte så specialiserad på enbart ekonomiska ämnen som den senare blev. Ekonomagronomerna fick en bred utbildning där det förutom omfattande kurser i grundläggande ekonomiska ämnen och i tillämpade lantbruksekonomiska ämnen även ingick många obligatoriska kurser på förhørsnivå eller ettbetygsnivå i biologiska och tekniska ämnen. I huvudämnena nationalekonomi, statistik, redovisningslära, lantbrukets marknadslära och lantbrukets driftsekonomi tenterade de flesta agronomekonomerna för två betyg. Det enda förhørsämne jag valde bort var fysik och jag läste bara maskinlära som förhørsämne. Men i växtodlingslära och utfodringslära läste jag för ett betyg. Också i ämnet pedagogik läste jag för ett betyg även om detta för de flesta endast var ett förhørsämne. I alla betygsämnena utom nationalekonomi avslutades kurserna med muntlig tentamen. I nationalekonomi var det flera omfattande skriftliga tentamina. Jag upplevde det som mycket värdefullt att få denna breda agronomutbildning och jag kände under mina yrkesverksamma år som agronom ofta att jag hade nytta av de breda baskunskaper som utbildningen gav.

Mitt första studieår på Ultuna

Det jag minns bäst från mitt första studieår är dels kurser och tentamina i huvudämnet nationalekonomi, dels förhørsämnet kemi.

Studierna i kemi inleddes med ett diagnostiskt prov i inledningen av den första terminen. Jag minns att jag ägnade flera dagar åt att snabbrepetera kemiboken från mina gymnasiestudier. Efter att ha klarat detta inledande prov följde en rad delkurser med föreläsningar och skriftliga prov och med många timmars arbete på

kemilabbet. Kemikurserna pågick från att vi började våra studier hösten 1959 till slutet av januari 1960. Jag citerar min dagbok från tisdag 12 januari 1960: "I går hade vi föreläsning i lantbrukskemi på förmiddagen och laboration i kvantitativ kemi på eftermiddagen. Det var första gången jag hörde P-Olle (professor Svanberg) föreläsa. Det var en trevlig bekantskap. ... P-Olles ´roligheter´ ger visserligen viss färg åt framställningen men man har en känsla av att allt han säger är mer eller mindre inövad ordkonst." ... "På labbet börjar Brolin (övningsledaren) knorra. Han tycker att vi hunnit för lite." Men även om det blir stressigt att hinna med allt klarar alla till slut alla de förelagda lab-uppgifterna och slutskrivningen i lantbrukskemi kommer. Jag citerar dagboken måndag 8 februari: "Fått veta resultatet av kemiskrivningen. P-Olle mycket imponerad. ´Den bästa ekonomigrupp han haft´, säger han. ... Min skrivning nästan betygmässig enligt P-Olle." Jag känner mig nöjd. Kemi blir det första ämnet som skrivs in i min tentamensbok.

Kurserna i vårt första huvudämne – Nationalekonomi – pågick större delen av det första läsåret. Det var en omfattande kurslitteratur att gå igenom. En bok på tyska, en tjock bok på engelska samt kompendier och flera böcker på svenska. Då jag plöjer igenom all denna kurslitteratur och då jag följer föreläsningarna i nationalekonomi känner jag att detta är högskolestudier. Det är något helt annat än att studera på gymnasium eller vid lantmannaskola. Men vi hade förmånen att ha en engagerad och mycket pedagogiskt skicklig lärare – professor Tord Palander. På den tiden gavs kurserna i Nationalekonomi av Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala Universitet men undervisningen för Ultunastudenterna på ekonomlinjen skedde på Ultuna. Det var en stor förmån att få professorsundervisning. Vi var en ganska liten grupp (elva stycken) och detta innebar närhet till läraren och stora möjligheter gavs att ställa frågor och få diskussioner med professorn. Det var ingen muntlig tentamen i Nationalekonomi men flera mycket omfattande skriftliga tentamina. Jag minns att dessa skriftliga prov var mycket jobbiga – vi fick under fem timmar besvara ett stort antal uppgifter och frågor. Men då vi fick veta resultaten efter dessa skriftliga prov skulle det visa sig vilken fördel det varit för oss att ha fått professorundervisning. Samma prov som vi hade gavs till studenterna vid universitetet. Men där var det större grupper och andra lärare. Ultunesarnas resultat vid dessa skriftliga prov var markant bättre än resultaten för studenterna vid universitetet. Vi fick mycket beröm av Palander. Men skillnaden i resultat berodde nog inte på att vi var mera begåvade än studenterna inne i sta´n. Skillnaden i resultat var nog till stor del en följd av att vi hade Palander som vår lärare.

Under läsåret 1959/60 läste vi flera förhørsämnen. Vi följde kurserna i Matematik, Växternas anatomi och fysiologi samt Skogshushållning och redovisade vad vi lärt oss i skriftliga prov. Men dessa ämnen var inte alls så jobbiga som kemin. Dessutom påbörjades under slutet av vårterminen kurserna i förhørsämnena Systematisk botanik och Rättskunskap. Men dessa kurser skulle fortsätta efter sommaruppehållet.

foto Laggen

Vår lärare i botanik, docent Hedvig Nordenskiöld, Hedda ledde på linnéanskt vis herbationer, studier i växtkännedom, ute på Näntuna ängar. Dit tog vi oss inte vandrande med pukor och trumpeter som på Linnés tid, nej vi rodde på Fyrisån från Ultuna en bit söderut till dessa paradisiska ängder. Det var på försommaren när kungsängsliljorna stod som vackrast. På bilden ses Hedda i rutig sommarklänning med assistenter och därpå i bakre raden Colt (böjd), Kvitte (huvudlös), Hopalong, Baal, Gungan och Barret. I främre raden Konto, Jubel, Pilo och Lapsus. Text Pysa

Våren 1960 drabbades Uppsala av en salmonellaepidemi. Många Ultunastudenter och många anställda vid Ultuna blev smittade. Men inte så många blev sjuka. Syltan stängdes under flera veckor. Det antogs att smittspridningen börjat där, men det blev inte helt klarlagt. Jag och flera av mina kurskamrater testades positivt. Men jag blev inte sjuk – bara smittobärare. Vi som var smittade tilläts dock att delta i undervisningen. Men jag minns att vi som var smittade under del av botanikkursen fick bilda en egen grupp med en lärare som också var smittobärare. Det jobbiga med salmonellaveckorna var att jag måste laga alla mina måltider i det lilla pentryt där jag bodde i Graneberg. Det dröjde till strax före midsommar innan jag kunde visa tre negativa prov i rad och blev friskförklarad. Vi som var smittade följde i huvudsak reglerna

kring epidemin. Men jag minns, att vi även syndade en del mot reglerna. Vid ett tillfälle i början av juni åkte några av oss ultunesare till Stockholm. Vi åt bl.a. lunch på en matservering (vilket man inte fick göra som smittobärare), vi besökte Skansen, och vi var på Råsunda och såg en fotbollsmatch. Jag minns hur lättad jag kände mig då jag blev friskförklarad och fick resa hem till Östergötland.

Efter sommaruppehållet såg jag med stor entusiasm fram mot de fortsatta studierna. Men i augusti 1960 då jag återvänt till Uppsala efter sommarjobb i Östergötland och det nya läsåret nyss hade börjat hände något som kom att förändra allt för mig och som kom att påverka resten av min studietid. Jag blev sjuk och måste göra ett helt års studieavbrott.

Ultunastudier med sjukdomsavbrott – byte av årskurs

Sommaren 1960 var mycket regnig. Jag arbetade några veckor på Hushållningssällskapet i Östergötland med SCB:s objektiva skördeuppskattning. Intressant att tillsammans med en annan ultunesare (Christer Orrenius, Ruin) och andra medarbetare vid Hushållningssällskapet åka runt till gårdar i närheten av Linköping och samla in underlag för skördeuppskattningen. Men arbetet blev stört av allt regnande. 1960 års skörd blev svår att bärga och fick dålig kvalitet. Då jag i augusti återvände till Uppsala fortsatte det regniga och kyliga sommarvädret. Trots det dåliga vädret var dock studier och fritidsaktiviteter i full gång och jag kände stor entusiasm inför de fortsatta studierna. Men så hände något som förändrade allt.

Jag citerar min dagbok: söndag 21 augusti 1960: "...I torsdags hade vi prov i växtkännedom. Men jag kände mig dålig efter provet och tog bussen hem. Hela fredagen låg jag sjuk med feber. Men i går var jag återställd så pass att jag kunde åka och äta på Ultuna. ... Det var väl en släng av influensa jag hade. Jag hade nog också förkyllt mig lite i regnet och den kalla luften. ..." Sedan följer ett helt års uppehåll i dagboksskrivandet. Nästa notering blir måndag 28 augusti 1961. Jag citerar vad jag då skrev: "...Förra gången jag skrev i min dagbok var 21 augusti 1960. Föga anade jag väl då att det skulle dröja över ett år tills jag på nytt fick lust att nedteckna fragment av mina upplevelser och intryck i helg och söcken. ... Det jag i min dagboksanteckning 21 augusti 1960 kallade ´en släng av influensa´ och som jag då trodde mig återställd ifrån var inledningen till en mycket lång tids sjukdom, som tvingade mig att för ett år avbryta mina studier. ..." Den 26 augusti 1960 – på min 22-årsdag - blev jag sjuk på nytt. Feber samt värk och svullnad i fotled och knä. Reumatisk feber konstaterades då jag sökte hjälp på Akuten. Jag blev inlagd på Akademiska sjukhuset och blev kvar

där i cirka fem månader. Därefter följde konvalescens hemma i Östergötland flera månader.

Våren 1961 då jag kände hur svårt det var att återhämta krafterna efter den långa sjukhusvistelsen var jag ganska pessimistisk beträffande möjligheterna att återvända till Ultuna. Men så kommer ett brev. Det är skrivet av Rektor Gunnar Torstensson. Han skriver att han noterat att jag avbrutit studierna på grund av sjukdom. Han undrar hur jag mår. Han skriver att jag är välkommen tillbaka till Lantbrukshögskolan för att fortsätta mina agronomstudier. Från den dag jag läste brevet från Rektor Torstensson, var jag helt inriktad på att jag måste tillfriskna och återuppta studierna. Under sensommaren 1961 blir jag äntligen friskskriven och i augusti återvänder jag till Ultuna. Jag har inga kvarblivande men efter sjukdomen (ibland bestående hjärtproblem följa efter reumatisk feber) men jag kände ändå att det var en bit kvar tills jag orkade ett normalt liv igen. Men jag var fast besluten att klara detta. Jag skriver i dagboken 28 augusti 1961: "...En lång sjukhusvistelse ger mycket livserfarenhet. Det är en hård livets skola..."

Att återvända till studierna på Ultuna var inte helt enkelt. Jag var fortfarande inte helt återställd efter sjukdomstiden. Jag blev lätt trött och hade svårt att klara en hel dag med föreläsningar. Men även om det gick trögt i början kom jag igång med studierna på nytt. Jag fick lära känna nya studiekamrater – ekonomerna i årskurs 60 – och fortsatte utbildningen tillsammans med dem. Men jag räknade mig ändå tillhöra årskurs 59. Och så har det förblivit. Jag har deltagit i de flesta av de årskursträffar som 59:orna haft. Men jag har inte efter agronomexamen hållit samma kontakt med studiekamraterna i årskurs 60. Men bytet av årskurs fungerade ganska bra. Bara för ett ämne – statistik – har schemat ändrats under min bortovaro. Denna ändring vållar mig vissa problem med en del dubbelläsning. Men i övriga ämnen handlar det om att ta vid där jag befann mig i studierna då jag blev sjuk – men nu med nya studiekamrater. Då jag återvänder till Ultuna i augusti 1961 står de nya studentbostäderna på Kronåsen klara för inflyttning och jag är en av dem som får studentrum där. En av mina studiekamrater i årskurs 59 (Tord Hopalong Petersson) hade hjälpt mig att välja ett bra rum (rum 48 i Kronåsen 4). I de fyra husen på Kronåsen fanns 32 studentrum i dubletter och 16 familjelägenheter. Jag kom att bo där fram till min agronomexamen som blev klar i december 1964. Och jag trivdes bra på Kronåsen 4. Nära till många studiekamrater. Nära till föreläsningssalarna på Ultuna. Nära till Syltan och till kårlokalerna. Och nära till naturen på Kronåsen.

Foto Laggen

Studenthusen på Kronåsen stod färdiga 1962 med både familjelägenheter och enskilda dubbletter. Nära till naturen eller rättare sagt mitt i den, nära till föreläsningsslokaler, till bibliotek, kårhus och restaurang. text Pysa

De fortsatta studierna efter sjukuppehållet

Med gott kamratstöd och en stor vilja att lyckas kom jag igång med studierna igen och kom ganska snart in i rutiner som passade mig intensiva perioder med studier varvade med olika fritidsaktiviteter. I början av höstterminen 1961 klarade jag av den avslutande kursen i Botanik. Den kallades Organologi. Men att tentera om på herbarieväxterna fick vänta till i slutet av studietiden. Jag hade ju försökt en gång under salmonellisoleringen försommaren 1960 och jag visste sedan dess att det krävdes många timmar vid herbarierna för att våga tentera en andra gång. Ämnet Rättskunskap hade just påbörjats då jag blev sjuk. Men samma schema och samme lärare fanns kvar – advokat Vinberg som var en stor personlighet och som lyckades göra den lilla kursen i civilrätt intressant. Det krävdes inte särskilt stor studiemöda för att klara detta ämne.

Under läsåret 1960/61 följde jag kurser i Maskinlära och i Husdjurens anatomi och fysiologi. Maskinläran vållade mig stora problem som jag berört ovan. Men Djurfysiologin var ett intressantare ämne med en bra lärare. I dagboken nämner jag bara hans ultunesiska namn Filur. Alla lärare hade sådana namn men det var bara för en del lärare som dessa namn blev allmänt använda. Vid den skriftliga tentamen i Djurfysiologi hände en

intressant sak. Jag var väl påläst och fann frågorna ganska lätta. Men på första uppgiften som var någon form av uträkning råkade jag göra ett fatalt slarvfel. Jag blir näst sist att lämna in. Filur är själv skrivvakt. Han ser att jag har svarat utförligt på frågorna och han kastar en hastig blick på första bladet. Då ser han att mitt svar på räkneuppgiften är helt tokigt. Men han är hygglig. Han pekar på det jag skrivit och ber mig försöka en gång till! Felet blir rättat. Då jag några dagar senare får skrivningsresultatet får jag veta att jag fått betyget Väl. Det var alltid roligt då jag lyckades bra vid tentorna. Och jag försökte alltid vara väl förberedd före proven. Jag lyckades få betyget Väl i alla förhørsämnen utom Maskinlära och Växtfysiologi. Alla betygsämnen utom nationalekonomi avslutades med muntlig tentamen. Alla hoppades klara spets vid dessa muntliga tentor. Detta var inte så lätt att få eftersom betygsämnena var stora med omfattande kurslitteratur. Men jag skulle komma att lyckas klara spets i alla betygsämnen utom Marknadslära. Jag återkommer till detta.

Under läsåret 1960/61 klarade jag tvåbetygsämnena Redovisningslära och Statistik och de inledande delarna av Marknadslära. Statistik blev jobbigt eftersom schemat var lagt så att jag inte kunde närvara vid alla föreläsningar och övningar. Men jag lyckades ändå ganska bra. Jag fick en del hjälp av kamrater som tidigare läst kursen. Det ingick föreläsningar av Ivar Bachér och Adam Taube och omfattande räkneövningar. Jag minns de gammaldags räknesnurrorna vi hade vid räkneövningarna. Det är märkligt att tänka på detta. Sedan dess har ju skett en teknisk utveckling som ingen kunde förutse på den tiden. Jag var nervös inför den muntliga tentan i statistik för Ivar Bachér. Men det var ganska enkelt att klara detta muntliga förhör. Måndagen den 16 april 1962 skriver jag i min dagbok: ”I dag har jag anledning att vara nöjd. Efter drygt två veckors hårdpluggande har jag tentat statistik. Det var inte alls så farligt... Bachér var mycket hygglig.” Troligen var mina ganska goda resultat på de skriftliga proven anledningen till att Bachér inte gav särskilt svåra frågor. Läraren i Redovisningslära – Bengt Hylvander – var ambitiös och pedagogiskt skicklig och han lyckades göra ämnet intressant för studenterna.

I ämnena Redovisningslära, Marknadslära och Lantbrukets driftsekonomi ingick att man skulle skriva en tvåbetygsuppsats och försvara denna vid ett seminarium där en av studiekamraterna var opponent. Att skriva dessa uppsatser och att försvara det man skrivit vid ett seminarium var mycket intressanta och utvecklande moment av studierna. Att öva sig i skriftlig framställning på detta sätt är något jag haft stor nytta av senare i livet. I Redovisningslära handlade uppsatserna om aktuella och för lantbruket viktiga skatteregler. Studierna i Redovisningslära pågick hela läsåret 1961/62. Men lördagen den 2 juni 1962 skriver jag i min dagbok:

”I dag var jag uppe hos Hylvander och tentade. Det blev mycket lindrigare än jag väntat mig. ... Efter endast knappt 40 min förhör sa han att det får räcka. Jag har inte hört om någon så kort tentamen hos honom förut.” Trots att jag stakat mig på en del frågor och han måst hjälpa mig gav han spets utan tvekan. Han tog nog stor hänsyn till vad jag tidigare presterat under kurserna. Efter att ha lagt bort titlarna och skrivit in i tentamensboken gav han en del kommentarer om vad jag tidigare åstadkommit. Bl.a. nämnde han min opposition på en av de andra studenternas uppsats. ”Det var ju en förnämlig opposition. Jag fick intrycket att du kunde mer om ämnet än författaren.” Jag blev glad över hans kommentar. Jag insåg att han pekat på en av mina starka sidor. Jag kan nog åstadkomma en bra uppsats men det kräver många veckors arbete. Men jag kan efter att ha läst på bara ett par kvällar åstadkomma en bra opposition och få övertaget vid en seminariediskussion. Tekniken för detta är mycket enkel. Man behöver inte alls kunna mera om ämnet än författaren. Men man hittar några svaga punkter i uppsatsen och ställer svåra frågor kring dessa. Och man undviker att ställa frågor kring de delar av uppsatsen där man anar att författaren är mycket påläst. Jag har senare med stor framgång använt denna teknik vid seminariediskussioner många gånger.

Jag är förvånad över hur mycket av mina studier jag hann med under läsåret 1961/62. Trots att jag egentligen inte var helt återställd efter sjukdomsperioden. Under vårterminen 1962 pågår föreläsningar i Marknadslära med professor Svärdström som lärare. Han var en vänlig och mycket kunnig person men på något sätt hade jag svårt att engagera mig för ämnet – trots att jag egentligen var mycket intresserad av de flesta av de frågor kurserna handlade om – bl.a. jordbrukspolitik och lantbrukskooperation. Det är omfattande kurslitteratur att plöja igenom i Marknadslära. I början av mars 1962 är det dags för en stor skriftlig tentamen. Jag citerar min dagbok från den 6 mars: ”Så är då en period av hektiskt pluggande slut ... mycket svår skrivning... eller kanske hade jag otur... tyckte att jag kunde för lite om just de frågor vi fick... en av de jobbigaste skrivningar jag upplevt... men jag producerade ändå cirka 13 fullskrivna A4-sidor... får veta om några dar hur det gått...” Då jag får veta att jag klarat skrivningen med gott resultat skriver jag; ”...Det lönar sig tydligen att svamla och att svara med fakta som man kan men som det egentligen inte frågas efter...”.

Hösten 1962 skriver jag tvåbetygsuppsats i Marknadslära. Min uppsats handlar om den svenska lantbrukskooperationens historia. Jag tycker att detta är ett intressant ämne och lägger fram en som jag upplever det välskrivna uppsats. Men detta område var ett av professor Svärdströms specialområden och det var inte svårt för honom att vid seminariet hitta svagheter och

brister i det jag skrivit. Jag måste efter seminariet göra en omarbetning av uppsatsen och lämna in en reviderad version. I början av december 1962 då jag ägnat mycken tid åt att gå igenom kurslitteraturen vågar jag gå upp för muntlig tentamen i Marknadslära. Men denna tenta blir en missräkning. Svärdröm väljer att ägna huvuddelen av förhöret åt ett litet kapitel i en av kursböckerna som jag kanske inte studerat tillräckligt noga. Det handlade om tullar. Då han märker att jag blir osäker vänder och vrider han på ämnet och ställer frågor om olika aspekter på tullar. Men det går inte alls bra för mig. Kanske lyckas jag lite bättre mot slutet då Svärdröm kommer in på andra delar av kurslitteraturen. Jag hade nog väntat mig spets och troligen hade också professorn tänkt ge spets efter mina goda resultat på skriftliga prov. Men efter mina svaga insatser i det muntliga förhöret blev det en slät tvåa. Svärdröm sade något om att han eventuellt kunde tänka om vad gällde spets om jag valde att göra examensarbete för honom. Men så blev det inte. Jag kom att göra examensarbete i Driftsekonomi med Ulf Renborg som handledare. Under vårterminen 1963 börjar studierna i Driftsekonomi. Lennart Hjelm föreläser i produktionsteori och Mårten Carlsson – en mycket skicklig pedagog - undervisar och leder övningar i de tillämpade delarna av ämnet. Sommaren 1963 tillträder Lennart Hjelm befattningen som Rektor för Lantbrukshögskolan och han efterträds av Ulf Renborg.

I augusti 1963 händer något som skulle komma att påverka resten av min studietid och även hela mitt kommande yrkesverksamma liv. Jag blir erbjuden anställning som assistent i driftsekonomi. Mårten Carlsson har blivit lektor i Alnarp och det är den assistenttjänst han haft som jag nu erbjuds. Då man sökte en ny assistent utgick man från resultatet på den skriftliga tentamen i Driftsekonomi vi haft i slutet av vårterminen. Jag hade lyckats bra på skrivningen men var inte bäst. Jag var näst bäst. Budet gick först till den som hade flest poäng på skrivningen. Men han var skåning och ville snabbt bli klar med examen och flytta hem till Skåne. Så han tackade nej. Jag erbjöds assistenttjänsten och jag tackade ja. Den 15 september började jag min anställning och min tillvaro förändrades med ens drastiskt. Arbetet vid ekonomiska institutionen kom att försena mina studier och min examen. Men arbetet var mycket intressant och gav många erfarenheter. Det kom att bli starten på min fortsatta verksamhet som forskare och forskningsledare. Som assistent fick jag mycket omväxlande arbetsuppgifter. Undervisningsadministration, utarbetande och rättning av skriftliga prov på lägre nivåer i ämnet, rättande och godkännande av studenternas driftsplaner m.m. Hösten 1963 fick jag även sammanställa underlag till och vara medförfattare till en rapport från ett forskningsprojekt som Ulf Renborg påbörjat. En intervjuundersökning hade gjorts vid ett antal större lantbruksföretag och jag fick i uppdrag att bearbeta det insamlade

materialet och utarbeta en första version till slutrapport. Detta var en intressant men mycket tidskrävande arbetsuppgift.

Parallellt med mitt arbete vid den ekonomiska institutionen fortsatte och fullföljde jag mina agronomstudier. Hösten 1963 skrev jag tvåbetygsuppsats i Driftsekonomi. Ulf Renbog ansåg min uppsats vara så bra och så intressant att den borde spridas till en större läsekrets. Och efter viss bearbetning lyckades jag få uppsatsen publicerad i dåvarande Jordbrukskasserörelsens tidskrift. Omfattande läsning av litteratur för två betyg i Driftsekonomi följde och så småningom (i juni 1964) blev det dags för muntlig tentamen för Ulf Renbog. Eftersom han var min närmaste chef ville jag göra en bra insats vid denna tentamen och jag ägnade mycken tid åt förberedelser. Och förhöret gick bra. Renbog gjorde en grundlig kontroll av mina kunskaper främst med utgångspunkt i huvudboken författad av amerikanen Earl Heady. Men mitt i förhöret händer något märkligt. Renbog är tveksam till om jag svarat rätt på en fråga han ställt. Just då ringer hans telefon. Innan han tar samtalet lämnar han över Headys bok och ber mig visa var i boken det kan visas att jag svarat rätt. Blixtnabbt bläddrar jag i boken och då professorn avslutat telefonsamtalet pekar jag på en finstilt fotnot någonstans mitt i läroboken där det ordagrant står så som jag svarat på Renbogs fråga. Resten av förhöret gick sedan helt min väg. Renbog förstod att jag var mycket väl påläst och det fanns ingen tvekan hos honom om att ge mig spets. Efter tentamen säger Renbog enligt min dagbok: "...Det var angenämt..." Och han börjar diskutera vad jag ytterligare behöver göra för en trea...". Jag skulle senare komma att tentera för tre betyg för Ulf Renbog. Men det blir först efter min agronomexamen.

Parallellt med studierna i de ekonomiska huvudämnena under de sista studieåren läste jag kurser för förhör eller ett betyg i flera andra ämnen – bl.a. förhör i Jordbrukslära, Fastighetsbildning och Byggnadslära samt ett betyg i Växtodlingslära, Utfodringslära och Pedagogik. Jag minns inte så mycket av dessa kurser men de gav en värdefull bredd till min examen som agronomekonom. Jag ska bara nämna ett par saker om dessa ämnen. Först ett par ord om den muntliga tentamen i Växtodlingslära för Evert Åberg. Jag visste att professorn var en flitig skribent i Lantmannen. Så i stället för att ägna en massa tid åt att detaljstudera den förelagda kurslitteraturen gick jag noga igenom allt Åberg skrivit i Lantmannen de senaste åren. Och detta räckte gott och väl för att klara förhöret bra och få en etta med spets! Från pedagogiken kan jag nämna två saker. Det ena gäller min auskultation på Sala lantmannaskola. Det som etsat sig fast i mitt minne från detta är en diskussion mellan mig och den medföljande handledaren om hur jag som ung lärarkandidat skulle tilltala eleverna. Skulle jag säga "ni" eller "du"? Detta var inte helt självklart. Men på den tiden

borde läraren säga ”ni” till eleverna och man borde vara konsekvent med detta, menade handledaren.

Jag har också ett minne från den muntliga tentamen i Pedagogik. Den skedde i professor Sjöstrands bostad någonstans i Uppsala. Jag hade inte bara läst på i kurslitteraturen. Jag var även väl insatt i vad som skrevs och vad som diskuterades i media i den aktuella skoldebatten. Detta märkte snart den välkände professorn och det imponerade på honom. I stället för förhör kom det att bli ett kvalificerat samtal om då aktuella frågor om svenskt skolväsen på olika nivåer. Det var inga svårigheter för mig att få en etta med spets i Pedagogik. I november 1964 då jag var nästan klar med studierna för agronomexamen får jag erbjudande om att under vårterminen 1965 tillfälligt vara ekonomilärare vid Ingelstorps lantmannaskola. Jag tackar ja till erbjudandet. Men jag vill inte komma till Ingelstorp som agr.stud, - jag vill komma dit som färdig agronom. Och jag lyckas med detta!

Jag hade ett ämne för mitt examensarbete där samma teknik användes som Ulf Renborg använt sig av i sin doktorsavhandling. Med hjälp av linjär programmering studerades stabila element i driften för två verkliga lantbruksföretag. Jag besökte gårdarna sommaren 1963 och jag besökte Lantbruksstyrelsen för att hämta underlag om gårdarna från Jordbruksekonomiska Undersökningens grundmaterial. Och jag gjorde LP-studier för gårdarna med hjälp av en dator av modell IBM 1620 som fanns på Fysikum i Uppsala. Men själva uppsatsen var bara påbörjad i november 1964. Det blev några dagars och nätter intensivt arbete. Och en välvillig professor godkände examensarbetet utan att jag haft det obligatoriska seminariet. Jag fick examensarbetet godkänt och jag hann få examen daterad i slutet av december 1964! Senare – i slutet av vårterminen 1965 – ordnades det obligatoriska seminariet.

Resor och studiebesök under studietiden

Välkomna avbrott i studiearbetet var de studiebesök och studieresor som ingick i kursprogrammen. I en del av de biologiska och tekniska ämnena – t.ex. Växtodlingslära, Utfodringslära och Byggnadslära - ingick intressanta studiebesök vid lantbruksföretag eller andra företag och organisationer med anknytning till ämnena vi läste. För studenterna på ekonomlinjen arrangerades varje höst en större studieresa som sträckte sig över flera dagar. Ett län besöktes och där gavs möjligheter att få en samlad bild över läget för lantbruket i det län som besöktes. Syftet var att knyta samman kunskaperna från de olika studieämnena i agronomutbildningen och få en helhetsbild av det aktuella läget. Professorer och flera av de övriga lärarna i de ekonomiska ämnena deltog. Ibland medföljde också någon utomstående expert – t.ex. en geograf. Jag deltog som

student och senare som anställd vid institutionen i flera sådana resor. Särskilt minns jag resan till Skåne hösten 1963 och resan till Jämtland hösten 1964. Skåneresan var planerad och väl förberedd av Mårten Carlsson och den nye professorn i driftsekonomi deltog. Resan till Jämtland var jag själv med och förberedde och organiserade. Jag minns att det var valdag då vi var på väg till Jämtland. Vi gjorde uppehåll i Sundsvall för att de som ville skulle kunna poströsta där. Det fanns inte förhandsröstning på den tiden.

Under vårterminen 1963 arrangerades ett internationellt studentmöte i Paris. Jag ingick inte i den grupp från Ultuna som studentkåren ursprungligen utsett att delta. Men man bestämde sig för att resa med tåg. Och för att kunna utnyttja förmånliga grupprabattpriser för tågbiljetterna krävdes tio deltagare. Några platser blev därmed lediga och jag var en av dem som anmälde intresse att resa. Och jag blev en av dem som fick resa! Det blev en stor upplevelse för mig – mitt första besök i Frankrike! Vi blev mycket väl omhändertagna av de franska lantbruksstudenterna. I programmet ingick en del studentmöten men även studiebesök både med lantbruksanknytning och med kulturanknytning. Även en resa till Lyon ingick. Men det jag minns bäst från resan till Frankrike var då vi fick några timmar för att på egen hand se Paris. Det råkade då bli så att tre av deltagarna från Sverige slog oss samman för att hinna se de mest kända sevärdheterna i Paris. Förutom jag var det en utbytesstudent från USA och en gäststudent från Indonesien. Men vi upptäckte att det var strejk i Paris tunnelbanor... Så vi gav oss av till fots genom Paris mest välkända kvarter. Jag minns hur vi såg Eiffeltornet på avstånd. Hur vi gick och gick och upplevde att det kända tornet fortfarande syntes långt borta. Men till slut kom vi fram och även upp i Eiffeltornet! Inte ända upp till högsta etaget eftersom det blåste lite så att hissarna stannade på första nivån. Men jag tyckte att detta var helt tillräckligt för att få se Paris från ovan! Jag minns även språksvårigheterna. Om de franska lantbruksstudenterna och de andra fransmän vi mötte förstod några ord engelska ville de inte visa det. De ville helst tala sitt eget språk. Men mina kunskaper i franska var mycket begränsade. Det fungerade dock ganska bra med kroppsspråk och teckenspråk. Franska lantbruksstudenter höll party för de gästande studenterna och vi sjöng ultunesiska sånger och svenska snapsvisor på svenska!

Sommaren 1962 arrangerade 59:orna sin årskursresa till Sovjetunionen. Jag övervägde att följa med men var tveksam till om jag skulle orka med detta. Jag kände mig fortfarande ibland som konvalescent efter den långa sjukdomstiden. Jag avstod från att delta i resan. Men året därpå följde jag med då årskurs 60 gjorde sin årskursresa till Österrike, Ungern och dåvarande Jugoslavien. Det var en mycket stor upplevelse att besöka dessa

länder. Det jag minns mest från denna resa är kontrasten mellan det slutna kommunistiska systemet i Ungern och det mera öppna och demokratiska Jugoslavien. I början av vårterminen 1964 deltog jag i ett studiebesök på F16 i Uppsala. En grupp studenter och anställda från Ultuna gavs en inblick i arbetet vid flygflottiljen. Jag var en av dem som anmält intresse för att få göra en flygtur. Jag blev med lottens hjälp uttagen för att få se Uppsala från ovan. Mitt livs första flygtur! En fantastisk upplevelse att iklädd flygoverall och fallskärm tillsammans med piloten flyga över Uppsala i en SK16! Då vi efter några minuter på låg höjd flyger över Ultuna säger piloten: "Vi ska väl vinka till dem!". Och så vinkar han med flygplanets vingar...! Det kändes i magen men jag lyckades hålla tillbaka illamåendet. Jag kände viss skräckblandad oro inför flygturen. Men då vi landat på Årna flygplats kände jag en lättnad och en glädje att ha fått uppleva detta!

Kårliv, kårens fester och arrangemang, föreningsliv, kulturaktiviteter, sport

Studieåren innehöll mycket annat än studier. Jag hittade nog en bra balans mellan tid för studier och tid för fritidsaktiviteter av olika slag. Då jag läser mina dagböcker från studieåren förvånas jag över hur mycket mera än studier jag hann med. Viktigast var väl den kamratliga samvaron med andra ultunersare i vardag och i festliga sammanhang. Kamratskapet var mycket goda, och det förekom ofta att vi hjälpte varandra på olika sätt. Att låna anteckningar från föreläsningar man missat. Att diskutera olika problem man stötte på eller något man inte förstod i kurslitteraturen. Att snabbrepetera tillsammans inför tentamina. Allt detta var mycket värdefullt. Men även de små pratstunderna tillsammans med kamraterna för att få raster i pluggandet gav stimulans och ny energi. Pratstunder som inte alls handlade om studier eller tentor. Jag lyckades undgå att få tidskrävande uppdrag inom studentkåren. Kanske bidrog mitt studieavbrott till detta. Men jag följde med stort intresse studentkårens arbete och jag deltog i alla kårmöten och andra möten om aktuella kårpolitiska frågor som kåren anordnade. Under sista studieåret (1964) deltog jag i arbetet i en kommitté som skulle revidera studentkårens stadgar. Olle Rockan Hakelius ledde detta arbete och vi lade ned stor möda på att omarbeta formuleringar i stadgarna. 1964 var jag även revisor för studentkårens och kårens idrottsförenings räkenskaper. I Stiftelsen Ultuna Studentbostäder (SUS) var jag under flera år biträdande revisor/siffergranskare. Huvudrevisorer var Bengt Hylvander och en revisor från Uppsala. Men det var jag som granskade räkenskaperna. Detta arbete gav mig insyn i SSU:s ekonomi och gav mig också värdefull träning i att tillämpa sådant jag lärt mig i ämnet Redovisningslära.

Jag deltog i många fester och nöjesarrangemang som kåren anordnade. Men jag var ingen "festprisse" och jag var mycket måttlig vad gäller starkare drycker. Under första Ultunaåret hjälpte jag många gånger till med disk och någon gång även servering. Detta var roliga uppdrag. Det blev ofta mycket trevliga "efterfester" då kökspersonalen (syltapigorna) och studenterna som hjälpt till vid festen fick äta samma mat som festdeltagarna. Men det var mest första årskursens studenter som hjälpte till vid festerna. Under de följande åren var jag ofta en av festdeltagarna.

foto Laggen

I väntan på kämpalekarna 1:maj 1960. I den stora åskådarskaran märks med megafon Carl Gustaf von Hofsten, Pilten med, rektor Gunnar Torstensson och blivande rektor Lennart Hjelm. Text Pysa

Jag har många fina minnen från firande av Sista April/Första Maj och från Vårbaler och Luciabaler. Vid dessa baler var alla festklädda i frack och lång klänning och det hölls högtidliga tal. Efter festmiddagarna var det alltid dans med fin musik. Men utöver alla de traditionella ultunesiska festerna fanns också andra nöjesarrangemang – kåraftnar, lördagsdanser etc. Kårlokalerna var en samlingspunkt där vi träffades både i vardagliga och festliga sammanhang. Ofta gick jag upp en trappa till kårlokalerna efter att ha ätit på Syltan för att prata med studiekamrater och för att kolla i dagstidningar etc.

Jag var mycket intresserad av allt som hände i näringsliv och politik i Sverige och i världen. Redan då jag återvände till Ultuna efter studieavbrottet började jag prenumerera på dagstidningen Corren (Östgöta Correspondenten). Jag ville följa med i allt som hände i mina hemtrakter. Jag var aktiv i Konservativa Studentklubben på Ultuna. Redan innan jag blev sjuk blev jag

invalid i styrelsen, och då jag kom tillbaka fann jag att de låtit mig kvarstå i styrelsen och att jag var utsedd till kassör. Jag lade ned mycket arbete på detta uppdrag och jag var även under en tid ordförande i klubben. Vi ordnade både fester och politiska möten med föredrag och debatter. Vid ett par tillfällen deltog jag tillsammans med andra företrädare för klubben i Konservativa Studentförbundets konferenser. En gång var vi i Linköping och en annan gång i Gimo. Det fanns även en mycket aktiv SLU-förening på Ultuna och ibland besökte jag även deras möten och arrangemang. Vid ett flertal tillfällen lyssnade jag på föredrag eller debatter i Uppsala anordnade av föreningen Heimdal, av Utrikespolitiska föreningen eller av Uppsala Universitet. Detta gav mig vidgade horisonter och utblickar på annat än Ultuna och jordbruk. På detta sätt kom jag att på nära håll få uppleva flera av den tidens stora kulturpersonligheter, vetenskapsmän och politiker.

Jag såg många av Uppsala Stadsteaters föreställningar. Och ibland blev det biobesök. Teaterbesök eller biobesök gjordes ofta tillsammans med en eller flera studiekamrater. Under de första åren på Ultuna var jag en aktiv folkdansare. Trots att jag varken är särskilt dansant eller musikalisk fann jag glädje i detta. Detta berodde nog på den goda kamratskap som fanns mellan folkdansarna. En av ledarna för folkdansen var Torsten Krögarn Cedell som jag också under en tid var dubblettgranne med på Kronåsen. Och Bruno Snoddas Tjärvar medverkade ibland med sin fiol vid folkdansövningarna. Särskilt trevliga minnen har jag från folkdansarnas julfester med både julgröt och folkdans. Ett annat stort intresse vid sidan av studierna var sport. Inte som aktiv utövare utan som engagerad radiolyssnare eller TV-tittare. Det hände många gånger att jag trots pågående tentamensläsning slog på min radio för att lyssna till referat från någon fotbollsmatch eller skidtävling. Och i kårlokaleran fanns TV där vi ibland samlades vid stora sportevenemang. Detta upplevde jag inte som störande avbrott utan som något som gav stimulans och energi till studiearbetet. "Rast och vila bästa vägen till ett väl utfört arbete" – denna rubrik till en understreckare i Svenska Dagbladet i juni 2021 är nog en bra sammanfattning till hur jag lyckades kombinera allt pluggande med många fritidsaktiviteter under studieåren på Ultuna.

Epilog

Den sista noteringen i mina dagböcker från studieåren är från sommaren 1965. Jag har flyttat från Kronåsen till ett studentrum i Eriksberg. Det är cirka ett halvår sedan jag blev agronom. Jag har varit utlånad från Ultuna till Ingelstorp för att vara ekonomilärare i Sveriges första AMS-stödda fortbildningskurs för yrkesverksamma lantbrukare. Jag försökte förmedla kunskaper till eleverna om

ekonomi och om planering av driften på deras företag. Men om praktiskt lantbruk och om företagande kunde eleverna mycket mera än vad jag kunde. Månaderna på Ingelstorp blev en fantastisk upplevelse. Vi besökte alla elevernas gårdar och eleverna fick tillsammans med mig upprätta driftsplaner för sina företag. Kursen avslutades med en stor temadag där bl.a. Ulf Renborg medverkade. Under Ingelstorpstiden fick jag pröva på att undervisa även yngre elever i ett par av skolans kurser. Men då märkte jag att min pedagogiska förmåga inte skulle räcka till för en karriär som lärare.

Jag återvände till Ultuna. Och min dagbok slutar med tankar kring den högre utbildning som jag då planerade och funderingar kring inriktningen för min kommande forskning. Den breda och gedigna utbildningen fram till agronomexamen gav mig en gedigen grund för min fortsatta yrkesverksamhet. Studieåren var fyllda av mycken studiemöda. Men det som gör studieåren till en period i mitt liv som jag gärna med glädje tänker tillbaka på är det goda kamratskapet med andra ultunesare och den fina ultunesiska andan! Allt detta gav guldkant åt tillvaron i fest och vardag under mina studieår!

Rolf Olsson, Baal

Ultuna

När vi började på Ultuna 1959 kände jag mig bortkommen, Jag hade aldrig varit norr om Oskarshamn mer än en gång i Stockholm som liten. Däremot kände jag flera dels ifrån läroverket dels ifrån proppåret på Ingelstorp. De flesta verkade ha ordnat bostad men inte jag, utan jag blev hänvisad till ett pensionat "Svensro" vid Ekoln. Där skulle även Nils Mårtensson, "Kvadden" bo tills vi hittat något närmare Ultuna. Där var fin miljö med segelbåtstävlingar mm på sjön men på pensionatet bodde bara "fint" folk bl.a. en gammal mager gubbe med monokel som skulle tituleras med "herr greve". Varje kväll kom föreståndarinnan upp och frågade om inte kandidaterna ville komma ner på en kopp te och titta på tv men det var ingen höjdare, så det blev bara en gång. När Barbro skulle hälsa på en gång, satte de in en extrasäng hos "Kvadden" som jag skulle ligga i medan Barbro kunde ta mitt rum, men det blev inte så.

Efter jul flyttade jag till fröken Andersson på Lyssnarvägen 7 och Barbro fick ett rum på Stockholmsvägen hos fröken Fäldin och det var frid och fröjd. På Lyssnarvägen var det fint med bastu i källaren och 1 rum och kök för 65 kr/mån men Barbro ville laga lite mat och köket var inte mycket att ha, så jag flyttade lite närmare Ultuna till murarbasen Svensson. Där var det trevligt trots att han var en riktig stalinist med tre stora tavlor på väggen ovanför tv: n. En med Lenin, en med Stalin och en i mitten med en halvnaken zigenarflicka. Svensson hade för sig att alla som gick på Ultuna var "rikemanssöner". När jag visade min fars deklARATION och Svenssons inkomst var dubbelt så hög, då var det skattefusK. På våren -61 kom en ekonom Söderberg och undrade om jag inte skulle gifta mig. Han hade en lägenhet på 2rum och kök i Salabacka som blev ledig till hösten, då han skulle till USA på ett stipendium. Vi åkte hem och sa att vi var tvungna att gifta oss så det blev en uppståndelse innan vi hade förklarat, att vi hade blivit med våning. I kalmartrakten var det lite suspekt på 60-talet att flytta ihop utan att vara gifta. Det kallades Stockholmsäktenskap. Våningen var på 3 rum och kök. Ett av rummen var till för en liten son med ribbstolar på väggen annars var det en vanlig modern lägenhet som vi inte trivdes i.

Snoddas svensexa!

Jag kommer inte ihåg så mycket av min egen svensexa men jag minns att det var svensexa för "Snoddas" och någon mer samtidigt. Jag var helnykterist på den tiden, och det accepterades, så jag fick

färgad saft i min flaska. Det fördes också statistik på en tavla hur många snapsar svennerna drack. När jag var uppe i 11 snapsar kom "Snoddas" och frågade hur många jag tänkte dricka, så jag förklarade att på sin egen svensxa fick man väl dricka ordentligt. Senare på kvällen skulle jag gå till mörkrummet som låg i källaren under "syltan" där vi höll till. Man fick gå igenom motionshallen för att komma dit, men jag hittade utan att tända lyset. Där låg "Snoddas" likblek i månskenet och såg dö ut, så jag var snabb att tända lyset för att konstatera att han levde. Jag kände ju ett visst ansvar för att jag hade lurat honom att ta så många snapsar.

Maskintekniska

Jag jobbade en kortare tid på maskintekniska och fick en gång i uppgift att hämta en MF-traktor på Hedenlunda (MF:s försöksgård). Jag protesterade först, för jag hade ju aldrig kört någon lastbil, och fick väl inte köra med ett B-körkort. Jodå, när jag körde åt min arbetsgivare skulle det gå bra, så jag åkte iväg. När jag kom fram till Hedenlunda, var det många som hjälpte till att spänna fast traktorn på flaket, och jag körde tillbaka mot Ultuna. När jag var tvungen att bromsa in i en bilkö kändes det som om någon körde på mig bakifrån, och i backspegeln såg jag en polisbil bakom mig så jag svängde in på första parkeringsplatsen. När jag hoppade ut för att dra åt spännbanden kom poliserna för att hjälpa mig och var väldigt trevliga tills de märkte att inte handbromsen var låst på traktorn, och den skulle vara klossad, men jag klarade mig med en mindre utskällning. Efter det jobbet slutade jag att jobba på maskintekniska.

Vad gör ungdjuren på natten?

För att tjäna lite extra till uppehållet kunde man hjälpa till med olika försök och forskning. "Snoddas" och jag skulle kolla på en grupp ungdjur nattetid och kryssa för hur många som låg och sov eller låg och idisslade eller gick och betade eller.... Jag tror det var kontroll en gång i kvarten som vi skulle anteckna detta. Vi fick 5 kr/tim, vilket var ganska bra, men det var ju obekvämt arbetstid. En natt när jag skulle avlösa "Snoddas", låg han och sov och fick väldigt bråttom att fylla i formuläret för de sista timmarna.

Skuttunge

1962 fick Barbro jobb som lärare i Bälinge, och det var en lycka för jag var inte färdig på Ultuna. Vi fick ett erbjudande om bostad i ett riktigt gammalt hus troligen från 1700-talet med mycket historia och antikviteter i. Det var en före detta prästbostad och låg vid sidan av prästgården. Jordbruket arrenderades av Jan-Olof Andersson, som var son till den pensionerade prästen i Skuttunge.

Hela denna familj var intressant. Den gamle prästen hade sålts på auktion i början av 1900-talet till den som begärde minst för att ta hand om honom, och det blev den dåvarande prästen i Skuttunge. Man märkte snart att han hade "läshuvud", så han fick läsa till präst och efterträdde sin "fosterfar" så småningom. Hans son Jan-Olof var först i Sverige att utnyttja "pappaledighet", och det behövdes verkligheten för frun hade MS och satt i rullstol men 3 barn hade de, (tror jag) hur det nu gick till.

Jag fick hoppa in och hjälpa till ibland i jordbruket, jag minns bäst 1965 då jag gick peddakursen på Ultuna och även då hyrde den "gamlegamla" prästgården i Skuttunge. Det var sen höst och vi skulle besöka en proppkurskamrat Rolf Håkansson med fru Majbritt. Rolf läste kemi i Upsala men de bodde i Örsundsbro. Vi lade vår förstfödde i insatsen och körde iväg med Saaben i fint väder. Efter mycket mat, dryck och snack skulle vi åka hem vid 2-tiden på natten och jag gick ut för att köra bilen varm, men det hade snöat ordentligt så alla fick hjälpas åt att knuffa på för att få ut bilen på vägen. Vi kom iväg, men jag lade märke till att det låg bilar inkörda i snövallarna och vid en provbromsning utan resultat förstod jag att det blankis. Det gick sakta förbi Upsala och flygfältet men vägen mot Skuttunge var inte snöröjd. Efter en del resonemang körde vi på låg växel och full gas på något jag trodde var en väg. Någon väg syntes inte däremot kraftledningsstolpar som jag följde och det gick bra även om jag blev osäker när det stod fyra stolpar i kvadrat med en transformator. På morgonen fick jag bud ifrån Jan-Olof att de var i Upsala på bröllop men kom inte hem för taxi nekade att köra innan vägen blev snöröjd, han ville ha hjälp med djuren på morgonen. Idag skulle man ju inte ha gett sig in på ett sådant äventyr men när man var ung blev det ofta "vi chansar!!".

Ulf Bernhardsson, Bille

Lantbrukshögskolan Ultuna i Uppsala.

På kvällen den 28 september hade jag lastat min Ford 10 Super Lux med allt jag förmodade behöva i Uppsala och for upp till Stojby i Ryssby för att hämta min kamrat Ulf Bernhardsson. Vi hade bestämt oss för att resa under natten och lämnade Ulfs hem vid sextiden och började den långa ringlande vägen genom Kalmar län krokig förbi Ryssby, Ålem, Timmernabben, så lite rakare vid Mönsterås, Påskallavik o s v. Strax före Oskarshamn fann vi en kvällsöppen Shellmack och segade oss sen uppför den långa branta backen vid Fredriksberg med tvåans växel. Mörkret hade kommit över oss och vi såg inte mycket annat än skogsridåer på båda sidor om vägen utom när vi for igenom samhällen som Misterhult och Hjorted. Macken vid Gladhammar kunde vi nonchalera och for sen över den för en slättbygdsbo imponerande bron vid Verkeback. Västervik såg vi inte mycket av men efter Almvik dröjde det inte länge förrän vi nådde trekantstorget i Gamleby och kunde köpa oss var sin varm korv där eftersom klockan inte riktigt nått midnatt och avnjuta den medan en och annan långtradare susade förbi torget.

Nu följde slingervägar och mörker fram till Edsbruk och likaså efter till länsgränsen nära Valdemarsvik. Det började kännas kallt i bilen och jag hade inga slangar inkopplade till det runda värmeelementet sedan det läckte någon gång under sommaren. Vi stannade till vid Gusums herrgård för att koppla in det trots lite läckage, men det var fyra ställen att mota vattnet och en hand var upptagen med slangklämmorna, så alltför mycket vatten rann ur. Nåväl i gårdens stall fanns väl vatten, men inte, bara en ensam häst. Ett spann hittade vi dock och kunde i en damm nära manbyggnaden hitta vatten lagom grumligt för att täta läckan i bilen. Så i varm och skön miljö fortsatte färden genom Söderköping och Norrköping på östgöta- och sörmlandsvägar, oftast kurviga och grusade och skyltade endast med vanliga små gula piltavlor med svart text. På något ställe fick Ulf gå ut och lysa på vägskylten med cigarettändare för att läsa av vart vi skulle. Nu började också tröttheten göra sig gällande och vi stannade och sov ett par timmar tills morgonljuset kunde förnimmas.

Katrineholm och Flen var avklarade när vi på tidig morgon kunde tanka bilen i Strängnäs och fara in i Uppland efter broöppning vid Hjulsta. Sista stan före resmålet, Enköping, passerades och snart reste sig de båda kyrkspirorna i Uppsala sig över horisonten.

Jag skulle bo i Sunnersta och Ulf i Graneberg ett par kilometer söder om Ultuna och vi hade en hel del svårigheter att hitta våra rum. Mitt var inhyst i en liten grön egnahemsvilla med två rum nere och så mitt lilla rum uppe samt en hall utanför detta. Jag var ju van vid snedtak vidrummets sidor, så jag generades inte av det,

inte heller av att tvättmöjligheterna var en kommod och en stor kanna vatten, inte heller av att det var dass nere i källaren och hyran var ju låg endast 50 kr per månad. Mina hyresvärdar var ett par i 55-60årsåldern, Thyra och Enock Larsson, där Enock arbetade på Sirius bandyklubbsfabrik. De var vänliga och det skulle visa sig att kaffe på sängen på söndagsmorgnarna ingick i hyran, men de var uppländskt tillknäppta och kallade mig vid efternamn. Till Ultuna var det ca 2 km från Sunnersta om man cyklade en genväg förbi åkrar och Moss-och vallinstitutionen. Handla bröd, smör och pålägg kunde jag göra i konsumaffären på hemvägen.

Dagen efter vår ankomst till Uppsala skulle samling ske klockan 8. Så där stod vi, 44 unga förväntansfulla studenter, i den kyliga morgonluften uppe på Uppsalaåsen och väntade på vad, det visste vi inte. Klockan 9 kom tre ryttare och föste ner oss till Studentkårens lokal. Nu var vi "småttingar" i de äldres våld från onsdag till lördag och tilldelades kompendiet "Vem är det" för att lära namnen på de äldre phaderbröderna, vilket var bra.

Några svåra tråkningar utsattes vi inte för, möjligen när vi knuffades uppför en mörk trappa för att plötsligt finna sig stående på en scen framför ett antal phaderbröder ropande Fyris, Fyris om man yttrade något. Med Fyris avsågs att man skulle döpas i den närbelägna Fyrisån. På kvällarna fick vi höra fina snapsvisor när vi åt kvällsmat i matsalen och efteråt blev man hembjuden till några äldre ultunesare. Ett trevligt spratt, som man utsattes för var småttingföreläsningen. Den gällde för att vara en kemilektion, där jag bl a antecknade om forskarna Savoy och Toké som arbetat med molekyler på "the green table", vilket så småningom visade sig vara två inbitna spelare vid biljardbordet. Tid avsattes också till sångprov och man blev uttagen till sångare och tilldelad stämman i kören helt obligatoriskt, vilket precis som på Ingelstorp var lätt att finna sig i.

Lördagskvällen var det småttingskiva som började med mat i matsalen. De trevliga snapsvisorna som man nu började kunna sjöngs till phaderbrödernas snapsar. Som småtting fick man dock haklapp om halsen och mjölk i en nappförsedd ölflaska. Efter maten var vi fördrivna till Depris för att invänta dopet. Man trodde inte, men var inte helt säker på om det skulle ske i Fyrisåns kalla och smutsiga vatten. Så blev det inte utan efter att ha bugat för Jyns Ultunae ben, så fick man lägga sig framstupa över en stor gryta med vatten och blev så döpt med en stor träslev: Ditt namn ska vara Snoddas lästes för mig och så fick jag ett namn som jag trivdes med. Upphovet var att jag sjöng visan Fotograferingen vid ett samkväm, när småttingkonster skulle visas. Som nydöpta ultunesare var man upptagen i gemenskapen och bjöds t.o.m. på grogg av vänliga phaderbröder.

Så började den grå vardagen med lektioner i kemi, fysik och matematik. I de båda första ämnena blev det även laborationer och särskilt kemin började framstå som ett tungt ämne med kvalitativ och sen kvantitativ analys. För en och annan blev det faktiskt omöjligt att klara av att räkna på mängder och halter som den senare innehöll. Nästa del, den organiska kemin, lärde man in genom att rita molekyler med många streck och bindningar. Den sista tredjedelen som kallades lantbrukskemi och var lite tillämpad med professor Svanberg som tentator först skriftligt prov och sedan muntligt. Nu lärde man sig att skriftliga prov klarades om man läste på tidigare års frågor och även muntliga tentamen gick lättare om man fick veta professorsnäs källor. Svanberg ville ha fina formuleringar som svar på frågorna, jag fick beröm av honom för "Fodermedelsanalysen har stelnat i former som inte sammanfaller med vårt nuvarande kemiska kunnande."

Innan vi for hem inför jullovet hade vi också fått lära att det ingalunda var fett i julmaten som man blev fet av utan kolhydraterna i form av bröd, bullar och karameller, en sanning som det skulle dröja femtio år innan den uppmärksammades. Under den kommande vintern och våren skulle mycken kemi och fysik pluggas in, tunga ämnen som fick omväxlas med den lättsammare rättskunskapen med advokaten Kurt Winberg som lärare. Han lärde oss att man hade rätt att handla ganska fritt med olika varor fränsett sprit, dynamit och preventivmedel. En stor del av vår årskurs tyckte att man dessutom kunde klämma in skogshushållning, som också krävdes för den kommande driftsekonomin.

Ultunastudenterna deltog som en nation i olika nationstävlingar och brukade ofta vinna då det var lätta att hitta och egga på varandra att delta. Under våren 1960 var det terränglöpning och jag gav Ultuna några poäng genom att springa 4,8 km på 20 min 47 sek.

I maj drabbades kårrestaurangen av ett salmonellautbrott. Hälsovårdsnämnden kom utfarande från stan och stöpte alla köksredskap och allt porslin i desinfektionsbad för att sen lämna allt åt sitt öde. Vi var några stycken som fick börja diska och reda upp de delvis rostiga köksredskapen och sätta igång en begränsad restaurangverksamhet bestående av varm korv och filmjolk. Även Konsums restaurang i Uppsala drabbades, men dess gäster kunde man inte göra något åt till skillnad från Ultunas, som nu skulle lämna avföringsprov. Flera av ultunesarna blev gripna och isolerade på epidemiavdelningar i Uppsala och Enköping och hade svårt att prestera tre negativa prov i rad för att få lämna isoleringen. Sådana risker tog inte jag utan tog ett hemligt prov i dasset hos mitt värdfolk. Kommunens hantering av salmonellen var helt hysterisk, då det visade sig att ingen lyckades smitta t ex sin fru trots att många blev isolerade i hemmet sedan epidemiavdelningarna vart fullbelagda.

Någon vecka före sommarlovet fick jag veta att jag fått s.k. naturastipendium, vilket betydde att staten betalade hyran och gav 170 kr (andra året 190) i månaden till mat. Det kom väl till pass nu eftersom mina sparade pengar sen förra sommaren skördeuppskattningsarbete nu var slut och jag hade måst gå till Sparbanken för att låna studiemedel med statlig lånegaranti. Jag visste att sommaren skulle bli kort då geodesi (=lantmåteri) och systematisk botanik skulle börja i början av augusti, så något direkt sommarjobb sökte jag inte. Jag åkte upp till lektioner och övningar i geodesin som jag fann mycket intressanta med bl.a. avvägningar med hjälp av vinkelprisma och takymeter. Det var också fascinerande att läsa om det svenska lantmäteriet, som börjat verksamheten 1628 och hur kartor egentligen aldrig blev för gamla utan kunde användas vid nutida gränstvister. Vid ett studiebesök på KTH fick vi se hur den nya topografiska kartan med sina nivålinjer togs fram utan att någon gick i terrängen annat än för att lägga ut vita plattor så att bilden efter det fotograferande flyget kunde läggas rätt i våg. Vid hemkomsten senare berättade jag med sådan inlevelse om geodesin att min syster Åsa senare valde att läsa till lantmätare.

Den efterföljande geologin med bl.a. en övning på Bälinge högmossa då man med jordborr fick upp vassblad och andra växtdelar som var cirka tvåtusen år gamla var också intressant. När jag på den muntliga tentamen för laborator Collini talade om att jag var från Kalmartrakten och Öland fick jag naturligtvis frågor om den intressanta geologin i min hemtrakt. Collini var vid denna tid riksbekant genom sina undersökningar av jord på ett mordoffer i Fjugesta.

Direkt jag kom upp till Uppsala satte jag igång att läsa in ellära i fysiken, då jag faktiskt hade stor läslust i augusti när kvällarna blev allt mörkare och man fick lust att sitta inomhus. Helt annorlunda var det i maj på våren då gällde det att hitta synnerligen intressanta och lättinlästa ämnen. Den här hösten körde systematisk botanik, marklära, mikrobiologi, statistik och redovisningslära igång, alltså en hel rad av grundläggande ämnen, som kanske inte var så värst inspirerande.

Ett par dygn i början av september vaktade Ulf Bernhardsson och jag några kvigor och skrev var femte minut upp om de låg, stod upp eller gick och betade åt vem kommer jag faktiskt inte ihåg, men jag har för mig att det var åt Moss och Vall.

Det var sed att årskurs två döpte småttingarna och arrangerade småttingspexet m.m. Spexet fick heta Salmåniara eller vi flyger i luften syftande på salmonellan under våren, och vi lånade Michelingubbar till mänmänniskor. Självt var jag en jordgeting, som kunde berätta om livet på jorden bl.a med denna sång anspelade på valet, regnig höst samt Assar Lindbäcks och Odd Gulbrandsens utspel om svensk livsmedelsproduktion samt 59-ornas idoga läsande:

Melodin till visan är Axel Engdals Sjömansvisa.

Jag kommer från landet i Norden den våta
 där allt är så bra enligt Tages parti.
 Fast mänskorna klaganden ofta upplåta.
 så gnola de gärna på hans melodi,
 för trions musik är så svår att förstå,
 ibland sjunger tre, men ibland skriker två.
 De har inga grejer som håller faderalla,
 de har inga grejer som håller fallera.

Det fanns folk som trodde sig om att begripa
 att jordbruk i Sverige nog helst skulle bort.
 Vårt bröd var så dyrt att man helst ville lipa,
 nog vore det bättre att ta till import.
 Av Ultuna kan bli en fritidslokal,
 där studenter från staden går uppå bal.
 Fast här finns inga grejer som håller faderalla,
 här finns inga grejer som håller fallera

År femtinio kom det en sköner samling
 som önskade stillsamt få läsa ifred.
 Då vart det smälek från mången en gamling,
 som ville ha bröder i festerna med.
 Man svarade då att det ändå är bäst,
 när frun eller fästmon ordnar till fest.
 Fast det finns inga tjejer som håller faderalla
 det finns inga tjejer som håller fallera.

Jullovat skaffade jag mig ett annat fritidsgöra, jag hade med mig Ursings flora och lärde mig under kortspel och samtal vad 400 växter hette på latin. Det var faktiskt endast ett litet fåtal som förvånade mig med sitt utseende när jag efter jul såg dem pressade i herbarium. Det berättades att när den gamle professorn Turesson tenderade studenter ur ett herbarium och inte bytte sådant så ofta, så räckte det att man lärde sig dem som hörde hemma i det aktuella herbariet. När han så bytte herbarium gällde det för den stackaren som hade denna otur att meddela vilket herbarium som nu blivit det aktuella. Det lär också gått galet en gång när Turesson tog med studenten ut en vacker vårdag och frågade om något växtnamn, som denne ej kunde men försvarade sig med att han läst på namnen i herbarium. Varpå Turesson skarpt svarade: "Kandidaten har väl för farao aldrig sett en pressad växt i naturen!"

1961 skulle bli ett händelserikt år trots att oxveckorna nu fylldes av föga intresseväckande marknadslära, nationalekonomi, statistik, men nu började även tillämpade ämnen som hydroteknik och motorlära dyka upp i schemat.

I slutet av februari tog jag över verksamheten som kommissionär åt bokhandeln LundeQ och LT:s förlag. Det innebar att jag sålde alla läroböcker, kompendier, skrivmateriel, bordtennisbollar, skyddsrockar m m. På en del tjänade jag bra och på en del ingenting. Böcker från LundeQ gav inget, men skrivmateriel 20 %, på böcker från LT fick jag 15 %, på varje kompendium fick jag 50 öre och bordtennisbollar köpte jag för 90 öre och sålde för en krona. Något som gav mycket var skrivmateriel från kansliet (statsverket), då jag ansåg att jag skulle tjäna lika mycket för t.ex. en pärm därifrån som för en pärm från LundeQ, men priset hos mig blev ju synnerligen konkurrenskraftigt. Alltnog jag tror att inkomsten av sysslan finansierade det sista läsåret men när jag slöt efter två år, kändes huvudet väldigt ledigt efter allt jag måst komma ihåg och hålla reda på.

Sedan något år var jag med på folkdans som spelman varje onsdagskväll tillsammans med dalkarlen Anders Nyberg, vilken var en trevlig kamrat och läromästare, som aldrig kritiserade mina fumligheter. Fiolen hade jag ju fått ärva av far, men den hade vid denna tiden en hel del brister, som jag senare skulle låta rätta till. Vi hade fest i folkdanslaget någon gång varje termin och då sjöng jag några sånger som längtan efter Asta utmynnat i:

Melodi: Bollelåten av Lille-Bror Söderlund

Jag är så glad jag har Dig,
jag vill så gärna se Dig,
jag kan inte glömma Dig, Du lilla vän.
I mitt sinne bär jag
minnena från lördag,
kyssen Du gav mig känns på munnen än,
men det finns en brist
för det är så trist
när jag har sagt adjö till Dig min vän.
Veckan syns så lång
och min kärlekssång
går i moll fastän jag tänkt på Dig min vän.

Vi på lördagskvällen
vandrar till de ställen,
där vi får vara bara Du och jag.
Barnalynnet leker
vi varandra smeker,
märker väl knappt att natt förbytts till dag.
Tiden går så fort,
Skrattet svinner bort
Du får en tår på kind Du lilla vän.
Men det kommer tid
då i ro och frid
ständigt jag har Dig när Du lilla vän.

En annan är denna till en ljuv melodi, som jag lärde mig av Anders, Spel-Gurles polska.

Mol ensam i tankar går jag och vankar
 ensam i hela världen den vida.
 Tungt är mitt sinne, ack ur mitt minne
 vill Hennes bild ej skrida.
 Hon var så söt, Hon log jämt så ystert.
 Vi hade roligt, aldrig var det dystert.
 Nu är hon borta, har gått ifrån mig,
 lämnat mig för en annan.

Hur kunde den rara svika mig bara,
 alltid jag trott Hon blott på mig tänkte.
 Vi var så kära, ljuvt var att bära
 kärlek som ho mig skänkte.
 Hon var så vacker svängde på kjolen
 när dansen gick i rodnande solen.
 Aldrig jag dansat nära en flicka som då
 med kind mot Hennes.

I kyssar och smek hon blott såg en lek
 som ej rörde hjärtat för det var hårt.
 Jag måste nu glömma stunderna ömma
 om det ock känns så svårt.
 Hon tog en annan, jag får så göra
 Kärleksvän unga kanske böra,
 men jag får vänta tills sorgen flytt, det
 dröjer nog ganska länge.

Under ett något förlängt påsklov började jag med mitt examensarbete efter att först ha köpt en moped, en Husqvarna med remdrift, som sen kunde transportera mig till olika gårdar i vår bygd. Examensarbetets titel var "Vilka redskapsstorlekar och hastigheter används vid olika traktorarbeten i Kalmarbygden- en stickprovsundersökning." Då på våren åkte jag runt och intervjuade bönder och traktorförare som råkade vara igång med vårbruk, när jag kom på moped, samt en del jag kände förut t. ex. svåger Alvar. Det blev 32 gårdar inom Dörby, Kläckeberga, Förlösa och Åby socknar. Huvudsakligen ställde jag en del frågor, men i en del fall satte jag kritstreck på gummihjulen och räknade antal varv och mätte tiden med ett nyinköpt tidtagarur. Harvningen utfördes nästan uteslutande med fjäderpinneharv från 15 till 44 pinnar på den största gården, Stäflö. På tre gårdar sådde man fortfarande med häst och på en gård vältade man också med häst. Variationen på slätter var ringa, nästan alla använde en 6 fots slättermaskin. Däremot var ju skördetröskningen kommen till

en brytningstid, de flesta små gårdarna lejde, andra använde 4 fots skördetröska och fyra gårdar körde fortfarande med självbindare. På fem stora gårdar hade den självgående skördetröskan med 7 eller t.o.m. 10 fot gjort sitt inträde, ja Stäflö hade faktiskt två sådana stora tröskor. Annars var 5 fots-tröskan av Munktells, Thermaenius och Aktivs fabrikat dominerande, ofta utrustade med press.

Vad slutligen plöjningen beträffar körde alla gårdar oberoende av gårdsstorlek med tvåskäriga plogar utom två som hade tre skär. Vid den kommande diskussionen om examensarbetet fick jag kämpa mot laboratorn Kjell Svensson, Ormen, för vad jag ansåg självklarheten att man med mitt resultat kunde påstå att belastningsgraden som traktormotorn utsattes för var ca 40 % av den fulla effekten. Telefonisten, en liten rar kvinna, på Maskintekniska institutionen var den som skrev ut mitt examensarbete som arbetsfyllnad när hon inte svarade i telefon, varför jag gav henne en chokladkartong i uppskattning, vilket aldrig någon gjort tidigare. Jag kan nämna att examensarbetet skrevs ut i fem exemplar med karbonpapper och tunna blad, varav jag fick det femte.

Den 24 april skyndade jag till den enda televisionsapparaten, som Kåren hade tillgång till, i ett rum på Gamla Syltan för att se när det misslyckade regalskeppet Vasa kom upp över vattenytan med två trågubbar som förposter. Dessa stirrade med förvånade ögon på det moderna Stockholm.

Vi gjorde ett par minnesvärda studieresor, en till Bolinder-Munktell i Eskilstuna och en till Sandviken. Vid besöket på BM diskuterade vi vår besvikelse över att den bästa motorn som vi gjort laborationer på, den tvåcylindriga Victormotorn med sin flacka kurva över vridmoment oberoende av varvet slutat tillverkas och ersatts av en Perkinsmotor från England. Vi fick som svar att den blivit för dyr och för hög. Naturligtvis fick vi även se och höra gamla härliga tändkuletraktorer, som stod dundrande i rad. På kvällen blev vi sen bjudna på en charmant supé med snaps och efterföljande bar på Sundbyholms slott, som man kände igen från prins Eugens målning. Från besöket i Sandviksverken minns jag särskilt gruvan i Bodås, där vi fick åka ner 700 m under jord med en hiss som sjönk 5 m per sekund och gungade 3–4 dm när den stannat. Där nere fanns två fyrmannalag som bröt all malm Sandviken behövde och fann sitt arbete intressant. Högre upp träffade vi på några som borrhade hål vid hål hela dagarna för att testa Sandvikens koromantborrh. Vår guide berättade för oss att ingen av de två lagen kunde tänka sig att byta arbete, som tur är föredrar en del människor arbete som inte kräver så mycket av tankeverksamhet.

Min tankeverksamhet under slutet av våren användes till växternas anatomi och fysiologi, från vilket jag minns att tillväxthormoner, auxiner, gav upphov till intressanta laborationer när man strök på lite på rötter och stjälkar.

Redan i början av augusti gick färden till Uppsala, men denna gång utan vemodigt avsked, ty nu var Asta med för att studera vävning vid Hemslöjdens vävskola på Svartbäcksgatan och bo på gångavstånd från mitt hyresrum hos en dalafamilj som också hette Larsson. Vi tyckte att det var lite underligt när frun Anna alltid pratade om "flickornas pappa", vilken som så småningom också dök upp med sitt breda mustaschpydda ansikte och runda glasögon utan att vi kunde klara ut om de var gifta eller skilda. Vi satt hos Astars Larssons och tittade på Aktuellt den 18 september när Dag Hammarskjölds bild visades och det meddelades att han omkommit i Kongo där han försökte lösa den uppkomna krisen. Tio dagar senare åkte vi in till Uppsala för att defilera förbi Hammarskjölds kista som den långa kön passerade tyst och stilla. Stockholmsvägen i Uppsala kom senare att döpas om till Dag Hammarskjölds väg, vilket i motsats till många persondöpta gator i olika städer var synnerligen lämpligt, då det var här han bott som barn och det var denna väg som blev hans sista färdväg och dessutom höll den nya farleden till Stockholm på att byggas öster om stadskärnan.

Jag läste under 1961 en hel rad med sk förhörsämnen och nådde omdömet väl på ungefär hälften och tillfredsställande på resten. De motsvarade väl ungefär 5 veckors läsning vardera men en del krävde rätt mycket energi för att man skulle godkännas. Jag tror att nästan alla avslutades med en muntlig tentamen ofta hos en professor. Jag klarade alla utom en i ämnet utfodringslära vid första försöket. Professorn i detta ämne satte sig med skorna upp på skrivbordet och frågade om mängderna tillsatsämnen vid ensilering, en upplysning som jag ansåg att man hämtade på förpackningen. Nåväl till nästa försök hade jag läst in detta och se då fick jag "Väl" på förhöret. Ett förhörsämne vars övningar hade sin speciella karaktär var statistik, som då räknades på rasslande och vid division ihärdigt plingande räkneshurror. Den 31 mars 1962 var jag huvudarrangör för en årskursskiva och kunde i sena kvällen meddela att vi räknat fel på snapspriset, varför de som druckit två eller flera snapsar kunde gå ut i kårköket och få en extra. Där hade jag satt upp ett anslag med texten: "Vi har nu passerat midnatt och dagens datum är nu 1 april."

Nu hade Asta och jag bestämt att vi skulle gifta oss den kommande sommaren och därför blev jag en av tre i årskursen som det ordnades svensxa för, där man bl.a. hade en svart tavla där varje intagen snaps markerades med ett kryss för oss svenner. Min gode vän Ulf, som var relativt måttlig fick det ena krysset efter det andra och honom kände jag mig tvungen att slå ovetande om att hans var utspädda. Efter 11 kryss hade jag fått nog och lades ner i motionshallen för att sova ruset av mig. Jag vaknade vid

tretiden och cyklade hem, men mårde ganska dåligt dock inte värre än att jag åkte tillbaka till lunchen på Ultuna. På kvällen skulle Asta och jag titta på en lägenhet utåt Svintorget, men både Asta och jag själv märkte att jag inte var någon bra bilförare, så Asta fick klokt nog överta ratten. Inför den kände professorn Wilhelm Sjöstrand tenderade jag pedagogik och fick spets ett par dagar senare.

Vi for upp till Uppsala för att göra i ordning vårt första hem, en liten gårdsstuga på Stockholmsvägen 273 som ägdes av två gamla systrar Angrid och Sigrid vilka bodde i det stora huset. Stugan hade ett kök med vedspis och diskbänk med slask av Zinkplåt. När man eldade i spisen värmdes muren i rummet upp, men vi skaffade snart ett elektriskt element på 500 W för att komplettera värmen. Ved köpte jag på Sirius bandyklubbsfabrik där min gamla hyresvärd Enock Larsson arbetade, en säck kostade 2,50 kr och innehöll fina torkade bitar av belgisk ask. Dess fanns på baksidan av stugan, som bara hade fönster åt framsidan.

I köket fanns ett fångelsebord, som kunde göras om till säng, vilket vi dock aldrig gjorde, samt några stolar och i rummet stod en ganska fin moraklocka. Från Gunnars fabriker i Linköping köpte vi en grå dyschatell och ett teakbord, som fick fraktas på ett taktäck på den lilla SAABen och dessutom en nyinköpt gammal kista. Det behövdes inte så mycket för att fylla den 25 kvm stora stugan till full möblering.

Innan vi visste ordet av var det jul, men Astas arbete krympte juledigheten till ett minimum, vilket betydde hemresa den 23 dec och återresa på nyårsdagen. Nu hade vintern också slagit till ordentligt så att temperaturen i vår stuga var -7 grader, varför vi fick be Rolf och Maj-Britt om husrum för natten, sedan vi satt på 500 W elementet. När jag återvände på morgonen var det dock 7 plusgrader och nu gällde det att elda för fullt i köksspisen till kvällen och när vi låg tätt sov vi gott i 15 -gradig värme. Genom att mina dagar nu inte var så schemabundna kunde jag fortsätta att ta eldandet som min uppgift under dagarna samtidigt som jag pluggade. Vattnet hade emellertid frusit men läade upp efter några dagar.

Ett par roliga föreläsningar minns jag från våren, en av Sven Haeggblom, som berättade om hur livet som maskinkonsulent tedde sig: "Man får mycket kaffe, en bonde insåg det och sa att nu skulle han slippa kaffet och i stället få strömming och potatismos, som blivit över när bondeparet nyss åt. När de kom in till hustrun och bonden talade om att han lovat Sven äta av den överblivna maten, vred hon sina händer och sa förtvivlat att hon nyss gav katten det. Mycket riktigt katten stod och slickade sig om nosen. Det blev kaffe den gången också."

En annan föreläsare om film i konsulentarbetet, visade för att roa oss en film, som gjorts på kasserat material från en

reklaminspelning om en skogsmaskin: ”Bambi barkar åt alla även åt helvete.” som visade ständigt krångel och sönderkörningar blandat med lite baklängesfilm.

Dessutom visade han en film från Danmark under tyska ockupationen, som med samma trix visade tyska soldater marscherande i tangotakt och Hitler som dirigerade med sin utsträckta högerarm och höll för öronen i tangotakt när kanonerna smällde. Han berättade också att danska motståndsmän tagit den rätta filmen från filmmaskinisterna och överlämnat denna film. När närvarande tyska soldater steg upp och sa att publiken naturligtvis skulle få pengarna tillbaka, ville dock ingen ha det då man haft så roligt åt denna femminutersfilm.

I februari överlämnade jag kommissionärssysslan till en efterträdare, vilket kändes väldigt befriande, jag var ju en sådan natur som inte antecknade alla beställningar utan la dem på minnet och nu kunde allt rensas ur skallen. Rörelsen hade då i stort sett gett ett överskott som räckt för mitt uppehälle och nu när jag närmade mig slutet på utbildningen hade jag ungefär 10 000 i studieskuld men lika mycket på bankkonto.

Den 3 april tenterade jag det sista ämnet, växtodlingslära, vilket föranledde Asta och mig att fira på Skarholmens restaurang ute vid Mälaren med en supé för oss båda.

På den kommande vårbalen höll poeten Bo Setterlind tal och syntes trivas med studenterna på Ultuna. Jag och andra, som blivit färdiga med agronomexamen fick våra agronomringar medan skott avlossades från salutkanonen utanför, vilken någon vecka tidigare hade hälsat årets första lastfartyg på väg till Uppsala välkommen med salut.

Bruno Tjärvar, Snoddas

Minnen från Ultuna

Syltan

En av de viktigaste och mest kännetecknande avtrycken som ultunesare var den nära gemenskapen mellan de som var studenter på Ultuna. Studentkårens lokaler var viktiga för oss som skulle bli agronomer. Här kunde man träffa de flesta som var engagerade som såväl studenter som anställda på institutionerna. Studentkårens lokaler låg på andra våning i kårhuset. En starkt bidragande orsak till sammanhållningen var tillgången till restaurangen som låg på första våning i kårhuset. Här intogs måltiderna för de flesta av studenterna – såväl vardagar som helgdagar. En fantastisk möjlighet och ett underlättande för de flesta studenter.

Text Pysa o foto Laggen

Inredningen i denna vackra del av kårhuset skänktes en gång i tiden till Studentkåren av inspektorsparet Aron, se tavlan, och Paula Westerlund. I Arons hörna kunde man vila, sällskapa, läsa tidningar eller bara vara.

Restaurangen drevs av en ekonomisk förening där studenterna var huvudansvariga. En stark tradition hade lett till hur den skulle drivas, En styrelse utsågs på ett årsmöte och traditionen föreskrev att en oberoende ordförande skulle utses. Under 59-ornas tid var det direktören för Hushållningssällskapet i Uppsala – Henrik Nystedt – som utsågs till ordförande, En man som tog sitt uppdrag som en hedersbetygelse – och som tyckte om kontakten på

årsmötet. Traditionen föreskrev också att kassören i styrelsen skulle utses av en av andra årskursens studenter. Uppdraget var egentligen så att kassören var den som hanterade verksamheten. Kassören skötte all kameral verksamhet – d.v.s. kontroll av fakturor och dess betalning, Dessutom ansvar för personal. Det var ett ganska stort och betungande arbete. Vilket också belönades med en ersättning av två middagskuponger per dag. Det bör noteras att en middagskupong var värd 2,50 kr. I styrelsen fanns sedan en sekreterare och en representant för de anställda på institutionerna. Under vår tid var denne representant Per Ekman – laborator på en av institutionerna – en något stram man men ändå med glimten i ögat. När kassören hade fullgjort sitt år valdes han till vice ordförande. Restaurangen serverade frukost, lunch och middag. De som ville äta där måste köpa kuponger för betalning – olika färg för de tre måltiderna.

DU gamla klang ..... Här är det jordbrukarna som sjunger

När vi som förstaårskursare utnyttjade restaurangen var det Jan-Erik Söderberg, Flisan som var kassör. När nästa årsmöte kom och Flisan valdes till vice ordförande hade han övertalat Sven Tidala, Pilitok att hoppa in som kassör. Dessutom valdes Tord Petersson, Hopalong som sekreterare. Båda 59-or. När det året som kassör hade gått hade man lyckats få Lars Fjelkner, Mumrik som ny kassör. Problemet var dock att han strax efter valet åkte på ett studieuppdrag till Indien och den tidigare kassören Sven Tidala fick ta på sig ett nytt år som kassör. Tills nästa årsmöte då ordningen återställdes med Viggo Fringel, Pank då Andersson valdes till kassör. Kassörskapet var mer omfattande än man kunde ana. Restaurangens verksamhet var omfattande och många leverantörer fanns och därmed också en mängd fakturor fanns att

gå igenom. Ofta handskrivna. Och sedan betala. Det fick ofta bli helgarbete för kassören.

Restaurangen – som allmänt kallades för Syltan – hade ett bra rykte som ett ställe med god mat. Den leddes av en husmor som hade hjälp an en biträdande husmor och ett antal praktikanter – som allmänt kallades för pigor. Ofta var dessa praktikanter som senare skulle vidareutbilda sig till hushållslärare.

Ultunarestaurangen hade ett gott renommé för den typ av praktikantjobb som restaurangen gav. Personalen var nära anknuten till studentkåren och var mycket uppskattad. De hade som studenterna ett ultunesiskt namn. Husmor när vi började var Hättan – Eivor Levin – gift med en agronom Roy Levin – senare chef för driftsbyrån på Gotland. Sedan kom Blinka – en lite distanserad husmor med finsk bakgrund men med gott humör. Därefter kom Elisabet Thorstensson, Singla. Hon gifte sig senare med Respit – en välkänd ultunesare. Förhållanden mellan pigor och ultunesare var ingen ovanlig kombination och har satt många spår i landet.

Pilo o Mogul *Foto Laggen*
 Efter den dagliga lunchen på Syltan –
 ett parti biljard i kårhusets lokaler.

Syltan var också en samlingsplats för många av Ultunas fester. Ett stort antal lördagar var det dans på kårlokalen en trappa upp. Med många olika arrangörer med anknytning till Ultuna. Men ofta var det mer traditionstyngda arrangemang som började med en middag i matsalen. Ofta med pigorna som servitörer men också med förstaårskursare som medhjälpare. De främsta festerna får väl anses vara Vårbalen och Luciabalens. De var verkligen av högtidskaraktär med många deltagare. Väldigt speciell var självklart också Småttingskivan, då de nya studenterna skulle läras hur faderbröderna och mostrarna hanterade nykomlingarna. Men även andra högtidliga fester gick av stapeln. Då ålamörkret lade sig hade man ålagille där en ålakung utsågs.

Syltan var förmodligen den institution på Ultuna som studenterna kom i kontakt med mest. Väldigt många åt sina måltider på Syltan. Framför allt var det lunchen som var mest välbesatt eftersom många av de anställda på institutionerna utnyttjade restaurangen. Men även middagarna var välbesökta – inte minst på söndagarna då många av studenterna som bodde i stan kom ut – ofta med sina nära – och avnjöt en ofta väldigt god måltid. Och för ett senare gott och trivsamt umgänge på kårlokalen en trappa upp.

Syltavallen

Idrottsplatsen på Ultuna, allmänt känd som Syltavallen, var en välkänd tillhållsplats för många ultunesare. Så även för de i årskurs 59. Första bekantskapen på Syltavallen för 59-orna var när man som småtting skulle spela en match mot högskolans fotbollslag. Det var en av förnedringsåtgärderna av de nyanlända småttingarna. Normalt sett var det alltid kårens fotbollslag som stod som segrare. Men 1959 var annorlunda. Av någon anledning fanns bland 59-orna några som var aktiva fotbollsspelare på hemmaplan och därmed väl bekanta med uppgiften. Det var Funkis, Hopalong, Pilitok, Gulan, Kvadden m.fl. Så småttinglaget stod sig väl och domaren var tvungen att blåsa av matchen för tidigt så att förnedringen inte skulle bli för stor för kårens lag.

Fotbollen var annars en av de främsta idrottsgrenarna på Ultuna. Och många av 59-orna spelade i kårlaget under flera år. Laget deltog i studentnationernas serie och cup. Laget höll sig väl framme och 1960 vann man både nationsserien och nationscupen. Men även annan idrott kunde knytas till Syltavallen. Bl.a. friidrott. En både givande och trevlig begivelse var landskampen mellan de nordiska Lantbrukshögskolornas studentkårer. Det var hård kamp och Ultuna hävdade sig väl. Även om Norge redan då hade en bred studentidrott. För att stimulera till goda insatser hade Norges Lantbrukshögskolas studentkår instiftat ett vandringspris – Aaskruset – som skulle tilldelas bästa insatsen i den svenska truppen.

Också handbollen var stor på Ultuna och även här var det många som spelat handboll på hemmaplan. t.o.m. allsvensk handboll. Handbollen spelades i sporthallen inne i Uppsala. Hallen var dessutom utgångspunkten för många ultunesare som tog tillfället i akt att på lördagarna pröva och stärka sina krafter genom ett terränglopp. Den användes också för tennisspel – som för ultunesarnas del också kunde tränas och spelas på en tennisbana vid sidan om kårhusbyggnaden.

Sovjetresan

Det tillhörde vanligheterna att årskurs tre på Ultuna gjorde en studieresa av något slag. Så blev det även för 59-orna 1962. Det var en modig uppgift man tog på sig. Sovjetbesök var definitivt inte vanliga i början på 60-talet. Men det blev verklighet för 59-orna. Ett stort arbete med många kontakter med den sovjetiska ambassaden i Stockholm. Och den som var primusmotor i det arbetet var Bo Linden, Sirap. Ett fantastiskt jobb att lägga upp en plan för resan. Och ett stort och tydligt intresserat arbete också för de sovjetiska värdarna. Det var ett 25-tal personer – i huvudsak från årskurs 59 – några med sina respektive – som deltog. Men även vissa från andra årskurser deltog. En rysktalande tolk – Jan Uhtas – ättling från Svenskbybygden i Ukraina – kom med för att hjälpa oss med mycket. Dessutom hade vi med oss en fiolmusikant – Sture – som var lantbrukare från Uppland. Resan började från hamnterminalen vid Slussen i Stockholm med båt till Leningrad. Därifrån till Moskva – sedan till Kiev – och sedan till Riga innan båtturen hem till Stockholm. En ganska fantastisk tripp i ett land som inte många hade tillfälle att besöka.

I Leningrad mötte en helt svensktalande reseguide – Elisabet. Hon hade trots en felfri svenska aldrig varit i Sverige. Hon var väldigt professionell i sitt agerande som guide. Förutom denna guide följdes vi hela tiden av en manlig deltagare. Ganska intetsägande i flera avseende. Han störde oss inte. Vi betraktade honom som politruk – vilket han nog också var. Några starka bestående intryck från Leningrad finns knappast. Vi bodde på hotell och det mest bestående intrycket var nog att när vi kom till hotellet välkomnades vi vid ingången av en vänlig vaktmästare. När några av oss något senare skulle gå ut på stan då satt samme vaktmästare på sin stol – säkert flera glas gladare – och sjöng B-r-i-g-i-t-t-e B-a-r-d-o-t, B-a-r-d-o-t – en då välkänd låt. Det andra som de flesta minns var nog annars flygresan till Moskva. Det var ett fruktansvärt regnväder och det första landningsförsöket misslyckades och piloten fick dra på ordentligt för att stiga igen för att göra ett nytt andra försök. Det gick bättre. Men där kunde resan tagit slut.

I Moskvaområdet gjordes en del studiebesök. Bl.a. på lantbruksanknutna verksamheter. Några nyheter sett ur svensk

synpunkt fanns väl inte men det var ändå intressant att se hur man såg på sin lantbrukssituation i Sovjetunionen. Ett besök gjordes också på det välkända rymdmuseet i Moskva. Det markerade den stolthet som då kändes efter framgångarna på rymdområdet under de senaste åren. Bl.a. uppskjutningen av Sputnik 1959 – varav en exakt kopia visades på museet. Dessutom markerades uppskjutningen av den första människan i rymden – Jurij Gagarin som åkte ett varv runt jorden på 1.5 tim 1961.

Foto Laggen

Ultunesare i österled tillsammans med besöksvärdarna på Vetenskapsakademien i Moskva. Vår reseledare, Gunnar Almgård, och vår tolk, Nina, ses längst fram på trappan. text Pysa

En tillställning på en lantbruksskola – med stor publik – hade anordnats med anledning av det svenska besöket. Ultunesarna bidrog bl.a. med ett framförande av svenska folkdanser. Oxdansen exekverades av Gulan och Pilitok. Fritiden utnyttjades för att titta på Moskva och dess begivenheter. En erfarenhet var att det fanns gott om kontanta tillgångar hos en del yngre Moskvabor. Det var ganska lätt att sälja – gärna begagnade - svenska klädesplagg av västerländskt snitt till angelägna ungdomar. Tillgången av sovjetiska rubler hos besökarna blev stor och fick användas till inköp av åtråvärda souvenirer eftersom det var förbjudet att föra ut rubler och dessutom omöjligt att växla in dem i Sverige. Besöket i Kiev blev mer lantbruksanknutet. Ett lantbruk besöktes och god samsam etablerades mellan värdar och besökare. Samvaron underlättades av generös tillgång på egetproducerat vin.

Foto Laggen

*En stekhet dag på kolchosen Oktober i Ukraina.
Vi svalkade oss med jordgubbar i stora mängder
Och med något som värdarna kallade saft. Pysa*

Resan avrundades med besök i Riga. En attraktiv stad men besöket gav ändå en viss fadd eftersmak då vi såg bl.a. att vackra kyrkor användes för spannmålslagring.

För ultunesarna gav ändå resan en väldigt intressant erfarenhet. Inte bara ur lantbruksutbildningssynpunkt. Livserfarenheten var viktig och satte säkert sina spår. Väl hemma kunde resenärerna fira en god midsommar.

Sven Tidala, Pilotok

IAAS-kongressen 1960

Sommaren 1960 skulle LHS:s studentkår delta i en kongress som anordnades av IAAS (International Association of Agricultural Students). Den svenska delegationen bestod av Sten Haeggblom "Gulan", Kjell Larsson "Hane", Jan-Erik Söderberg "Flisan" och undertecknad Yngve Jonsson "Nyckter".

Sten och Jan-Erik åkte tåg, men Kjell och jag bestämde oss för att köra bil till Schweiz. Kruxet var att vi inte hade någon bil. Lösningen på problemet blev, att vi åkte till Stockholm och köpte en väl begagnad bil i ett källargarage. Det var Kjell, som gjorde köpet och hur han hittade säljaren, vet jag inte. Det fanns ju bara tidningsannonser att leta på. Bilen var en Ford Prefect av okänd årgång, troligen från omkring 1950.

Det visade sig att kylaren läckte, men det var inte värre än att det räckte med att fylla på vatten då och då. Så i vårt bagage ingick en 10-liters dunk med vatten.

Hane

Resan gick via färjan Varberg-Grenå. När vi körde av färjan i Danmark, fanns inte 2-ans växel. På en Fordverkstad i Århus talade en bilreparatör om för oss, att en låsring hade hoppat ur sitt spår, så att ett drev i växellådan inte hamnade i ingrepp som det skulle. Han fixade felet och glada i hågen körde vi vidare. Efter ett

par växlingar var felet tillbaka. Vi beslöt då att fortsätta resan med 1-ans och 3-ans växlar.

Första övernattningen i Tyskland tältade vi vid en rastplats vid sidan av Autobahn. På morgonen vaknade vi av att någon stod utanför och skakade tältet. Det var en polis. Han sa bara tre ord: "Haus. Weg. Schnell." Vi visste inte att det var förbjudet att tälta där. Ofta var det tät trafik, och vi blev alltid omkörda. Att vår bil inte var så snabb, kan man förstå, när vi blev omkörda till och med av en gammal Lloyd. Vid Basel kom vi in i Schweiz, och på vår färd söderut ledde vi bilköerna på 1:ans växel uppför alpvägarna till den by utanför Bern, där kongressen skulle hållas.

Gulan och Nyckter

Deltagarna i kongressen kom från ett flertal europeiska länder. Även Afrika var representerat genom att par killar från Nigeria. Från den fackliga delen av kongressen minns jag inte så mycket. Det gör kanske Gulan, för det var han, som ledde den svenska delegationen i egenskap av blivande studentkårsordförande.

Efter ett par dagars förhandlingar bjöd våra schweiziska värdar oss på en rundresa med buss. Vi fick bese den fantastiska alpvärlden, besöka lantbruk, vingårdar m.m. Vi fick se folkdansare, och vi fick naturligtvis höra jodding. Något som speciellt fastnat i mitt minne, är att vi blev bjudna på "Raclette", vilket var helt nytt för mig, och som smakade mumsigt. De nigerianska killarna hade aldrig sett snö tidigare, och de var som kalvar på grönbete, när de sprang omkring i snön och kastade snöbollar. Nära skolan där vi bodde, gick kor på bete. De hade alla en stor klocka under halsen, så det var riktig klockmusik, när de gick.

Nyckter o Hane

Medan vi var på kongressen, hade ett av däcken på bilen blivit platt. Det var ett litet hål, som gjorde att luftensakta pyste ut. Vi bytte till reservhjulet innan vi körde hemåt, men brydde oss inte om att laga hålet. Men när vi på hemresan stannade vid ett trafikljus i Köln, knackade en kille i bilen vid sidan av oss på vår ruta. När vi undrade vad han ville, så pekade han på vårt vänstra framhjul och sade två ord: "Keine luft". Så vi fick byta till vårt däck med pypunka, och på vägen hem stanna varannan timme på en bensinmack och pumpa. Men vi kom lyckligt och väl hem till Sverige igen, efter en resa på 1:an och 3:ans växel och med tre hela däck.

Stipendiat

LHS hade stipendiatutbyte med flera länder. Det "finaste", mest omtalade, var Cornellstipendiet. Det får någon annan skriva om. Ett annat var utbytet med Finland. Där hade man två studentföreningar, Agroforst och Sampsa. Studenterna i Agroforst var svensktalande medan de i Sampsa var finsktalande. Båda turades om att ta hand om utbytesstudenterna vid Lantbrukshögskolan i Vik som ligger lite utanför Helsingfors. Från vår årskurs var Kjell Larsson (Hane) och jag, Yngve Jonsson (Nyckter), stipendiater i Finland 1960. Stipendiet varade en månad. Samtidigt med oss var där en stipendiat från vardera Danmark, Tyskland och Indien. Det blev en månad fylld av glada fester, kamratlig samvaro, studiebesök, utfärder, krogbesök mm. Bland annat gjorde vi en utfärd till Kouvola som ligger inte så långt från gränsen mot Ryssland. En annan utfärd gick till Pori (Björneborg) där vi besökte Rosenlews fabrik som tillverkade

Sampotröskor. Där såg vi att man fortfarande tillverkade små, stationära tröskor. Några studier blev det däremot inte. Under den månaden som vi var där, var vi på en enda föreläsning. Agroforst och Sampsa verkade tävla med varandra om att anordna fester och andra tillställningar för oss stipendiater. Och de lyckades väl! Under den månad som vi var där fick vi en enda kväll som det inte var något program anordnat, så vi fick göra vad vi ville. Då lade vi oss och sov på rummet.

Den stora behållningen för min del var alla vänner som jag fick. Många av dem fick jag återigen träffa när de gästade oss på Ultuna vid olika mer eller mindre festliga tillfällen.

Friidrott

LHS hade årligen återkommande idrottstävlingar med våra nordiska grannländer. Värdskapet cirkulerade mellan länderna. Då tävlade vi också i bollsporter men det får någon annan berätta om. Vi hade också interna tävlingar (klubbmästerskap). Dessutom deltog vi i korptävlingar och ibland i distriktstävlingar.

När det gäller friidrott så begränsar jag mig till höjdhopp, vilket var min gren. Varför jag började med höjdhopp vet jag inte. Vi hade ju ingen tränare som kunde vägleda oss som höll på med friidrott, mest för att det var roligt. Min hoppstil var något hemmagjort som kanske kan kallas dykstil. Att hoppa med ryggen mot ribban, som man gör numera, det fanns inte.

Jag vann klubbmästerskapet 1960 - 63 och satte klubbrekord med 181 cm. Vid de nordiska tävlingarna vann jag tre år i följd. Lite speciell var tävlingen i Finland 1962. Då blev hopp tävlingen försenad så att jag höll på att missa båten till Sverige som jag måste ta för att hinna hem i tid till lysningsmottagningen för mig och Gittan. Vi skulle ju gifta oss i slutet av september.

Tävlingsledningen beslöt då att jag fick göra mina hopp innan mina medtävlare hoppade och därefter rusa iväg till båten. När jag kom hem fick jag per telefon veta att jag hade vunnit.

I distriktstävlingarna deltog jag (1962 tror jag). Dagen efter stod det i UNT: "Höjdhoppstävlingen blev en stor besvikelse då endast en av de tävlande tog höjder över 170 cm". Jag vann på 178 cm. Det fanns två duktiga höjdhoppare i distriktet, men de hade inte möjlighet att komma till DM-tävlingen. Tur för mig!

LHS deltog i korptävlingar och några gånger var jag med och hoppade. Vid ett tillfälle när jag hade hoppat klart frågade vår ledare mig om jag inte kunde ställa upp på 1500-metersloppet. Man saknade nämligen en man i laget och om jag bara tog mig runt banan så skulle laget få en poäng även om jag blev sist. Javisst, det ställde jag upp på. Jag ledde loppet de första femtio meterna men blev sedan grundligt fränsprungen så att det var snudd på att jag blev varvad. När jag flåsande passerade

målområdet inför sista varvet ropade lagledaren: ”Ett låååångt varv kvar”. Då bodde Gittan och jag i en lägenhet på Kvarngårdsgatan med utsikt över Österängens idrottsplats där korptävlingen gick av stapeln. Så när Gittan såg hur jag pinade mig runt banan gick hon och tappade upp vatten i badkaret som väntade mig när jag vacklande kom hem.

Skytte

Under ett par år var jag ledare för LHS:s skytteklubb. Varje år tävlade vi mot Skogis och Stutis (Skogshögskolan och Veterinärhögskolan). Vi firade inga stora triumfer men en tävling har fastnat i minnet. Jag hade missat grovt både i lerduveskyttet och älgskjutningen. Vid prisutdelningen delades ut ett förstapris, ett andrapris och ett tredjepris. Dessutom delades ut ett ”Pris nummer 1” till den av deltagarna som fått sämst resultat. Det var en fin marsipantårta med ett motiv av en elefant. Det vann jag! Efteråt kom en av Stutisarna till mig och sade: ”Jag bommade medvetet flera gånger för jag ville ha tårtan, men ändå så tog du den från mig”.

Yngve Jonsson, Nyckter

Småttingmatch på Syltavallen 1959

Redan första veckan på Ultuna fick vi veta att Faderbröderna ville möta småttingarna i en match på Syltavallen. Av någon anledning fick jag uppdraget att forma ett lag. Uppgiften var inte alldeles enkel, för jag kände inte någon av mina nya årskurskamrater. Jag fick fram 11 grabbar som var beredda att spela.

Så mycket till match blev det inte. Faderbröderna hade uppenbarligen mutat domaren. Så snart vi småttingar närmade oss motståndarens straffområde, så blev vi avblåsta för offside. Något matchresultat minns jag inte, men troligen vann Faderbröderna. Utan tvekan svarade domaren för den avgörande insatsen.

Ett viktigt resultat av matchen var att Ultunalaget direkt förstärktes med 5 spelare ur småttinglaget nämligen Kvadden, Gulan, Hopalong, Pilitok och Funkis. Vi fick vara med om många trevliga matcher i nationserien och nationscupen i Uppsala, nordiska landskamper och vänskapsmatcher mot Skogis och Stutis.

Jan-Gunnar Persson, Funkis

LHS' segrande damlag i mötet med Veterinärhögskolan

Stående fr.v. Ingrid Ernberg, Gunilla Magnusson, Inger Ekman, Birgit Tovoté. Knästående Margit Svensson, Anna Jenvall, Birgitta Gahne. (Från Uppsala Nya Tidning den 17. februari 1960)

25års jubileum för CGMC

CGUC = cykel gänget med o utan cykel. Ett glatt gäng på 6 personer har varje år träffats sista helgen i juli månad. I Uppsala, Perstorp och Mariestad. Vi som har träffats är Stubin o Inger, Tjusarn och Kerstin samt Tandem o Stina.

På fredagen kl 17.00 varje år var det inkvartering, sedan mötesförhandlingar med rapport om föregående års program samt genomgång av helgens program. Mat o dryck efter mötet.

Vi har cyklat, fjällvandrat, trampat dressin, åkt på Göta kanal, åkt färja till Björkön, åkt med Lännakatten samt museijärnvägen Skara-Lundsbrunn.

Många olika gårdsbesök t ex en struts- och fårfarm, en Bisonsafari bland 30 vuxna djur o 7 kalvar, Vadsbo Mjolk AB, Vadsbo Växtodling samt Sötåsens Lantbruksskolas Biogasanläggning.

Vadsbo Mjolk har 1340 mjölkkor som producerar 40 ton mjolk/dygn samt 2550 ha åkermark. År 2014 vid vårt besök på anläggningen levererade de gas till Arlanda Taxi.

Vi har besökt många hembygdsgårdar med varierande utställningar, olika bil-och traktormarknader o museum.

Slott -och kyrkobesök har vi också gjort t ex Vanås, Läckö, Stjärnsund, Varnhems klosterkyrka, Linnes Hammarby.

Kultur har vi också fått i form av Bror Hjorts galleri, Birgit Nilssons hem i Västra Karup, Albert Engströms målarstuga m fl. samt teaterbesök på Fredriksdalsteatern med Eva Rydberg och Klippans Bruksteater.

Bruksortsbesök har gjorts på tändkullefabrik i Norrtälje, Forsmarksbruk, Älvkarleby och Österbybruk med vallonsmedja och världens enda bevarade brännstålsugn.

Vårt 3:e år vid träffen i Mariestad har vi besökt Södra Råda gamla kyrkplats som huserar en medeltida byggarbetsplats i full skala.

Timmerkyrkan från 1300-talet brann ner 2001. Den har under åren restaurerats med tidsenliga metoder och verktyg. Nu i år 2021 är kyrkan återuppbyggd. Bygget har varit mycket intressant att följa och vi har haft duktiga guider.

Detta var ett litet axplock av våra besök under 25 års sommarträffar. Vi har många fina minnen att se tillbaka på.

Stina o Göran Svensson, Tandem

Foto Laggen

Kronåsensabotaget

En mörk höstkväll när det var dans på kåren, utfördes ett nidingsdåd mot min Goggomobil. När jag kom till min lägenhet framåt natten såg jag bilen stående på en s.k. "tankegång" (sådana gick ju runt husen för att man skulle nå lägenheterna på andra våningen). Vilka var förövarna? De måste ha varit minst fyra personer. Mina efterforskningar ledde ingenstans, sammanhållningen hos bovarna var total, och än idag vet jag inte vilka de var, även om jag har mina misstankar.

Det gick ju inte att öppna dörrarna och komma in i bilen. Jag behövde den inte just då, så jag lät den stå kvar i förhoppningen att de sammansvurna skulle bära den tillbaka. Så skedde dock inte, och när bilen stått på tankegången närmare en vecka började de boende på de berörda rummen att knorra, de fick ju gå runt huset för att komma till sina rum. I det läget fick jag kapitulera. Jag bådade ihop några kurskamrater och så bar vi ut bilen. Jag kan inte frigöra mig från tanken att bland dem som hjälpte mig att ta ut bilen också fanns en eller två, som varit med om att bära in den.

Stig Andersson, Laggen

Ultunaminnen - 62 år senare

Varför utbildade jag mig till agronom? Det är en fråga jag ibland ställer mig. Hur vågade jag kasta mig ut i denna för mig helt okända högstskolevärld? Jag kände inte till så mycket om vad utbildningen innebar, inte heller fick jag några råd i frågan, endast jag själv visste - agronom skulle jag bli och jag skulle likt en Scarlett O'Hara i "Borta med vinden" så småningom återvända till jorden, till ursprunget, till barndomsgården i Forshems socken i Västergötland. Där hörde jag hemma.

Verkligheten kom snart i kapp mig. För att bli antagen till agronomutbildningen måste jag komplettera med gymnasiets kurser i fysik och kemi. Med detta och genomgången tio månaders kurs vid Jälla lantmannaskola och intyg om lantbrukspraktik i bagaget kunde jag så småningom ansöka om och antas till utbildningen vid Kungliga Lantbrukshögskolan, Ultuna.

Studier och kårliv på Ultuna. Boende och studiefinansiering

Inger Ekman döps till Pysa. Dopförrättare är Debatt assisterad av Bolla.

Den inledande småttingveckan var lite av en chock, men jag överlevde och tilldelades kärnamnet Pysa, eftersom jag olovandes uteblev från en s.k. kommendering. Det sociala livet på studentkåren skulle dock senare visa sig vara trevligt. Jag mötte min blivande man Stig i årskursen och vi blev båda mycket goda vänner med flera av våra kurskamrater och även med ultunesare från andra årskurser, vänskapsband som har hållit livet igenom.

Många minnen från glada fester finns kvar, alltifrån den inledande "småttingskivan" till stilfulla vårbaler, däremellan festmiddagar med besökande veterinär- eller (tulpanätande) jägmästarstudenter eller gästande agronomstudenter från Helsingfors. Men vad var väl en bal på Ultuna jämförd med en vid Nobelfesten i Blå hallen i Stockholm! Sådant kunde nämligen också inträffa.

Vi var två kvinnor i årskursen och 41 män, dvs. det var ungefär samma proportioner som i övriga årskurser vid den tiden. Den numerära manliga dominansen var egentligen ingenting jag tänkte på, kamraterna på Ultuna var alla justa och trevliga personer. Inom den lilla gruppen av årskursens husdjursstuderande (vi var sex till antalet, i skrivande stund är vi tre kvar) uppstod en nästan familjär stämning. Några av oss tentamensläste tillsammans och inspirerade varandra, men samtidigt tävlade vi om vem som blev först att anmäla sig till tentamen hos professorn i det aktuella ämnet. Jag märkte aldrig att lärarna vare sig i undervisningen eller vid tentamina diskriminerade (eller favoriserade) mig som varande kvinnlig student. Däremot förstod jag - långt senare - att de manliga studenterna hade lättare för att knyta de rätta kontakterna inom lärarkollegiet inför den kommande yrkeskarriären.

Det var roligt att studera på Ultuna, studiemiljön var fin och studierna givande. Vi var privilegierade även med den tidens mått mätt, då vi fick ta del av föreläsningar av ämnesföreträdaren själv, dvs. professorn eller laboratorn i aktuellt ämne. Kända namn från den tiden var på husdjursområdet Ivar Sperber, Sture Eriksson, Sam Nordfeldt, Artur Hansson, Gerda Nilsson m.fl. Andra föreläsare var i kemi Olof Svanberg och Nils Hellström, i statistik Ivar Bachér, i ekonomi Karl-Fredrik Svärdström. Och i botanik Hedvig (Hedda) Nordenskiöld, som i klassisk linneansk anda lotsade oss på s.k. herbationer på Nántuna ängar när försommaren och kungsängsliljorna stod som vackrast.

Vi hade det väldigt bra med fint boende t.ex. i moderna studentdubletter i Eriksberg i Uppsala och senare i de nybyggda studenthusen på Kronåsen, där det också fanns familjelägenheter. Vilken lycka! Nära till naturen eller rättare sagt mitt i den, nära till föreläsningsslokaler, till kårhus, bibliotek och restaurang, allt på campusområdet. De statliga studiemedlen - lånade visserligen, men de var också något relativt nytt för vår studentgeneration - räckte i stort sett till både läromedel, boende och uppehälle.

Studieresor m.m.

Det enda som studiemedlen inte räckte till, var vår nästan två veckor långa studieresa med årskursen till Sovjetunionen sommaren 1962, men det klarades med generösa sponsorer och sommarjobb, i mitt och flera andras fall arbete i SCB:s Objektiva skördeuppskattning, medan andra tröskade ärtor till Findus.

Studieresan blev en oförglömlig upplevelse under ledning av vår lärare och färdledare, Gunnar Almgård med fru Birgit, via Helsingfors, där vi möttes av de finska agronomstudenterna, vidare till Leningrad/S:t Petersburg, sedan till Moskva, Kiev och Riga. Vi besökte ett antal vetenskapliga institutioner, lantbruksuniversitet, kolschoser, utställningar och muséer, vi inbjöds till en mottagning på svenska ambassaden i Moskva och vi övervarade en balettföreställning vid Bolsjojteatern ”tillsammans med” självaste Nikita Chrustjev! Under resan gav vi egna uppvisningar i svenska folkdanser till musik av medhavd spelman. Våra framträdanden förbleknade givetvis i jämförelse med Bolsjojteaterns föreställning och kosackdanserna i de sovjetiska studenternas välkomstprogram.

Foto Flimmer

På den guldskimrande Bolsjojteatern i Moskva gavs balettföreställningen Giselle med prima ballerinan Raisa Strutjkova. Och vi var där! Samtidigt med Nikita Chrustjev, som kom med en gästande delegation från Senegal.
Text Pysa

foto: Laggen

Ett sätt att stärka den svensk-sovjetiska gemenskapen var att stötta varandra vid marschen på kolchosen "Ukrainas" paradgata. De som håller takten är Sten Haeggblom och Achmad Birowo ur vårt resällskap och kolchoschefen med två av sina agronomiska medarbetare. Text Pysa

En något mindre guldkantad resa gjorde vi, Stig och jag, också sommaren 1962, som utbytesstipendiater till Lantbrukshögskolan i polska Olsztyn. Vi blev varmt välkomnade med ett omsorgsfullt upplagt rese- och studieprogram. Under resan genom Polen tillsammans med vår värdstudent mötte vi ett krigshärjat land och ett Warszawa delvis i ruiner. Jag glömmer det aldrig. Jag tror det präglade mig för resten av livet.

Foto Laggen

Besök på en stor statlig egendom med omfattande djurhållning. Vår värdstudent Stanislaw Wrona står skymd mellan de två herrarna t.v.

En händelse som också berörde mig mycket tilldrog sig senhösten 1961. Då riktades all världens uppmärksamhet mot Sverige och jordfästningen av Dag Hammarskjöld i Uppsala domkyrka. Färdvägen för processionen från kyrkan till hans sista viloplats i den Hammarskjöldska familjegraven på Uppsala gamla kyrkogård kantades av paraderande studentkårsrepresentanter från Uppsala universitet och från Lantbrukshögskolan (kanske det också var från andra lärosäten i landet). Där stod vi, varannan kvinna och varannan man, i ordnade led och hedrade sorgetåget med vår närvaro och våra vita studentmössor och i tankar och undran över hur världen och vår egen framtid skulle komma att gestalta sig.

”Välkomna till Sunnersta på söndag, första advent! Då inbjuder jag och min familj till Open house”. Så avslutade professor Sam Nordfeldt en föreläsning senhösten 1961. Han hade efter flera år i USA tagit med sig en del amerikanskt inspirerade umgängesvanor till hemlandet. Vi husdjursstudenter blev onekligen lite överraskade, och jag själv också undrande. ”Open house”, tänkte jag, vad är det? Jag hade aldrig hört benämningen. Det var inget uttryck som vi använde oss av i avlägsna västgötabygder. Men det skulle snart visa sig att det i själva verket var något liknande som tillämpades i mitt föräldrahem. Där stod dörren alltid öppen, alla var välkomna, alla dagar, året om.

Jag vill minnas att de flesta i studentgruppen hörsammade inbjudan, spända och förväntansfulla. Det blev en mycket trivsamt eftermiddag hos familjen Nordfeldt. Som en försmak av julen med sorlande glada människor - folk från husdjursinstitutioner,

familjens vänner och släktingar. Många år senare blev jag starkt berörd av författaren Sven Delblancs släktepos om "Samuel-familjen". Där framträder bland många andra en "Benjamin", präglad av sin värmländska uppväxtmiljö, men stark och framgångsrik på sin fortsatta livsresa. Utan att veta om det, hade vi studenter under studietiden uppenbarligen mött förebilden - ett personifierat livsöde, värdigt ett stort romanbygge. Under parollen "Ultunesare - bli en Ulturesare" gjorde vi husdjursstudenter en studieresa till Skåne med professor och fru Sture Eriksson/Pax i spetsen. Det var mot slutet av vår gemensamma tid på Ultuna och resan blev ett värdefullt komplement till de teoretiska studierna. Föga anade jag då vilken betydelse som besöken på skånska mönstergårdar, livsmedelsindustrier och forskningsanläggningar skulle få för mig längre fram. Tack Guldus och Kosack! Det var ni som initierade och ordnade resan. På återfärden mot Uppsala mellanlandade vi på den inledningsvis nämnda gården i Västergötland, där mina föräldrar bjöd på sommarlunch.

Studietidens avslutning. Agronomexamen

Genomströmningen av studenter i agronomutbildningen var relativt hög på vår tid. Studietakten var hög och den sociala kontrollen gjorde att få eller inga avhopp skedde. De flesta i vår årskurs blev klara med examen efter fyra år eller något senare, oftast beroende på hur många ämnen utöver de obligatoriska man valde att studera.

Vartefter skingrades årskursen, nu väntade livet, det riktiga, med större krav och ökat ansvar. Men det är en annan historia.

*Inger Andersson (f. Ekman), husdjursagronom från årskurs 1959 vid Kungl. Lantbrukshögskolan.
Mer står att läsa i artikel ur tidningen Ultunesaren, nr 2, 2019.*

Ultunesaren, nr 2, 2019.

Strålande forskning i lantbrukets och samhällets tjänst – en Alumnintervju

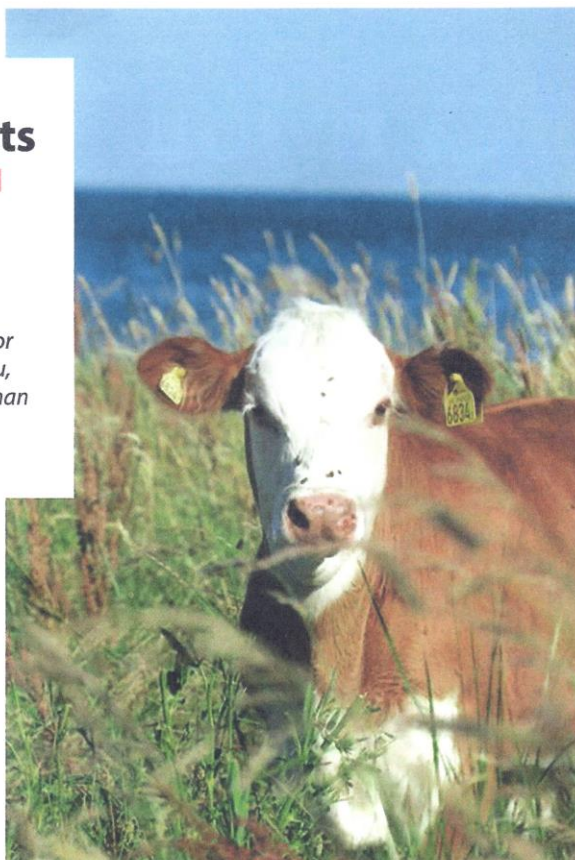
Ultunesaren vände sig till Inger Andersson, husdjursagronom från årskurs 1959 vid dåvarande Lantbrukshögskolan, därutöver agr.dr och docent i radioekologi med inriktning mot animalieproduktion, vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vi ställde några frågor om hennes syn på utbildningen vid lärosätet då och nu, hur karriären som agronom kan gestalta sig och hur man kan forma sitt liv såväl personligt som yrkesmässigt i samhällets tjänst. Här är hennes version.

Varför jag utbildade mig till agronom? Det är en fråga jag också ställer mig själv. Hur vågade jag kasta mig ut i denna för mig helt okända högskolevärld? Jag hade ingen aning om vad utbildningen innebar, inte heller kände jag någon med den utbildningen, endast jag själv visste - agronom skulle jag bli och jag skulle likt en Scarlett O'Hara i "Borta med vinden" så småningom återvända till jorden, till ursprunget, till barndomsgården i Forshems socken i Västergötland. Där hörde jag hemma.

Studieåren på Ultuna

Verkligheten kom snart i kapp mig. Den inledande småttingveckan var lite av en chock, men det sociala livet på studentkåren skulle snart visa sig vara mycket trevligt. Förutom att jag mötte min blivande man i årskursen, så blev vi båda mycket goda vänner med flera av våra kurskamrater, vänskapsband som har hållit livet igenom. Vi var två kvinnor i årskursen och 41 män. Den numerära manliga dominansen var egentligen ingenting jag tänkte på, kamraterna på Ultuna var alla justa och trevliga personer. Inom den lilla gruppen av årskursens husdjursstuderande (vi var 6 stycken!) uppstod en nästan familjär stämning och - måste jag tillstå - vi tävlade om vem som blev först att anmäla sig till tentamen hos professorn i det aktuella ämnet. Jag märkte aldrig att lärarna vare sig i undervisningen eller vid tentamina diskriminerade eller favoriserade mig som varande kvinnlig student. Däremot förstod jag - långt senare - att de manliga studenterna hade lättare för att knyta de rätta kontakterna inom lärarkollegiet inför den kommande yrkeskarriären. Det var roligt att studera på Ultuna, studiemiljön var fin och studierna givande. Vi hade det väldigt bra med nytt, bekvämt studentboende i Eriksberg i Uppsala eller på Kronåsen. Mot slutet av min studietid på Ultuna arbetade jag som amanuens vid en husdjursinstitution. Jag vet inte så mycket om situationen för dagens studenter, men jag har ett intryck av att man i dag ofta jobbar parallellt med studierna. Det verkar som årskurserna i dag inte är lika väl sammanhållna som på vår tid. Våra studier var i

8

hög grad bundna, med schemalagda föreläsningar och övningar. Jag tror att det numera är större frihet till olika ämnesval och egen studietakt. Detta kan vara en fördel för många, men nackdel för andra. Genomströmningen av studenter i utbildningen var mycket hög på vår tid. Studietakten var hög, det sociala trycket likaså, den sociala kontrollen verkade för den som såg ut att inte hänga med, få eller inga avhopp skedde. Under mina fyra år på Ultuna åtog jag mig bara ett studentpolitiskt uppdrag, en funktion i ett av utskotten. Jag tror det hade varit lärorikt och utvecklande med fler sådana engagemang. Tänk på det, bästa/e Utunesare!

Yrkesliv med försök och forskning....

Än en gång kom verkligheten i kapp mig. Min man och jag flyttade till Skåne (det där med Västergötland fick anstå). Men det visade sig vara ont om arbetsmöjligheter, med oss båda på samma ställe. Tänk på det, bästa/e Ultunesare! För mig blev det ett vikariat vid Plönninge lantbruksskola i Halland, följt av arbete vid Inst. för husdjurens utfodring och vård (HUV) och senare vid Inst. för jordbrukets biosystem och teknologi (JBT), med placering i Alnarp. I förra fallet för försök och forskning gällande fodermedel och utfodring, främst med nötkreatur, men även med fjäderfä och svin. Det var en bra grund i mitt fortsatta arbete.

Under slutet av 1970-talet när det svenska kärnenergiprogrammet formerades började säkerhetsfrågor uppmärksammas i samhällsplaneringen. Utifrån en regeringsproposition uppdrog Lantbruksstyrelsen åt HUV ”att kartlägga och beräkna risker och anvisa åtgärder i händelse av radioaktivt utsläpp och nedfall, med särskild hänsyn till lantbrukets djurhållning och livsmedelsproduktion i områden kring de svenska kärnkraftverken”. Även andra tänkbara situationer skulle beaktas som el-avbrott med brist på ventilation, vatten- och fodertillförsel. Detta blev mitt arbete, att genom litteraturuppgifter m.m. relatera frågorna till svenska förhållanden. Längre fram i tiden blev det utgångspunkt för ännu ett projekt, denna gång till Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) angående djurhållning vid allvarliga olyckor som översvämningar, stormar, bränder, smittsamma djursjukdomar och situationer där djur omkommit eller måste avlivas, med åtföljande problem med kadaverhantering och destruktion. Erfarenheter sammanställdes från aktuella händelser i omvärlden.

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl 1986 med radioaktivt nedfall bl.a. över delar av Sverige påskyndade de svenska forskningsinsatserna. Jag fick möjlighet att utföra experimentella studier över radioaktiva ämnens (främst cesium-137) upptag genom fodret och ansättning i produkterna mjölk, kött eller ägg hos mjölkkor, lamm, slaktsvin, slaktkycklingar och värphöns. Motåtgärder som tillsats av cesiumbindande preparat i fodret och olika skördemetoder testades och halveringstider för cesium beräknades. 1990-1997 studerade jag upptag och ansättning av radioaktivt cesium hos lamm på fjällbete, dvs. i ett helt orört ekosystem utan odlings- eller andra åtgärder. Den senare studien gjorde jag i samarbete med Inst. för radioekologi, SLU, delvis också inom ramen för forskningsprogrammet Nordisk kärnsäkerhetsforskning. I flera andra projekt samarbetade jag med FOA bl.a. med utgivning av en skrift/lärobok i radioekologi.

På uppdrag av Statens strålskyddsinstitut (SSI) arbetade jag med uppbyggnad av en rikstäckande organisation för provtagning och mätning av radioaktiva ämnen i fodermedel (i första hand betesgräs) och mjölk i händelse av ett radioaktivt nedfall. Syftet var att i en sådan situation snabbt kunna kartlägga nedfallets art och utbredning och med motåtgärder och information begränsa stråldosen via livsmedel till människor. Praktisk utbildning av funktionärer (Försvarens frivilligorganisationer Svenska Blå Stjärnan, Lottakåren och Bilkåristerna) skedde i Alnarp. Återkommande övningar med provtagningar genomfördes såväl där som på andra, kontrakterade mjölkkogårdar. Aktivitetsmätningar gjordes av SSI:s

kontraktslaboratorier vid radiofysikinstitutioner vid landets universitet.

ALA, arbetsgruppen lantbruk och samhälle, SLU Alnarp, uppmärksammade tidigt sårbarhetsfrågor inom lantbruket. 1990 gjorde jag i samarbete med ALA och Inst. för ekonomi, SLU Uppsala en studie över ”Jordbrukets sårbarhet nu och för 50 år sedan” utifrån förhållandena på fem lantbruksföretag i olika delar av landet. Sen dess har lantbruksnäringen genomgått stora strukturella förändringar och villkoren för en uthållig inhemsk livsmedelsproduktion i ett krisläge har i grunden ändrats. Nationella mål om en tillräcklig försörjningsförmåga i kris eller krig är inte prioriterade. Fortsatta studier är angeläga.

.....och med information och annan verksamhet

Jag var kontraktsbunden ledamot i räddningsledningen vid Ringhals kärnkraftverk i funktionen djurhållning/livsmedel 1985-2002, och som sådan deltog jag i återkommande haveriövningar vid länsstyrelsen i Hallands län. Jag medverkade i kurser, bl.a. för

lantbrukskonsulenter, distriktsveterinärer i totalförsvaret, Lokala säkerhetsnämnder i kärnkraftskommunerna och för representanter för Rikspolisstyrelsen. Jag var också verksam i en nybildad samarbetsgrupp, ”Centrum för omgivningsradiologi sydväst”, för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan

JBT och radiofysikinstitutionerna i Lund, Malmö och Göteborg.

På senare år har samhället mött nya typer av påfrestningar, också av de slag som tidigare ansågs vara näst intill otänkbara och nya lär tillkomma. Vem, om inte SLU, skulle som expertorgan kunna bistå myndigheterna med vetenskapsbaserat beslutsunderlag vid kriser och dessutom - redan nu - påskynda planerna på en robust livsmedelsberedskap. Något för blivande agronomer? Absolut!

Detta var några bilder från en agronomstudieår och yrkesliv parallellt med familjeliv och barnuppfostran. Det jag särskilt värdesatte i yrkeslivet var det nya, spännande arbetsområdet med kontakter med andra institutioner, organisationer och myndigheter, det vidgade vyerna och lärde mig mycket om samhället utanför forskarsamhället.

PS. Hur det gick med drömmen om gården i Västergötland? Jo, den blev till slut min verklighet. DS.

”Sen dess har lantbruksnäringen genomgått stora strukturella förändringar och villkoren för en uthållig inhemsk livsmedelsproduktion i ett krisläge har i grunden ändrats.”

Jubiléer

6 års jub Uppsala 22 dec 1965

Öman

I slutet av 1965 gick jag Pedagogiska kursen på Jälla bl.a. med Henry Sundgren, Öman. Den avslutades sista dagarna före jul. 59-års agronomkurs hade missat att fira sitt 5-årsjubileum av någon anledning, men nu visade det sig att flera fanns i stan just nu. Någon av Uppsalaborna lyckades fånga in fler och få de som jobbade i Stockholm att komma upp. Det blev ganska många av kurskamraterna på lördagsfesten. Jag utsågs att handla in all dricka! Ett föga välbetänkt beslut. Mina ekonomiska resurser var begränsade, så jag samlade in lite pengar av kompisarna, gjorde en noggrann beräkning av åtgången och skrev en lista. Sen tog med mig en bärare till systemet. Det var naturligtvis alldeles fullt med folk på fredagseftermiddagen, och det var bara att ställa sig i en kö och vänta. Väl framme räknade jag upp flaskorna, och det var en hel del, så kön bakom mig började mumla lite. När kassörskan var klar, visade det sig, att det fattades 20–30 kronor. Jag föreslog, att vi skulle byta ut en av whiskyflaskorna till en halvflaska. Kassörskan var inte glad, för hon blev tvungen att börja om och stämpla in alla flaskorna igen en och en. Nu var det riktigt otrevligt i kön. Jag hade glömt att en halvflaska kostade lite mer än hälften

av en hel, så när hon var klar för andra gången, fattades en och femti. Nu var det uppror och i kön hördes rop om, att vi skulle ställa oss sist i igen. Kassörskan skrek, men jag var fortfarande lugn. Förmodligen var det baksmällan från festen på Jälla kvällen innan. Jag tar upp plånboken och hittar ett frimärke för en och femti. Jag föreslår att hon tar den, som betalning i stället, och hon springer iväg till chefen. Då kommer en typisk byggjobbare fram bakifrån, och säger att han köper frimärket. Undrar om han skrivit många brev sen dess? Så när kassörskan kommer tillbaka med en lika upprörd chef, håvar jag stolt upp pengarna och betalar. Den festen blev också mycket lyckad och blöt.

Börje Olsson, Guldus

26 års jub Skåne 18 maj 1985

foto Laggen

Yngve Jonsson, Nyckter presenterar Statens Maskinprovningar, Alnarp och Kjell Larsson, Hane assisterar.

Program

- 10.00 Samling i entrén till institutionen för växt- och skogsskydd, Alnarp. Vi bjuder på förmiddagskaffe. Stig informerar allmänt om Alnarp och förevisar institutionen.
- 11.30 Lantbruksmuséet, Slottet, Parken – där vi promenerar och njuter av Magnolian (om denna växt har överlevt denna hårda vinter). Engel visar institutionen för lantmästar- och trädgårdsteknikerutbildning.
- 13.15 Lunch på Alnarprestaurangen.
- 14.30 Statens Maskinprovningar. Yngve visar och berättar.
- 15.00 En agronom bör se en ko åtminstone en gång per år. Tag chansen 1985 att titta på försöksbesättningen i Alnarps snart uttjänata lagård. Inger och Birgit lotsar oss dit.
- 15.30 Slut Alnarp.
- 18.30 Middag på Bjärsjölagårds slott.

Arrangörer

Inger Andersson, Pysa, Stig Andersson, Laggen, Yngve Jonsson, Nyckter, Engel den Braver, Tjusarn

foto Laggen

I bakre raden lyssnar Baal, Hopalong och Sirap. De medföljande damerna verkar lika intresserade.

30 års jub Linköping 15–16 sept 1989

Program

15 sept

10.00 Jordbrukardag på Vretaskolan, öppnande Åke Björn

10.30 Inledning av Rockan, Pilitok, Husse, Gulan

12.00 Lunch

13.00 Paneldebatt, Guldus

15.30 Kaffe, avslutning

16 sept

13.00 Brandstodsbolaget, lunch, Funkis

14.30 Rundvandring i Gamla Linköping

19.00 Middag på Lilla Aska gård

Arrangörer

Börje Olsson, Guldus, Jan-Gunnar Persson, Funkis, Tord Petersson, Hopalong

16 deltagare på jordbrukardagen och 40 på Jubileet

Anteckningar

På Jordbrukardagen deltog representanter för jordbrukets föreningsrörelse, LRF, Hushållningssällskapet, Brandstodsbolaget, Farmek, Föreningsbanken, Hypoteksföreningen, Odal, Skogsägarna samt Lantbruksnämnden och journalister. Från pressklippen kan nämnas

Sven Tidala "Byråkraters okunnighet jordbrukets värsta hot."

Sten Haeggbloom: "Räcker inte att vara en duktig bonde."

40 års jub Uppsala 16 okt 1999

Program

12.00 Lunchbuffé på Gallan, Veterinärmedicinsk fakulteten
 13.45 Institutionen för markvetenskap, Tokaj
 1430 Undervisningshuset SLU, Strutsen
     Forna dagars Ultuna, Karat
     SLU:s kursutbud, Åsa Karlström
 15.45 Institutionen för landskapsplanering, Lars Johansson
 1900 Middag på Studentkåren
     Dagens studentliv

Arrangörer

Lennart Thyselius, Stubin, Kjell Larsson, Hane
 55 deltagare

45 års jub Karlskrona 4–5 sept 2004

Program

Lördag
 12.00 Samling på Hotell Park Inn
 13.00 Lunch och därefter Guidning på Marinmuseet
     Porslins- och bilmuséum hos Albinssons o Sjöberg
 18.30 Samling och prat på Hotell Park Inn
 20.00 Drink och middag på Bergqvitska gården

Söndag
 10.00 Rundtur med buss i Karlskrona
 11.30 Ronneby Brunn, rundvandring i parken
 13.00 Lunch och avslutning på Ronneby Brunn

Arrangör

Lennart Persson, Ada

50 års jub Karlstad 2–3 sept 2009

Program

Onsdag

12.30 Samling och lunch på Stadshotellet

13.45 Frimurarhuset, Kosack och stadsvandring, Mogul

18.30 Middag hos Claessons i Karolinen

Torsdag

10.30 Lilleruds naturbruksgymnasium

12.45 Lunch på skolan och avslutning

Arrangörer

Gunnar Andersson, Mogul och Arne Pettersson, Kosack

25 deltagare

53 års jub Fårö 29–30 aug 2012

Arrangör

Henry Sundgren, Öman
32 deltagare

Tillbakablick på 59-ornas 55 års jub Gränna 11–12 juni 2014

Planeringen av återträffen 2014, anslutning och samling inför Visingsö besöket

Vid 59-ornas återträff på Gotland 2012 bestämdes att nästa återträff skulle äga rum inom två eller tre år någonstans i Jönköpingstrakten med undertecknad Erik Brasch biträdd av min hustru Agneta som ansvariga för genomförandet. I anslutning till en julhälsning i december 2013 presenterade vi ett förslag att återträffen skulle äga rum den 11–12 juni 2014 och vara förlagd till det anrika och välkända hotellet Gyllene Uttern strax söder om Gränna. Den första dagen skulle ägnas åt en rundtur i abonnerad buss på Visingsö. På kvällen skulle den sedvanliga festmåltiden avätas. Den andra dagen skulle ägnas åt en guidad visning av kulturreseptet Åsens by i Haurida socken ca tre mil sydost om Gränna. Avslutningslunchen skulle intas på golfresturangen vid Viredaholms gård. Programskissen vann gehör och ett drygt fyrtiotal (inklusive medföljande) anmälde sig preliminärt, varefter vår detaljplanering kunde påbörjas efter de redovisade riktlinjerna. Onsdagen den 11 juni 09.00 – 10.00 samlades efter hand 21 personer från årskurs -59 och 17 medföljande sammanlagt 38 personer i hotellets kaffeservering för att sedan delta i dagens bussexkursion på Visingsö. Innan resan påbörjades fick varje

deltagare en kasse med informationsbroschyrer. Vid ankomsten till Visingsös färjehamn möttes vi av en guide från Gränna turistbyrå. Hon var uppvuxen på ön och hade sedan haft kontinuerlig kontakt med utvecklingen där. Hon var nu pensionerad från en rektorstjänst i Jönköping, men knuten till Gränna turistbyrå som extra guide under turistsäsongen. Under resans gång märkte vi tydligt att hon var särskilt påläst om öns historiska och kulturella utveckling.

Visingsös äldre historia och Näs slottsruin

Det första resmålet var Näs slottsruin längst i söder på ön. Under denna vackra försommardag visade sig ön från sin bästa sida. Vi åkte den östliga vägen genom ett vackert jordbrukslandskap med välskötta marker. Såväl bostadshus som ekonomibyggnaderna var väl underhållna. Hela tiden upplevde vi närheten till Vättern med den mystiska blå vattenytan. Till detta kom en professionell guidning som väckte förväntningar på att idag skulle vi komma i kontakt med säregna natur- och kulturmiljöer i en kombination som inte går att finna någon annanstans.

Öns historia är fantastisk med en mängd s.k. kvarlevor, som idag visas upp i turismsammanhang. Det gäller inte minst öns tre stora gravfält. I anslutning till dessa har hittats sammanlagt ca 850 fynd av mänskliga aktiviteter från äldre stenåldern till medeltidens början. Ursprungligen har gravfälten arealmässigt varit mycket större, men stora delar har förstörts genom uppodling. De till antalet flesta fynden härstammar från vikingatiden, dvs. 800–1000 e Kr. Detta indikerar att här fanns ett blomstrande ösamhälle, som tidvis t.o.m. överglänste Birka som handels- och hantverkscentrum.

Från 1100-talets början kom Visingsö att stärka sin roll som politiskt och militärt maktcentrum. Kungar av den Sverkerska ätten med sitt ursprung i Östergötland byggde i byn Näs vid Visingsös sydligaste spets en borg, som kom att bli ett av den svenska kungamaktens allra starkaste fästen under två sekel. Magnus Ladulås, som anses vara Jönköpings grundare, är den svenska kung som är mest förknippad med Näs. Under en stor del av hans regeringstid användes borgen som kungligt residens och där dog han 1290. Efter hans död utbröt inbördeskrig (Håtunaleken och Nyköpings gästabud) mellan hans söner. I samband med dessa krigshandlingar anfölls borgen och förstördes 1318. Borgen har sedan dess stått som en sönderfallande ruin, men har stabiliserats under 1900-talet och utgör nu ett av de främsta turistobjekten på ön.

Återfärd norrut och Visingsös ekskog.

Efter en ingående guidning i borgruinen anträdde vi återfärden på den västliga vägen längs ön norrut för att inta vår förbeställda och efterlängtrade lunch på en uteservering i närheten av färjeläget.

Matställets tomt gränsar till öns enda skogsområde, en ekskog på 360 hektar planterad på 1830-talet på mark, som tillhörde Visingsborgs kungsgård. Syftet med att anlägga denna skog var att säkra den svenska flottans behov av kvalitetsvirke och då särskilt mastvirke. Detta behov hade tidigare täckts genom avverkningar på statligt ägd mark i svenska Pommern, där det fanns gott om välväxta lämpliga ekar, men som 1815 i efterspelet till Napoleonkrigen förlorades av Sverige.

I en första etapp planterades mer än 300 000 ekplantor. Andra träslag som gran, lärk och bok sattes mellan ekarna för att dessa skulle bli höga och raka. Virket från den anlagda skogen har av förklarliga skäl aldrig fått den tilltänkta användningen. Produkter från de begränsade avverkningarna som idag sker har stor efterfrågan från tillverkare av golv och andra inredningsdetaljer för vilka högkvalitativt ekvirke behövs.

I anslutning till avverkningar sker alltid återplantering. Detta sker alltid med hänsyn till rekreationsintressen och naturvård.

Skötsel föreskrifterna utgår ifrån att skogens fortbestånd skall säkras och att de kulturhistoriska, ekologiska och upplevelsemässiga värden skall vårdas och utvecklas. Från förvaltningen av Visingsös ekskog har under årens lopp samlats en mängd statistiskt material om tillväxt, skötselåtgärder m.m. som är av värde för den skogliga forskningen.

Bussresa i norra delen av Visingsö

Efter lunchen fortsatte bussresan norrut. På samma sätt som på förmiddagen kommenterade vår guide det vi såg. Kortare stopp gjordes vid Kumlaby kyrka, Tempelgårdens konstupställning och Erstads naturreservat. Det sistnämnda är ett 14 hektar stort område beläget vid öns norra udde och som består av strandängar, fågelkärr samt rastlokaler för fåglar.

Resten av besökstiden på ön ägnades åt Brahekyrkan, Visingsborgs slottsruin och den nyetablerade örtagården inom det gamla slottsområdet. Alla dessa objekt är belägna i närheten av färjeläget.

Per Brahe den äldre och Visingsborgs grevskap

I samband med Erik XIV:s kröning 1561 inrättades Visingsborgs grevskap. Till den förste innehavaren av detta utnämndes kungens kusin Per Brahe den äldre. Till sitt förfogande förlänades han av staten ca 600 hemman på ön och i Vätternbygden närliggande områden i Småland och Västergötland. Förlänningen innebar att grevskapet fick fritt disponera den skatt som brukaren tidigare årligen erlagt till staten. Avgiften betalades i stället till innehavaren av grevskapet, som i princip fick disponera dessa medel hur han ville. Man kan säga att brukarna av de hemman som kom att ingå i grevskapet genom ett penndrag förvandlades från kronobönder till frälsebönder.

Per Brahe den äldre lät relativt omgående avhysa bönderna som brukat hemman i byarna Ströja, Vallby och Husaby på Visingsö för att där etablera Visingsborgs kungsgård. På denna gård påbörjade han relativt omgående bygget av ett med dåtida mått pampigt slott. Detta var tänkt att användas för representation och som administrativt centrum för förvaltningen av grevskapet. Slottet byggdes i etapper. Hela den planerade byggnaden blev inte färdigställd förrän 1662. Slottet byggdes i fyrkant runt en stor borggård. Det var försett med fyra torn med förgyllda spiror. Det omgavs av en yttre borggård med befästningsvallar. Finansieringen genom böndernas skatter gjorde det möjligt att den nya byggnaden även i övrigt kunde göras mycket påkostad. Även Ströja kyrka rustades upp och byggdes till för dryga kostnader och används fortfarande under namnet Brahekyrkan.

Per Brahe den yngre och grevskapets uppgång

Grevskapet gick i arv i Brahesläkten och övertogs 1633 av Per Brahe den yngre (1602–1680). Denne blev känd som en ovanligt kraftfull person nästan jämnårig och jämbördig med Axel Oxenstierna. Han blev riksråd 1630 och var generalguvernör över Finland 1637–1641 samt 1648–1654 och var riksdrots från 1641. Som Sveriges största privata jordägare ägnade han sina egendomar stor omsorg. Han utökade sitt jordinnehav i anslutning till grevskapet med bl.a. Brahehus, Västanå och Lyckås i Jönköpings län och grundade Gränna stad. På Visingsö startade han bl.a. ett

tryckeri och upprättade skolundervisning. Per Brahe stimulerade även inrättandet av sockenmagasin för bättre hantering av spannmålen och stimulerade till en utökad trädgårds- och fruktodling i Grännabygden; något som finns kvar än idag.

Trädgårdsodling och kryddgård

Beträffande trädgårdsodlingen skriver Brahes riksrådskollega Shering Rosenhane 1663 följande. ”Trädgårdsskötsel är den ädlaste och lustigaste hantering som en adelsman på landet kan förlusta sig med och är en trädgård vid en sätesgård så nödig och prydlig att den förutan syns gården som en bondgård, och mister husbonden mången lustig stund och tidsfördriv för sig och sina vänner och mången god bit uti köket och på sitt bord som trädgården eljest bringar med sig. Och evad en träd-eller kryddgård synes kosta, så betalar sig detta med sin prydnad och goda tidsfördriv för sin herre.”

Per Brahe lät enligt det dåtida modet, som illustreras av det ovan angivna citatet, anlägga en kryddgård i anslutning till slottsbyggnaden på Visingsborg. För att öka slottsområdets turistiska attraktionskraft hade man för något år före vårt besök färdigställt en ny kryddgård som så långt det är möjligt skulle efterlikna Brahes gamla ansats. Den nya anläggningen, som delvis finansierats genom ekonomiskt stöd från länsstyrelsen, presenterades och kommenterades av vår guide.

Karl XI:s reduktion och grevskapets fall

De lättsinniga förläningarna tärde med tiden allt för hårt på statens ekonomi. Under Karl XI:s regering genomfördes därför under 1680-talet en reduktion (indragning) av de utestående förläningarna, där detta var juridiskt möjligt. Förläningsvillkoren för grevskapet var utformat så att en indragning till kronan var möjlig. Berörda hemman i det tidigare grevskapet återgick därmed att erlagga sina skatter till kronan istället för till grevskapet. Per Brahe den yngres dödsbo tvingades utrymma slottet. Inventarierna och bohagen såldes på auktioner, bl.a. skingrades det unika och omfattande biblioteket.

Slottet som fångläger och Rysskyrkogården

Under perioden 1715–1719 användes slottet som förläggning av företrädesvis ryska krigsfångar. Dessa uppgick till ca 2 000 personer, som levde under eländiga förhållanden och drabbades vid flera tillfällen av direkt svält och inte så få avled av brist på föda. De som dog begravdes på den s.k. Rysskyrkogården. Värst var situationen våren 1717 då förhållandena ledde till en direkt revolt. När Karl XII fick reda på situationen på ön ingrep han och den ansvariga landshövdingen generalmajoren Georg Reinhold Patkul åtalades för sina försummelser och avsattes sedan av Göta hovrätt från sitt ämbete.

Slottet som ruin och turistattraktion

Genom en brand natten mellan den 22 och 23 december 1718 förstördes slottet av en våldsamt brand. Skulden för skadegörelsen lades genast på fångarna. Det blev emellertid klarlagt att branden vållats genom slarv av någon ur det tyska vaktmanskapet. Eftersom det då, inte fanns statsfinansiella förutsättningar för återuppbyggnad lämnades det brandskadade resterna till ett succesivt förfall. Ruinresterna på slottsområdet anses allmänt idag vara öns mest turistiskt spektakulära attraktion. I och med guidningen vid slottsområdet var besöket på Visingsö avslutat och vi återvände till Gyllene Uttern för kaffe och en stunds vila innan festmåltiden tog sin början på kvällen.

Visingsö och landsbygdsutvecklingen

När jag för nära sextio år sedan för första gången besökte Visingsö möttes man av en särpräglad landskapsbild, där det byggnadsbestånd som var knutet till jordbruket på de flesta ställena dominerade bilden. Detta bestånd gav dock ett ålderdomligt och slitet intryck. Även brukningen av jorden gav på sina håll en del övrigt att önska. Man kände sig förflyttad flera decennier tillbaka i tiden. Det var lätt att inse att här fanns det en blandning av kultur- och miljövården som inte står att finnas någon annanstans och därför bör nyttjas på ett eller annat hållbart sätt.

De äldre brukarna på de små och medelstora jordbruk som fanns på ön hade inte vare sig fysiska eller ekonomiska möjligheter att hänga med i den omställning som jordbruket genomgick under 1950- och 1960-talens mekaniseringsvåg. De hade inte på samma sätt som sina yrkesbröder på fastlandet tillgång till egen skog som kunde ge tillgång till sysselsättning och inkomster. De kunde inte heller bygga ut sina djurhållningar eller växtodling på ett tillräckligt lönsamt sätt eller skaffa sig arbete utanför sitt företag. Situationen ändrades dock från 1970-talets mitt då först skärgårdsstöd och senare glesbygdsstöd och EU:s regionalstödsprogram till att starta nya kompletterande verksamheter infördes. Den mest avgörande åtgärden till att utvecklingen kunnat vändas på "öa" (benämningen på Visingsö i folkmun) torde dock vara den utbyggnad av färjetrafiken som ägt rum och som möjliggjort för permanentboende att dagpendla till jobb på fastlandet. Avslutningsvis får vi önska Visingsö en fortsatt god och hållbar utveckling.

Festmåltiden

Efter ett par timmars vila samlades gruppen på Gyllene Utterns altan där det serverades ett glas champagne. Varpå det följde en halvtimmes mingel i den ljumma försommarkvällen. Vi hade en utsökt utsikt över den städse närvarande Vättern med Visingsö. Bortom denna skymtade de lite mörkare Västgötabergen och över allt sände den sjunkande solen sina avmattade strålar. När minglet avstannat upp och stämningsbilden satt sig avtågade gruppen till Gyllene Utterns stora matsal också den med en

vidunderlig utsikt varifrån vi kunde följa solens nedgång. Därpå följde en tre-rätters middag.

Måltiden följde samma "ritual" som vid tidigare återträffar, som i sin tur följde manéret från kårsfesterna där de gamla ultunesiska sångerna var ett väsentligt inslag. Jag Erik Brasch "Husse" höll som arrangör ett kortare välkomsttal. Ett anförande hölls av vår kårordförande Sten Häggblom. "Gulans" tal var som vanligt klart och välformulerat. Jag minns särskilt hans intressanta utläggning om värdet av den bredd i vårt kunnande och i våra färdigheter som utbildning gett oss. Sven Tidala, "Pilotok" höll tacktal och önskade oss välkomna till Skåne på nästa återträff. För kaffet och eftersittning fick vi disponera ett avskilt rum, där vi kunde prata om gamla tider. Den stämning av gemenskap som utvecklades då liksom vid våra tidigare återträffar tycker jag tydliggör den väsentliga ingrediens i vår utbildning de studentkårsanknutna aktiviteterna haft.

Kulturreseptatet Åsens by

Efter Gyllene Utterns förnämliga frukost på torsdagsmorgonen den 12 juni samlades återträffsmedlemmarna vid bilparkeringen för att med egna bilar åka vidare till sista besöksobjektet kulturreseptatet Åsens by; en färd på drygt 3 mil. Den rekommenderade färdvägen är vald med tanke på att den skall belysa det småländska landskapets karaktäristiskt snabba förändringar mellan olika landskapstyper. Vi startade i en jordbruksbygd, som efter en knapp mil övergick i mellanbygd vilken efter ytterligare en knapp mil i sin tur hastigt övergår i ett område som domineras av "John

Bauerskog” med småskaliga jordbruksmiljöer insprängda här och var.

Sådana småskaliga miljöer har sakta men successivt försvunnit under de senaste decennierna. Dessa innehåller oftast en kombination av kulturelement som gör dem värda att bevara. Bl.a. av den anledningen infördes skyddsinstrumentet kulturresevat genom den i den nya miljöbalken 1999. Instrumentet syftar till att hållbart möjliggöra vård och bevarande av värdefulla kulturpräglade landskap.

En sådan småskalig jordbruksmiljö utgörs av Åsens by inte långt från Haurida kyrka. Där finns tre bostadshus i gott skick och som stammar från 1800-talet. Till gårdarna finns från sekelskiftet 1900 tidstypiska ekonomibyggnader. Inägomarken består av små och flikiga åkertegar, ängs- och hagmarker, hamlade träd, stengärdsgårdar, odlingsrösen och fägator.

Byns inägomark med tillhörande byggnader bildar en i hög grad bevarandesvärd kulturmiljö som fyller kraven för reservatsbildning. Området som omfattar sammanlagt 35 hektar inköptes av Aneby kommun på 1990-talet och inrättades som Sveriges första kulturresevat i mars 2000. Jordbruket på området bedrivs nu till delvis med äldre metoder, där hästar utgör dragkraften. Sommartid hyrs in djur av utrotningshotade lantraser.

Besöket på resevatet inleddes av med förbeställt kaffe i en av logarna, som var inredd till en föreläsningssal och där också gamla redskap ställts ut. I anslutning till kaffedrickningen presenterade jag bakgrunden till reservatsbildningen. En särskild guide redovisade uppläggnngen av verksamheten i byn och besvarade frågor. Återstående tid användes sedan för enskilda rundvandringar allt efter ork och intresse. Återsamling skedde sedan vid Viredaholms golfrestaurang en halv mil bort för gemensam lunch.

Sedan åkte var och en till sitt ställe med förhoppningsvis bevarandesvärda minnen.

Husse, Erik Brasch

57 års jub Kivik 1 juni 2016

På Österlensresan besökte vi Gunnarshögs gård, där det bl.a. odlas raps för framställning av olika produkter. Delägaren Gunnar Nilsson hade mycket att berätta om.

Program

09.00 Kiviks Hotell, samling
 09.30 Rundtur på Österlen, Sven och Stig
 12.00 Lunch, Lödderups strandbad
 18.30 Kiviks Hotell, välkomstdrink
 19.00 Kiviks Hotell, middag

Under rundturen på Österlen åkte vi till Kivik, Kungagraven och genom Äppelriket och på väg mot Simrishamn passerade vi Stenshuvud. Färden fortsatte genom Brantevik och Skillinge till Löderups Strandbad och Sandhammaren och förstas Dag Hammarskjölds Backåkra. Nere vid Strandbadet åt vi lunch. Vi åkte sedan till Ales stenar och genom Hageby by, Borrby och Hammenhög till Gunnarshög gård och fick en intressant presentation av verksamheten. Vi besökte Glimingehus före återfärden till Kivik.

Arrangörer

Sven Tidala, Pilitok, Yngve Jonsson, Nyckter, Stig Andersson, Laggen. 33 deltagare.

Frukost inför hemresan. Husse, Agneta, Ada, Mogul, Märta

59 års jub Uppsala 14–15 aug 2018

Tokay, Bille, Tandem, Flinka, Märta

Program

- 14 aug
18.00 Radisson Blue, välkomstmingel
- 15 aug
09.30 SLU Uls Hus, Alumnsamordnare Karin Bennmarker
10.00 Förmiddagskaffe, välkomsthälsning rektor Peter Högberg
10.30 SLU i dagens situation, dekan Torleif Hård
11.30 Studentkåren – aktualiteter idag, ordf. studentkåren
12.00 Lunch
13.30 Universitets planer för framtida forskning och utveckling,
Vice dekan Margareta Emanuelson
14.15 Vad behöver göras för att hållbarhetssäkra våra måltider?
Forskare Elin Röös
15.00 Eftermiddagskaffe på Syltan
18.00 Radisson Blue, festmåltid

Arrangörer

Ingvar Ohlsson, Strutsen, Guyla Simán, Tokay, Kjell Larsson,
Hane, Lennart Thyselius, Stubin, Rolf Olsson, Baal

62 års Jub i Kalmar 5–6 aug 2021

Snoddas, Funkis, Tandem, Agneta, Baal, Nyckter, Gulan, Guldus, Bille

Program

5 aug

17.00 Calmar Stadshotell, samling med bildvisning

19.00 Middag

16 sept

09.00 Avresa med buss för rundtur på Öland

13.00 Lunch på Fågel Blå, Ottenby

18.00 Middag

Arrangörer

Ulf Bernhardsson, Bille, Bruno Tjärvar, Snoddas Sten Haeggblom, Gulan. 13 deltagare